

Ümumi hissə

I bölmə

Cəzaların icrası qanunvericiliyinin əsas müddəaları^[2]

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Cəzaların icrası qanunvericiliyi

Məhkəmə tərəfindən təyin edilən cəzaların icrası və çəkilməsi, *habelə cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirlərin tətbiqi* qaydalarını və şərtlərini müəyyən edən cəzaların icrası qanunvericiliyi bu Məcəllədən, Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarından və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən ibarətdir. ^[3]

Maddə 2. Cəzaların icrası Məcəlləsinin məqsəd və vəzifələri

2.1. Bu Məcəllənin məqsədi məhkumları islah etmək, həm məhkumlar, həm də başqa şəxslər tərəfindən yeni cinayətlər törədilməsinin qarşısını almaqdır.

2.2. Bu Məcəllənin vəzifəsi cəzaların icrası və çəkilməsi, *habelə cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirlərin tətbiqi* qaydalarını və şərtlərini tənzimləməkdən, məhkumların islah edilmə vasitələrini müəyyən etməkdən, məhkumların hüquq və azadlıqlarını, qanuni mənafələrini qorumaqdan ibarətdir.

2.3. Bu Məcəllə qarşısına qoyulmuş vəzifələrə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş cəzaların icrasının ümumi müddəaları və prinsiplərini, digər cinayət-hüquqi xarakterli tədbirləri, məhkumlara islah edilmə vasitələrinin tətbiqini, cəzaların icrası və çəkilməsi qaydalarını və şərtlərini, məhkumların hüquqi vəziyyətini, cəzanı icra edən müəssisə və orqanların fəaliyyət qaydasını, məhkumların islah edilməsində müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının, digər müəssisə, idarə və ya təşkilatların ictimai birliklərin və vətəndaşların iştirakını, məhkumların cəza çəkməkdən azad edilməsi və cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərə yardım edilməsi qaydalarını müəyyənləşdirir.

Maddə 3. Cəzaların icrası Məcəlləsi və beynəlxalq hüquqi aktlar

3.1. Bu Məcəllə cəzaların icrasına və məhkumlarla rəftar qaydalarına dair Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq hüquqi aktları nəzərə alır.

3.2. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə bu Məcəllənin müddəalarından fərqli normalar müəyyən edilərsə, beynəlxalq müqavilələrin qaydaları tətbiq edilir.

3.3. Bu Məcəllə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, müvafiq qanunlarına və beynəlxalq hüququn prinsip və normalarına uyğun olaraq məhkumlarla rəftarda *işgəncə və ya digər qəddar, qeyri-insani hərəkətlərə və yaxud ləyaqətin* alçaldılmasına yol verilməməsinə əsaslanır. ^[4]

Maddə 4. Cəzaların icrasına dair normativ hüquqi aktlar

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları cəzaların icrası məsələlərinə dair qanunvericiliyə əsaslanan normativ hüquqi aktlar qəbul edə bilərlər.

Maddə 5. Cəzaların İcrası Məcəlləsinin məkana və zamana görə qüvvəsi

5.1. Bu Məcəllə Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində tətbiq edilir.

5.2. Cəzaların icrası, habelə məhkumlara islah edilmə vasitələrinin tətbiqi və cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərə yardım edilməsi onların icrası zamanı qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun həyata keçirilir.

Maddə 6. Cəzaların icrasının əsasları

Cəzaların icrasının və ~~məhkumlara~~ cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirlərin tətbiqinin əsaslarını məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü, yaxud ~~məhkəmənin bu hökmü dəyişən~~ qərarları, habelə amnistiya və ya əfv etmə aktları təşkil edir. ^[5]

Maddə 7. Cəzaların icrası qanunvericiliyinin prinsipləri

Cəzaların icrası qanunvericiliyi qanunçuluq, humanizm, demokratizm, məhkumların *və barəsində cinayət-hüquqi tədbirlər tətbiq edilən hüquqi şəxslərin* qanun qarşısında bərabərliyi, cəzaların icrasının fərdiləşdirilməsi, məcburetə tədbirlərindən və məhkumların islah edilmə vasitələrindən məqsədəuyğun istifadə edilməsi, onlarda qanuna itaətin həvəsləndirilməsi və cəzanın islahedici təsirinin artırılması prinsiplərinə əsaslanır. ^[6]

Maddə 8. Məhkumların islah edilməsi və onun əsas vasitələri

8.1. Məhkumların islah edilməsi - onlarda qanuna itaətin həvəsləndirilməsi, insana, cəmiyyətə, əməyə, birgəyaşayış qayda və ənənələrinə hörmət və ehtiramın formalaşdırılmasıdır.

8.2. Məhkumların islah edilməsinin əsas vasitələri aşağıdakılardır:

8.2.1. cəzanın icrasının və çəkilməsinin müəyyən edilmiş qaydası (rejim);

8.2.2. tərbiyə işi;

8.2.3. ictimai faydalı əmək;

8.2.4. ümumi təhsil;

8.2.5. *peşə təhsili* və peşə hazırlığı;^[2]

8.2.6. ictimai təsir.

8.3. Məhkumlara islah edilmə vasitələri cəzanın növü, törədilmiş cinayətin ictimai təhlükəlilik dərəcəsi və xarakteri, məhkumun şəxsiyyəti və davranışı nəzərə alınmaqla tətbiq edilir.

II fəsil

Məhkumların hüquqi vəziyyəti

Maddə 9. Məhkumların hüquqi vəziyyətinin əsasları

9.1. Azərbaycan Respublikası məhkumların hüquq və azadlıqlarına, qanuni mənafələrinə hörmət edir və qoruyur, məhkumların islah edilmə vasitələrinin tətbiq edilməsinin qanuniliyini, cəzaların icrası zamanı onların hüquqi müdafiəsini və şəxsi təhlükəsizliyini təmin edir.

9.2. Cəzaların icrası zamanı məhkumlara dair Azərbaycan Respublikasının Cinayət, Cinayət-Prosessual məcəllələri, bu Məcəllə və digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş məhdudlaşdırmalar və istisnalarla onların Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına mənsub olan hüquq və azadlıqlarına təminat verilir. Məhkumlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, hüquq və azadlıqlardan irəli gələn vəzifələr daşıyırlar.

9.3. Əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan məhkum şəxslər Azərbaycan Respublikasının Cinayət, Cinayət-Prosessual məcəllələri, bu Məcəllə və digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş məhdudlaşdırmalar istisna edilməklə, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin hüquqi vəziyyətinə dair qanunvericilikdə və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə müəyyən edilmiş hüquqlardan istifadə edir və vəzifələr daşıyırlar.

9.4. Məhkumların hüquq və vəzifələri, habelə bu hüquq və vəzifələrin məhdudlaşdırılması cəza növünün icrası və çəkilməsi qaydaları və şərtləri nəzərə alınmaqla bu Məcəllə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilir.

Maddə 10. Məhkumların əsas hüquqları

10.1. Cəzaların icrası və çəkilməsi zamanı məhkumların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquq və azadlıqları təmin olunur. Məhkumların hüquq və azadlıqları yalnız qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada məhdudlaşdırıla bilər.

10.2. Cəzaların icrası və çəkilməsi zamanı məhkumların aşağıdakı hüquqları vardır:

10.2.1. cəzanı insan şəxsiyyətinə hörməti təmin edən şəraitdə çəkmək;

10.2.2. ictimai faydalı əməklə məşğul olmaq;

10.2.2-1. *bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olmaq*;^[8]

10.2.3. istirahət etmək;

10.2.4. pensiya və ya sosial müavinət almaq;

10.2.5. ilk tibbi yardım daxil olmaqla, tibbi rəydən asılı olaraq ambulator və ya stasionar şəraitdə tibbi yardım almaq;

10.2.6. öz hüquq və vəzifələri barədə, o cümlədən məhkəmə tərəfindən təyin edilmiş cəzanın icrası qaydası və şərtləri barəsində məlumat almaq;

10.2.7. hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi üzrə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada təklif, ərizə və şikayətlə dövlət dilində və ya başqa dildə müraciət etmək, zəruri hallarda isə bu məqsədlər üçün cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan tərəfindən təqdim edilən tərcüməçi xidmətindən istifadə etmək;

10.2.7-1. cəzanın icrası və çəkilməsi ilə əlaqədar barəsində qəbul edilən qərarlara dair öz rəyini bildirmək və ya onlardan şikayət etmək;^[9]

10.2.8. dini ayinlərin icra edilməsində iştirak etmək;

10.2.9. hüquqi yardım almaq;

10.2.9-1. psixoloji yardım almaq;^[10]

10.2.10. təhsil almaq və peşə hazırlığı keçmək;

10.2.11. əcnəbi, vətəndaşlığı olmayan və ya qaçqın statusuna malik olan məhkumların qısa müddətdə şəxsi məsələlər üzrə öz dövlətlərinin Azərbaycan Respublikasındakı diplomatik və konsulluq nümayəndəlikləri ilə və ya onlara himayədarlığı öz üzərinə götürmüş milli, yaxud beynəlxalq təşkilatlarla əlaqəyə girmək;

10.2.12. cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması və ya onun ləğv edilməsi, xəstəliyə görə cəzanı çəkməkdən azad edilməsi, ittiham hökmünün icrası müddəti ilə əlaqədar cəza çəkməkdən azad edilməsi, cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi, cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi, cəzaçəkmə müəssisəsinin növünün dəyişdirilməsi, amnistiyanın tətbiq edilməsi, müalicə müəssisəsində saxlanma vaxtının cəzaçəkmə müddətinə daxil edilməsi, məhkumluğun vaxtından əvvəl götürülməsi üçün ərizə ilə məhkəməyə, əfv edilmək üçün isə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə bilavasitə və ya qanuni nümayəndələrinin vasitəsilə, habelə yetkinlik yaşına çatmayan və ya fiziki qüsurlardan, yaxud psixi xəstəlikdən əzab çəkən məhkumlar barəsində isə onların müdafiəçilərinin və qanuni nümayəndələrinin vasitəsilə müraciət etmək.

10.3. Cəzaları icra edən müəssisə və ya orqanın işçi heyəti məhkumlara qarşı münasibətdə nəzakətli olmalıdır. Məhkumlar qəddar və ya insan ləyaqətini alçaldan rəftara məruz qalmamalıdır. Məhkumlara məcburetmə tədbirləri yalnız qanuna əsasən tətbiq edilə bilər.

10.4. Məhkumlar onların həyat və sağlamlıqlarını təhlükə altında qoya bilən tibbi və ya başqa təcrübələrə məruz qala bilməzlər.

10.5. Məhkumların hüquqlarının həyata keçirilməsi qaydası bu Məcəllə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

10.6. Məhkumların hüquqlarının həyata keçirilməsi zamanı normativ hüquqi aktların, fiziki və hüquqi şəxslərin hüquqlarının pozulmasına yol verilmir.

Maddə 11. Məhkumların əsas vəzifələri

11.1. Məhkumlar Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün qanunvericiliklə müəyyən olunmuş vəzifələri yerinə yetirməli və cəmiyyətdə qəbul edilmiş müvafiq davranış normalarına riayət etməlidirlər.

11.2. Məhkumlar bu Məcəllənin, habelə ona uyğun qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktların tələblərinə riayət etməlidirlər.

11.3. Məhkumlar cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın işçi heyətinin qanuni tələblərini yerinə yetirməlidirlər.

11.4. Məhkumlar cəzanı icra edən müəssisənin işçi heyətinə və cəzaçəkmə müəssisəsinə baş çəkən şəxslərə, habelə digər məhkumlara qarşı nəzakətlə davranmalıdırlar.

11.5. Məhkumlar üzərinə düşən vəzifələri, habelə cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın işçi heyətinin qanuni tələblərini yerinə yetirmədikdə, qanunla müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə cəlb olunurlar.

11.6. *Məhkumlar "Azərbaycan Respublikasında dövlət daktiloskopik və genom qeydiyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş hallarda məcburi dövlət daktiloskopik və məcburi dövlət genom qeydiyyatından keçirilirlər.*^[11]

Maddə 12. Məhkumların şəxsi təhlükəsizlik hüququ

12.1. Məhkumlar şəxsi təhlükəsizlik hüququna malikdirlər.

12.2. *Müəyyən* müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən məhkumun həyatına, sağlamlığına, yaxud şəxsiyyətinə qarşı digər məhkumlar tərəfindən və ya başqa şəxslər tərəfindən təhlükə yaranarsa, o, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinə təhlükəsizliyini təmin etmək üçün ərizə və ya şifahi müraciət etmək hüququna malikdir.^[12]

12.3. Cəzanı icra edən cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti təhlükənin aradan qaldırılması üçün məhkumun təhlükəsiz yerə köçürülməsi və ya başqa tədbirlər görülməsi barədə qərar qəbul edir.^[13]

Maddə 13. Məhkumların vicdan və dini etiqad azadlığının təmin edilməsi

13.1. Məhkumların vicdan və dini etiqad azadlığına təminat verilir. Onlar istədikləri dinə etiqad etmək və ya etməmək hüququna malikdirlər.

13.2. Məntəqə tipli cəzaçəkmə *müəssisələrində* məhkumların xahişi ilə onlara cəzanın icra edildiyi *inzibati ərazi vahidi* hüduqları daxilində ibadət yerlərinə getməyə icazə verilə bilər.^[14]

13.3. Müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatına alınmış dini birliklərin din xadimləri məhkumların xahişi ilə cəzaçəkmə müəssisələrinə dəvət olunurlar. Məhkumlara cəzaçəkmə müəssisələrində dini ayinləri yerinə yetirməyə, dini ləvazimat və ədəbiyyatdan istifadə etməyə icazə verilir. Bu məqsəd üçün cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti müvafiq yer ayırır.

13.4. Din xadimlərinin şəxsi təhlükəsizliyi təmin olunmaqla, onlar xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrinin birnəfərlik kameralarında, intizam və cərimə

təcridxanalarında, kamera tipli otaqlarda saxlanılan məhkumların yanına buraxıla bilərlər.

13.5. Ağır xəstəliyi ilə əlaqədar həyatı üçün təhlükə yaranan məhkumların xahişi ilə din xadimləri zəruri dini ayinləri yerinə yetirmək üçün cəzaçəkmə müəssisələrinə dəvət oluna bilərlər.

Maddə 14. Məhkumların müraciətləri və onlara baxılması qaydaları

14.1. Məhkumların təklif, ərizə və şikayətləri yazılı və şifahi verilə bilər.

14.2. Azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin bu Məcəllənin 10.2.12-ci maddəsində göstərilən təşkilatlara ünvanlanmış təklif, ərizə və şikayətləri cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən göndərilir. Digər cəza növlərinə məhkum edilmiş şəxslər təklif, ərizə və şikayətlərini sərbəst göndərlirlər.^[15]

14.3. Məhkumların cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın vəzifəli şəxslərinin qərar və hərəkətlərinə dair təklif, ərizə və şikayətləri həmin qərarların və hərəkətlərin icrasını dayandırmır.

14.4. Məhkumların təklif, ərizə və şikayət göndərdiyi orqan və ya vəzifəli şəxslər onlara qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə baxmalı və nəticəsi barədə məhkuma yazılı məlumat verməlidirlər.

14.5. Cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın vəzifəli şəxsləri məhkumları müəyyən edilmiş və onlara bildirmiş günlərdə və saatlarda qəbul edir.

III fəsil

Cəzanı və cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirləri icra edən müəssisə və orqanlar, onların fəaliyyətinə nəzarət^[16]

Maddə 15. Cəzanı və cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirləri icra edən müəssisə və orqanlar

15.1. İctimai işlər növündə cəza məhkumun yaşadığı, cərimə növündə cəza və xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbiri isə hökmü çıxaran məhkəmənin, həmçinin məhkumun işlədiyi və ya onun əmlakının olduğu yerin icra məmuru tərəfindən icra edilir.^[17]

15.1-1. Hüquqi şəxslərə tətbiq edilən cərimə və xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbirlər hüquqi şəxsin olduğu yerin icra məmuru tərəfindən icra edilir.^[18]

15.1-2. Hüquqi şəxsi müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə və hüquqi şəxsi ləğvetmə növündə cinayət-hüquqi tədbirlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən icra edilir.

15.2. Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənara məcburi çıxarma növündə cəza əsas cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın təqdimatı ilə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən icra edilir.

15.3. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəza məhkumun yaşayış yeri üzrə icra məmuru və ya cəzaçəkmə

müəssisələrinin müdiriyyəti tərəfindən icra edilir. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəza barəsində hökmün tələbləri məhkumun iş yeri üzrə, həmçinin qanuna uyğun olaraq fəaliyyətin müvafiq növü ilə məşğul olmağa icazəni ləğv etmək səlahiyyəti olan orqanlar həyata keçirir.

15.4. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanı nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququnu verən orqan icra edir.

15.5. İslah işləri növündə cəzanı *icra məmuru* icra edir.

15.5-1. *Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanı məhkumun yaşayış yeri üzrə icra məmuru icra edir.*^[19]

15.6. *Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların icrasını müvafiq cəzaçəkmə müəssisələri həyata keçirirlər.*^[20]

15.7. Xüsusi və ya hərbi rütbədən, fəxri addan və dövlət təltifindən məhrum etmə növündə cəza hökmü çıxaran məhkəmə tərəfindən icra edilir. Xüsusi və ya hərbi rütbədən, fəxri addan və dövlət təltifindən məhrum etmə barəsində hökmün tələbləri həmin rütbəni, fəxri adı və ya dövlət təltifini verən orqan tərəfindən həyata keçirilir.

15.8. Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəza hərbi qulluqçuların xidmət yeri üzrə hərbi hissə komandiri, intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəza isə bu məqsədlər üçün yaradılmış hərbi hissənin komandiri tərəfindən icra edilir.

15.9. Şərti məhkum edilmiş məhkumlara nəzarəti *icra məmurları* həyata keçirir.

15.10. *İntizam* xarakterli hərbi hissədə saxlama, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxslərin cəzalarının icrası və çəkilməsi qaydalarının həyata keçirilməsi mexanizmi, bu cəza növlərinin xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən qəbul edilmiş Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.^[21]

15.11. Cəzaları icra edən müəssisələr və ya orqanlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yaradılır və ya ləğv edilir.

Maddə 15-1. Probasiya nəzarəti^[22]

15-1.1. *Probasiya nəzarəti – azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı olmayan cəzalara məhkum edilmiş, şərti məhkum edilmiş, cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş və ya cəza çəkməsi təxirə salınmış məhkumların, habelə bu Məcəllənin 15-1.2.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş digər şəxslərin üzərinə qanunla və məhkəmə qərarı ilə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsinə nəzarət edilməsinə, məhkumların islah edilməsi, sosial adaptasiya və reabilitasiyasına yönəlmiş kompleks sosial-hüquqi xarakterli tədbirlər sistemindən ibarətdir.*

15-1.2. *Probasiya nəzarəti aşağıdakı şəxslərə tətbiq edilir:*

15-1.2.1. *cərimə, nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə, müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə, ictimai işlər, islah işləri, azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzalara məhkum edilmiş şəxslər;*

15-1.2.2. *şərti məhkum edilmiş, cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş və ya cəza çəkməsi təxirə salınmış şəxslər;*

15-1.2.3. *alkoqolizm və ya narkomaniyadan müalicə məqsədi ilə barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlər təyin edilmiş şəxslər.*

15-1.3. *Probasiya nəzarəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.*

15-1.4. Probasiya nəzarətini həyata keçirən icra məmurları bu Məcəllə, "İcra haqqında" və "İcra məmurları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilənlərdən əlavə aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirirlər:

15-1.4.1. məhkəmə qərarı əsasında elektron nəzarət vasitələrini məhkumlara tətbiq etmək və məhkum tərəfindən həmin vasitələrdən istifadə qaydalarına riayət edilməsinə nəzarət etmək;

15-1.4.2. məhkumun olduğu yer müəyyən edilmədikdə 10 gündək müddətdə onun axtarılması ilə əlaqədar ilkin tədbirlər həyata keçirmək;

15-1.4.3. məhkumun olduğu yer 10 gündən artıq müddətdə müəyyən edilmədikdə onun barəsində axtarış elan edilməsi haqqında qərar qəbul etmək, qərarın surətini müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərmək, həmçinin məhkumun tutulması barədə Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada vəsatət vermək;

15-1.4.4. probasiya nəzarəti tətbiq edilən məhkumların islah edilməsi, sosial adaptasiya və reabilitasiyasına yönəlmiş tədbirləri həyata keçirmək.

Maddə 15-2. Elektron nəzarət vasitələrinin tətbiqi xüsusiyyətləri

15-2.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxslərə elektron nəzarət vasitələri tətbiq edilir. Məhkəmənin müəyyən etdiyi hallarda şərti məhkum edilmiş və ya cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxslərə də elektron nəzarət vasitələri tətbiq edilir.

15-2.2. Elektron nəzarət vasitələrinin siyahısı və tətbiqi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

15-2.3. Elektron nəzarət vasitələri tətbiq edilmiş məhkumun müəyyən edilmiş vəzifələri yerinə yetirməsinə nəzarət icra məmurları tərəfindən həyata keçirilir.

15-2.4. Şəxsin üzərinə elektron nəzarət vasitəsini gəzdirmək və həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət etmək vəzifəsi qoyulduqda, elektron nəzarət vasitəsi onun üzərinə bağlanılır və həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət qaydaları, hər hansı müdaxilənin və ya cihazın üzərindən çıxarılmasının yolverilməzliyi, həmçinin bu əməllərin hüquqi nəticələri izah edilir və bu barədə protokol tərtib edilir.

15-2.5. Elektron nəzarət vasitəsi tətbiq edilmiş şəxs həmin vasitəni zədələdikdə və ya digər üsulla yararsız vəziyyətə saldıqda, onun dəyəri həmin şəxsdən tutulur.

Maddə 16. Cəzanın icra edildiyi yer barədə məlumat verilməsi

16.1. Cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın vəzifəli şəxsləri məhkumun razılığı ilə onun ailəsinə və ya yaxın qohumlarından birinə, yaxud məhkumun göstərdiyi şəxsə ona təyin olunmuş cəzanın icrası, cəzanın çəkilmə yeri, məhkumun yerdəyişmələri və azad edilməsi barədə məlumat verməlidirlər.^[23]

16.2. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslərin razılığı ilə onlar barəsində cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan onların dövlətlərinin Azərbaycan Respublikasındakı diplomatik və ya konsulluq nümayəndəliklərinə, habelə onlara himayədarlığı öz üzərinə götürmüş beynəlxalq təşkilatlara dərhal məlumat verir.^[24]

Maddə 17. Məhkumlara tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi

17.1. Məhkuma məhkəmə tərəfindən alkoqolizm və ya narkomaniyaya, həmçinin anlaqlılığı istisna etməyən psixi pozuntuya görə tibbi xarakterli məcburi tədbirlər tətbiq edilərsə, bu tədbirlər cəza müddəti ərzində cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan tərəfindən həyata keçirilir.

17.2. Məhkumun cəza müddəti ərzində alkoqolizm və ya narkomaniyaya düşər olması və ya anlaqlılığı istisna etməyən psixi pozuntusunun olması müəyyən edildikdə, cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan həmin şəxs barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi barədə məhkəməyə təqdimat verir.

17.3. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxslərə tibbi xarakterli məcburi tədbirlər müvafiq qanunvericiliyin və bu Məcəllənin tələbləri nəzərə alınmaqla tətbiq edilir.

Maddə 17-1. Alkoqolizm və ya narkomaniyadan müalicə məqsədi ilə tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsinin xüsusiyyətləri^[25]

17-1.1. Azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar cəzaya məhkum edilməklə yanaşı, alkoqolizm və ya narkomaniyadan müalicə məqsədi ilə barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlər təyin edilmiş şəxslərin müalicəsi cəza çəkdiyi müddətdə cəzaçəkmə müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir.

17-1.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən narkoloji xəstə məhkumların məcburi müalicəsinin aparılması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

17-1.3. Cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən narkoloji xəstə məhkumlara təyin edilmiş məcburi müalicə kursu başa çatdıqda, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının həkim-məsləhət komissiyası (bundan sonra - həkim-məsləhət komissiyası) aparılmış tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin qiymətləndirilməsini həyata keçirir. Aparılmış tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin həkim-məsləhət komissiyası tərəfindən qiymətləndirilməsi qaydası bu Məcəllənin 17-1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydalarla müəyyən edilir.

17-1.4. Cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəkən narkoloji xəstə məhkumların səhətinin və psixoloji vəziyyətinin yaxşılaşması səbəbindən barəsində təyin edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin davam etdirilməsinə olan zərurət aradan qalxdıqda, tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin ləğv edilməsi məsələsi həkim-məsləhət komissiyasının rəyi əsasında məcburi müalicəni həyata keçirən cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin təqdimatı ilə cəzanın çəkildiyi yer üzrə məhkəmə tərəfindən həll edilir.^[26]

17-1.5. Azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzaya məhkum edilməklə yanaşı, alkoqolizm və ya narkomaniyadan müalicə məqsədi ilə barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlər təyin edilmiş şəxslərin müalicəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tabeliyində olan ixtisaslaşdırılmış tibb müəssisələri tərəfindən həyata keçirilir.

17-1.6. Şəxs azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzaya məhkum edilməklə yanaşı, onun barəsində alkoqolizm və ya narkomaniyadan müalicə məqsədi ilə tibbi xarakterli məcburi tədbirlər təyin edildikdə, məhkəmə bu barədə qanuni qüvvəyə minmiş qərarın surətini icra olunması üçün ixtisaslaşdırılmış tibb müəssisəsinə, habelə məcburi müalicənin icrasına nəzarət edilməsi üçün icra məmuruna göndərir.

17-1.7. *İxtisaslaşdırılmış tibb müəssisələrində məcburi müalicə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi şərtlərə və qaydalara uyğun aparılır.*

17-1.8. *İxtisaslaşdırılmış tibb müəssisəsində məcburi müalicə barədə məhkəmə qərarının tələblərinin yerinə yetirilməsinə icra məmuru tərəfindən nəzarət edilir.*

17-1.9. *İxtisaslaşdırılmış tibb müəssisəsində məcburi müalicədə olan şəxsin məcburi müalicədən vaxtından əvvəl azad edilməsi və ya məcburi müalicə müddətinin uzadılması "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövryyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş hallarda məhkəmənin qərarı əsasında həyata keçirilir.*

Maddə 18. Cəzaların icrasına müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının nəzarəti

Cəzaları icra edən müəssisə və orqanın fəaliyyətinə nəzarəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər. Bu nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilir.

Maddə 19. Məhkəmə nəzarəti

19.1. Cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın vəzifəli şəxsləri məhkuma təyin olunmuş cəzanın icrası, cəzanın çəkilmə yeri, məhkumun yerdəyişmələri və azad edilməsi barədə hökm çıxarmış və hökmün icrası barədə göstəriş vermiş hakimə dərhal məlumat verməlidirlər.

19.2 Məhkəmə cinayət-prosessual qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması və ya onun ləğv edilməsi, xəstəliyə görə cəzanı çəkməkdən azad edilməsi, ittiham hökmünün icrası müddəti ilə əlaqədar cəza çəkməkdən azad edilməsi, cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi, cəzaçəkmə müəssisəsində saxlanılma şəraitinin dəyişdirilməsi, amnistiyanın tətbiq edilməsi, müalicə müəssisəsində saxlanma vaxtının cəzaçəkmə müddətinə daxil edilməsi, məhkumluğun vaxtından əvvəl götürülməsi məsələlərinin həlli zamanı cəzanın icrasına nəzarət edir.

19.3. Məhkəmə cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın fəaliyyəti ilə əlaqədar daxil olmuş şikayətlərə baxaraq müvafiq qərar qəbul edir.

Maddə 20. Məhkumların islah edilməsində ictimai təşkilatların iştirakı

20.1. İctimai təşkilatlar məhkumların islah edilməsində iştirak edir və cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanların fəaliyyətinə ictimai nəzarəti həyata keçirirlər.

20.2. İctimai təşkilatların məhkumların islah edilməsində iştirakı və cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanların fəaliyyətinə nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilir.

Maddə 21. Prokurorluğun cəzaların məqsədinə nail olunmasında iştirakı

Prokurorluğun məhkəmələr tərəfindən təyin edilmiş cəzaların məqsədinə nail olunmasında iştirakı hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında məsələlərə dair müraciətlərə məhkəmə iclasında baxılarkən cinayət-prosessual qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

Maddə 22. Cəzaçəkmə müəssisələrinə baş çəkilməsi

22.1. Qanunvericilik hakimiyyəti orqanı tərəfindən müvəkkil edilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının icraatında olan cinayət işləri üzrə istintaq və digər prosesual hərəkətləri aparan təhqiqatçılar və ya müstəntiqlər, təhqiqata və ibtidai istintaqa prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorlar, habelə məhkəmə nəzarəti funksiyalarını həyata keçirən hakimlər öz vəzifələrini yerinə yetirərkən, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanı icra edən müəssisələrə baş çəkə bilərlər.^[27]

22.1-1. Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) və Milli preventiv qrup üzvlərinin istənilən vaxt, maneəsiz və əvvəlcədən xəbərdarlıq etmədən cəzaçəkmə müəssisələrinə daxil olmaq, orada saxlanılan şəxslərlə, habelə müvafiq məlumatı verə biləcək istənilən digər şəxslə təkbətək və ya zəruri saydığı halda mütəxəssisin və ya tərcüməçinin iştirakı ilə görüşmək və söhbət etmək, onların həmin yerlərdə saxlanılmasının qanuniliyini təsdiq edən, eləcə də həmin şəxslərlə rəftara və onların saxlanma şəraitinə aid olan bütün sənədlərlə tanış olmaq və surətlərini almaq, akt tərtib etmək, həyata keçirdikləri tədbirlərin gedişini və nəticələrini protokollaşdırmaq, cəzaçəkmə müəssisələrinin rəhbərliyi tərəfindən təxirə salınmadan qəbul edilmək, Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) isə həmçinin cəzaçəkmə müəssisələrinə müvafiq tövsiyələr vermək və həmin tövsiyələrə müəyyən edilmiş müddətdə cavablar almaq hüququ vardır.^[28]

22.2. Kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri və bu Məcəllədə göstərilən digər şəxslərin müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanı icra edən müəssisələrə baş çəkmələri yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş hallarda və qaydada həyata keçirilə bilər.

22.3. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanı icra edən müəssisələrə daxilolma qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

22.4. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlarla kino, foto, video çəkilişlərinin aparılması, onlardan müsahibə almaq, həmçinin audio və video texniki vasitələrindən istifadə edilməsi onların razılığına əsasən həyata keçirilir.

22.5. Məhkumların təhlükəsizliyini və mühafizəsini təmin edən obyektlərin kino, foto və video çəkilişləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının icazəsi ilə həyata keçirilir.

Xüsusi hissə

II bölmə

Məhkumun cəmiyyətdən təcrid edilməsi ilə əlaqədar olmayan cəzaların icrası

IV fəsil

Cərimə növündə cəzanın icrası

Maddə 23. Cərimə növündə cəzanın icrası qaydası

23.1. Məhkum cəriməni hökm qanuni qüvvəyə mindiyi gündən bir aydan gec olmayaraq müvafiq bank hesabına köçürməklə ödəməlidir. *icra məmuru* cərimənin ödənilmədiyi halda məhkumu, ondan cərimənin məcburi tutulacağı barədə xəbərdar edir.

23.2. Məhkum cəriməni üzrlü səbəbdən bir ay müddətində ödəyə bilmədikdə, Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq, məhkəmə məhkumun ərizəsinə əsasən cərimənin ödənilməsinin altı ayadək müddətə təxirə salınması və ya *müddəti göstərilməklə* onun hissə-hissə ödənilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər.^[29]

Maddə 24. Cərimənin məcburi qaydada tutulması

24.1. Məhkum cəriməni müəyyən edilmiş müddətdə ödəmədikdə cərimə növündə cəzanın icrası Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada hökmü çıxarmış məhkəmə tərəfindən məcburi qaydada, yəni məhkumun xüsusi mülkiyyətdə olan əmlakına və ya ümumi mülkiyyətdə olan payına yönəldilməklə həyata keçirilir.

24.2. Cərimənin tutulması o halda məhkumun əmək haqqına və ya başqa qazancına yönəldilir ki, onun əmlakı olmasın, yaxud bu əmlak cərimənin tamamilə ödənilməsi üçün kifayət etməsin.

Maddə 25. Cərimə növündə cəzanı icra edən orqan

Əsas cəza kimi və ya şərti məhkum etmə zamanı əlavə cəza kimi cərimə növündə cəzanın icrası məhkumun yaşadığı və ya işlədiyi yerin, yaxud onun əmlakının olduğu yerin *icra məmuru*, digər əsas cəza növlərinə əlavə cəza kimi təyin edilmiş cərimənin icrası isə məhkumun əsas cəzanı çəkdiyi yerin *icra məmuru* tərəfindən həyata keçirilir.

Maddə 26. Cəriməni ödəməkdən boyun qaçırmanın nəticələri

Məhkum ona edilən rəsmi xəbərdarlıqdan sonra cəriməni ödəməkdən boyun qaçırırsa və onun xüsusi mülkiyyətdə əmlakı, ümumi mülkiyyətdə payı və digər qazancı olmazsa məhkəmə əsas cəza kimi təyin edilmiş bu cəza növünü *icra məmurunun* təqdimatına əsasən ictimai işlər, islah işləri, *azadlığın məhdudlaşdırılması* və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə əvəz edə bilər.^[30]

Maddə 27. Cərimə növündə cəzanın icrasının qurtarması

İcra məmuru cərimənin tam ödənilməsi haqqında hökmü çıxarmış məhkəməyə məlumat verir.

V fəsil

Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası

Maddə 28. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası qaydası

28.1. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə əsas cəza kimi və yaxud müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzaya əlavə cəza kimi təyin edildikdə, habelə şərti məhkum etmə zamanı məhkəmə qanuni qüvvəyə minmiş hökmün surətini cəzanın icra edilməsi üçün məhkumun işlədiyi yerin işəgötürəninə, habelə bu cəzanın icrasına nəzarət edilməsi üçün *icra məmuru* göndərir.

28.2. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya əlavə cəza kimi təyin edildikdə, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti əsas cəza müddəti qurtardıqdan sonra, yaxud məhkumun cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edildiyi və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edildiyi hallarda hökmün surətini cəzanın icrası üçün məhkumun yaşadığı yerin *icra məmuruna* göndərir.

28.3. ləğv edilmişdir.^[31]

28.4. Cəzanın icrası müddətində məhkum ~~müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılsa və ya hərbi xidmətə qəbul edilərsə, *icra məmurunu* hökmün surətini cəzanın icrası üçün müvafiq hərbi komissarlığa və ya məhkumun xidmət yerinə göndərir.~~^[32]

Maddə 29. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası zamanı işəgötürənin vəzifələri

29.1. İşəgötürən hökmün surətini aldığı gündən sonra üç gün ərzində müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilmiş məhkumla əmək müqaviləsinə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada xitam verir və məhkəmənin hökmünə uyğun olaraq məhkumun əmək kitabçasına onun hansı əsasla, hansı müddətə və hansı vəzifəni tutma hüququndan məhrum edilməsi və ya hansı fəaliyyət növü ilə məşğul olma hüququndan məhrum edilməsi barədə qeyd edir. Hökmü çıxarmış məhkəməyə bu barədə dərhal məlumat verilir.

29.2. İşəgötürən hökmə zidd olmadıqda məhkumun razılığı ilə ona başqa vəzifə və ya başqa fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq imkanı yarada bilər.

29.3. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməyə məhkum olunmuş şəxs əmək müqaviləsi bağlayarkən onun əmək kitabçasında müvafiq qeyd olmadıqda işəgötürən bu cəzanın icrasına nəzarət edən müvafiq *icra məmuru* ilə məhkəmənin hökmünə uyğun olaraq həmin əmək kitabçasında onun hansı əsasla, hansı müddətə və hansı vəzifəni tutma hüququndan məhrum edilməsi və ya hansı fəaliyyət növü ilə məşğul olma hüququndan məhrum edilməsi barədə qeyd edir.

29.4. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəza çəkmiş, yaxud qanunla müəyyən edilmiş qaydada bu cəzadan azad edilmiş şəxsə onun xahişi ilə əmək kitabçası əvəzinə bu kitabçanın cəza haqqında qeyd yazılmış dublikatı verilir.

Maddə 30. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası zamanı cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın vəzifələri

Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə əlavə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər əsas cəzanı çəkərkən, cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan bu şəxsləri hökmdə qadağan edilmiş işlərə cəlb edə bilməz.

Maddə 31. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası zamanı məhkəmə icrasının vəzifələri

31.0. Məhkumun yaşadığı yerin *icra məmuru*:

31.0.1. müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə barədə məhkəmənin hökmünün tələblərinə məhkumun riayət etməsinə nəzarət edir;

31.0.2. müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə barədə məhkəmənin hökmündə nəzərdə tutulan tələblərin işəgötürən tərəfindən yerinə yetirilməsini yoxlayır.

Maddə 32. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası müddətinin hesablanması

Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası müddəti Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 46.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada hesablanır. ^[33]

Maddə 33. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icra edilməməsinin nəticələri

33.1. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməyə məhkum olunmuş şəxs hökmdə görülməsi ona qadağan edilmiş işə girdikdə, yaxud hökmlə ona qadağan edilmiş fəaliyyətlə məşğul olduqda *icra məmuru* işəgötürənə məlumat verərək, məhkumun hökmlə qadağan edilmiş fəaliyyətinə xitam verilməsi üçün üç gün müddətində tədbir görülməsini təklif edir və onu hökmün icra edilməməsinin məsuliyyətə səbəb olması barədə xəbərdar edir.

33.2. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilmiş məhkum cəzanın çəkilməsindən qərəzli boyun qaçırıqda, habelə vəzifəli şəxs müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanı qərəzli icra etmədikdə onlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

VI fəsil

İctimai işlər növündə cəzanın icrası

Maddə 34. İctimai işlər növündə cəzanın icrası qaydası

34.1. İctimai işlər növündə cəzanı məhkumun yaşadığı ərazinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi ictimai yerlərdə *icra məmuru* icra edir. *İctimai işlər növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin cəlb ediləcəyi işlərin növləri və belə işlərin keçiriləcəyi yerlərin müəyyənləşdirilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.*^[34]

34.1-1. *Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müvafiq inzibati-ərazi vahidi üzrə ictimai işlərin həyata keçiriləcəyi yerlərin siyahısını və həmin işlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan şəxslərin sayı barədə məlumatı növbəti ay başlayanadək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərir.*

34.1-2. *İcra məmuru ictimai işlər növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxsə ictimai işlərin həyata keçiriləcəyi yerlərin siyahısındakı iş yerlərindən birində işləmək üçün göndəriş verir. İctimai işlərin həyata keçiriləcəyi yerlərlə bağlı hər hansı məlumat tələb edildikdə icra məmuru müvafiq icra hakimiyyəti orqanına bu barədə sorğu verir. Sorğuya beş gündən gec olmayaraq cavab verilməlidir.*^[35]

34.2. İctimai işlər növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmünün icrası haqqında məhkəmənin hökmünün surətini və müvafiq göstərişinin icra *məmuru* tərəfindən alındığı gündən sonra on beş gün müddətində cəzanın çəkilməsinə cəlb olunurlar.

34.3. *icra məmuru* məhkumların qeydiyyatını aparır, onlara cəzanın icrasının qayda və şərtlərini izah edir, ~~müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə ictimai işlərin həyata keçiriləcəyi yerlərin siyahısını razılaşdırır~~, məhkumların davranışına nəzarət edir, onların işləmiş olduğu vaxtın uçotunu aparır, *ayda iki dəfədən az olmayaraq şəxsin ictimai işləri yerinə yetirməli olduğu vaxtlarda həmin işlərin görüldüyü yerlərə baş çəkməklə protokol tərtib edir, cəzanın bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilməsi üçün digər tədbirləri görür.*^[36]

Maddə 35. İctimai işlər növündə cəzanın çəkilməsi və icrası şərtləri

35.1. Məhkumlar ictimai işləri yerinə yetirdikləri yerin müəssisədaxili intizam qaydalarına riayət etməli, əməyə və vicdanla yanaşmalı, onlar üçün müəyyən olunmuş yerlərdə və hökmdə müəyyən olunmuş müddətdə işləməli və yaşayış yerini dəyişdikdə bu barədə *icra məmuruna* məlumat verməlidirlər.

35.2. Əsas iş yerində məhkuma növbəti məzuniyyətin verilməsi ictimai işlər növündə cəzanın icrasını dayandırmır.

35.3. İctimai işlər növündə cəza çəkən məhkum və ya onun qanuni nümayəndəsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cəzadan azad edilmə haqqında məhkəməyə ərizə ilə müraciət edə bilər.

Maddə 36. İctimai işlər növündə cəzanın müddətinin hesablanması

36.1. İctimai işlər növündə cəzanın müddəti saatla hesablanır.

36.2. İctimai işlər növündə cəzanın müddəti, bir qayda olaraq, həftə ərzində on iki saatdan az olmayaraq müəyyən edilir. İctimai işlər növündə cəzanın müddəti *istirahət, səsvərmə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri, ümumxalq hüzn günü* və məhkumun əsas işindən və ya təhsilindən asudə vaxtlarında dörd saatdan, iş günlərində isə iki saatdan, məhkumun razılığı ilə isə dörd saatdan çox ola bilməz. Bu cəza növünün icra müddəti on beş yaşınadək məhkumlar üçün gündə iki saatdan, on beş yaşından on altı yaşınadək məhkumlar üçün isə üç saatdan çox ola bilməz. Üzrlü səbəblər olduqda *icra məmuru* məhkuma həftə ərzində müəyyən olunmuş vaxtdan az işləməyə icazə verə bilər.^[37]

Maddə 37. İctimai işlər növündə cəzanın icrası zamanı işəgötürənin vəzifələri

İşəgötürən ictimai işlərin həyata keçirilməsi üçün mövcud olan yerlər barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına düzgün və tam məlumat verir, hər bir məhkum ictimai işlərin həyata keçiriləcəyi yerdə ictimai iş təhkim edildikdə, məhkum tərəfindən ictimai işlərin yerinə yetirilməli olduğu vaxtların cədvəlini tərtib edərək üç gündən gec olmayaraq icra məmuruna göndərir, məhkumlar üçün müəyyən edilmiş işin yerinə yetirilməsinə nəzarət edir, onların işlədikləri saatların uçotunu aparır və ictimai işlərin yerinə yetirilməsindən boyun qaçırma halları barədə dərhal icra məmuruna məlumat verir.^[38]

Maddə 38. İctimai işlər növündə cəza çəkən şəxslərin məsuliyyəti

38.1. Məhkum ictimai işlər növündə cəzanın çəkilməsi qaydalarını pozduqda, *icra məmuru* ona məsuliyyət daşıyacağı barədə rəsmi xəbərdarlıq edir.

38.2. Məhkum ictimai işlər növündə cəzanın çəkilməsindən qərəzli boyun qaçırdıqda, *icra məmuru* Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə uyğun olaraq cəzanın azadlığın məhdudlaşdırılması və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi üçün məhkəməyə təqdimat verir.^[39]

Maddə 39. İctimai işlər növündə cəzanın çəkilməsindən qərəzli boyun qaçırma

39.0. İctimai işlər növündə cəzanın çəkilməsindən qərəzli boyun qaçıran məhkumlar aşağıdakılar hesab olunurlar.

39.0.1. üzrsüz səbəbdən ayda iki dəfədən çox ictimai işə çıxmayanlar;

39.0.2. ayda iki dəfədən çox cəzanın icrası yerlərində əmək intizamını pozanlar;

39.0.3. cəzanı çəkməmək məqsədilə gizlənənlər.

VII fəsil

İslah işləri növündə cəzanın icrası

Maddə 40. İslah işləri növündə cəzanın icrası yeri

İslah işləri növündə cəza məhkumun əsas iş yeri üzrə çəkilir.

Maddə 41. İslah işləri növündə cəzanın icrası qaydası

41.1. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər məhkum edilməzdən əvvəl işlədikləri vəzifədə və ya işdə qalırlar. Bu şəxslər başqa vəzifəyə və ya işə yalnız əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada və ümumi əsaslarla keçirilə bilirlər.

41.2. Hökm çıxarıldıqdan sonra ağır xəstəliyə düşər olmuş məhkumlar və ya onların qanuni nümayəndələri cəzanın bu növünü daha yüngül cəza növü ilə əvəz etmək haqqında məhkəməyə ərizə ilə müraciət edə bilirlər. Həmin müraciət məhkəmə tərəfindən həll edilənədək göstərilən şəxslər islah işlərini çəkməyə cəlb edilmirlər.

Maddə 42. İslah işləri növündə cəzanın icrasının təşkili

42.1. İslah işləri növündə cəza çəkən məhkumların islah edilməsi onların ictimai-faydalı əməkdə iştirakı əsasında həyata keçirilir. Cəzanın çəkildiyi yer üzrə işəgötürən məhkumun davranışına nəzarət edir və onunla tərbiyə işinin aparılmasında *icra məmuruna* kömək edir.

42.2. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəza çəkmək üçün müəyyən edilmiş qaydaya riayət etməli, cəzanın bu növünü icra edən *icra məmurunun* çağırışına gəlməlidirlər. Üzrlü səbəblər olmadan bu tələbə əməl edilmədikdə, məhkum məcburi gətirilə bilər. Məcburi gətirilmə məhkəmənin qərarı ilə həyata keçirilir.

Maddə 43. İslah işləri növündə cəzanın icra edilməsi

43.1. İslah işləri növündə cəzanın çəkilməsi hökm qanuni qüvvəyə mindiyi gündən icraya yönəldilir.

43.2. *icra məmuru* islah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxs barəsində hökmün surətini və göstərişi aldıqdan sonra üç gün müddətində hökmün surətini və müəyyən edilmiş formada bildirişi işəgötürənə göndərir. Məhkum əvvəlki iş yerindən

getdikdə və heç yerdə işləmədikdə, *icra məmuru* məhkuma üç ay müddətində işə girməyi təklif edir və zəruri olduqda ona işə düzəlməkdə kömək edir. Göstərilən müddətdə məhkum üzrlü səbəblər olmadan işə girmədikdə, onun barəsində bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş tədbirlər tətbiq edilir.

43.3. İşsiz məhkum özü işə düzəlməli və ya *icra məmurunun* iştirakı ilə məşğulluq xidməti orqanında qeydiyyatda durmalıdır. Məhkum məşğulluq xidməti orqanının ona təklif etdiyi işdən imtina edə bilməz.

Maddə 44. İslah işləri növündə cəzanın icrası şərtləri

44.1. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin qazancından cəzanın icrası müddəti ərzində məhkəmənin hökmü ilə müəyyən edilmiş məbləğdə və bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət nəfinə pul tutulur.

44.2. İslah işləri növündə cəzanın icrası müddəti məhkumun ümumi iş stajına daxil edilir.

44.3. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 45. İslah işləri növündə cəzanın icrası müddətinin hesablanması

45.1. İslah işləri növündə cəzanın icrası müddəti məhkumun işlədiyi və onun qazancından tutulmalar aparıldığı aylar və günlərlə hesablanır.

45.2. Məhkumun işlədiyi günlərin sayı məhkəmənin cəza üçün müəyyən etdiyi təqvim ayına düşən iş günlərinin sayına uyğun olmalıdır. Məhkum göstərilən miqdarda iş günlərini işləmədikdə və işlənməmiş günlərin cəza müddətinə hesablanması üçün bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş əsaslar olmadıqda, islah işləri növündə cəzanın icrası nəzərdə tutulmuş miqdarda iş günlərinin məhkum tərəfindən tamamilə işlənməsinədək davam edir.

45.3. Məhkumun üzrlü səbəblərə görə işləmədiyi və qanuna uyğun olaraq onun əmək haqqı saxlandığı vaxt cəzanın icrası müddətinə hesablanır. Tibbi sənədlərlə təsdiq edilmiş əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirildiyi vaxt, habelə sosial məzuniyyətlərdə olma vaxtı bu müddətə daxil edilir.

45.4. Kənd təsərrüfatı müəssisələrində məhkumların işlədikləri günlərin ümumi sayı təsərrüfat üzrə işçilər üçün müəyyən edilmiş illik minimumdan və ya onun ayrı-ayrı dövrləri üzrə minimumdan aşağı olmadıqda, obyektiv səbəblərə görə onlara iş verilməyən vaxt da cəzanın çəkilməsi müddətinə hesablanır.

45.5. İslah işləri növündə cəzanın icrası zamanı məhkuma inzibati tənbeh kimi verilmiş, yaxud başqa cinayət işi ilə əlaqədar qətimkan tədbiri kimi seçilmiş həbsin müddəti islah işləri növündə cəzanın icrası müddətinə hesablanmır.

Maddə 46. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin qazancından tutulmalar

46.1. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin qazancından tutulmalar bütün qazanc məbləğindən, vergilər və digər tədiyyələr daxil olmaqla, habelə icra sənədlərindən asılı olmayaraq aparılır.

46.2. Qazancdan tutulmalar əmək haqqı verilərkən hər işlənmiş ay üçün, məhkum işdən çıxdıqda isə ayın işlənmiş hissəsi üçün aparılır. Əvəzçilik üzrə işləyən şəxslərin iş yerlərindəki qazancından pul məbləği tutulur.^[40]

46.3. Qazancdan tutulmalar pensiyalardan və müavinətdən, birdəfəlik verilən və əmək haqqı sistemində nəzərdə tutulmayan ödəmələrdən, ezamiyyətlərlə əlaqədar xərclər üçün əvəz kimi verilən məbləğlərdən və başqa ödəmələrdən aparılmır.

46.4. Məhkumların qazancından tutulmalara onların qazancının həm pul, həm də natura hissəsi cəlb edilir. Qazancın məhkumlardan tutulmuş natura hissəsi işəgötürənin sərəncamında qalır, onun dəyəri isə dövlətin nəfinə keçirilir. Tutulmuş pul məbləği hər ay əmək haqqı verilən gün dövlətin nəfinə keçirilir.

46.5. Tutulmalar qazancın natura hissəsi daxil olduqca təsərrüfat ilinin yekunlarına görə haqq-hesab çəkilərkən aparılır.

46.6. İşə xitam verilməklə məhkəmənin hökmü ləğv olunduqda və ya dəyişdirildikdə məhkumun qazancından tutulmuş məbləğlər tamamilə və ya artıq tutulmuş məbləğlər ona qaytarılır.

Maddə 47. İslah işləri növündə cəzanın icrası yeri üzrə işəgötürənin vəzifələri

47.0. İslah işləri növündə cəzanın icrası yeri üzrə işəgötürən:

47.0.1. məhkəmə hökmünün məzmununu əmək kollektivinin nəzərinə çatdırır;

47.0.2. iş yeri üzrə məhkumların davranışına nəzarət edir və onlarla tərbiyə işinin aparılmasında *icra məmuruna* kömək edir;

47.0.3. məhkumların əmək intizamına riayət etməsinə nəzarət edir, onlara ixtisaslarının artırılmasında kömək edir;

47.0.4. məhkum barəsində həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərinin tətbiq edilməsi və məhkumun cəza çəkməkdən boyun qaçırması, başqa işə keçməsi və ya işdən azad olması haqqında əvvəlcədən *icra məmuruna* məlumat verir;

47.0.5. məhkumun qazancından dövlət nəfinə tutulmaları düzgün və vaxtında aparır və tutulmuş məbləğləri müəyyən edilmiş qaydada dövlət nəfinə keçirir;

47.0.6. islah işləri növündə cəzanın icrası üçün bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş şərtləri yerinə yetirir.

Maddə 48. İslah işləri növündə cəzanı icra edən icra məmurunun vəzifələri

48.0. İslah işləri növündə cəzanı icra edən *icra məmuru*:

48.0.1. islah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərə zəruri hallarda işə düzəlməkdə köməklik göstərir;

48.0.2. məhkumların qazancından tutulmaların düzgün aparılmasına və cəzanın icrası üçün bu Məcəllədə müəyyən edilmiş şərtlərə işəgötürən tərəfindən riayət olunmasına nəzarət edir;

48.0.3. məhkumlarla tərbiyə işini aparır;

48.0.4. məhkumlar barəsində bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini tətbiq edir;

48.0.5. məhkum olunmuş şəxslərin fərdi qeydiyyatını aparır;

48.0.6. yeri məlum olmayan məhkumların müəyyən olunmuş qaydada axtarışını təşkil edir.

Maddə 49. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində işəgötürənin tətbiq etdiyi mükafatlandırma və intizam tənbehi tədbirləri

İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində işəgötürən tərəfindən əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada mükafatlandırma və intizam tənbehi tədbirləri tətbiq edilir.

Maddə 50. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində icra məmurları tərəfindən tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri

Nümunəvi davranışına görə məhkuma *icra məmuru* tərəfindən təşəkkür elan edilə və ya əvvəllər verilmiş tənbeh götürülə bilər.

Maddə 51. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində icra məmurları tərəfindən tətbiq edilən tənbeh tədbirləri

51.1. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanın icrası qaydalarını pozduqda, *icra məmuru* məhkuma xəbərdarlıq və ya töhmət növündə tənbeh verə bilər.

51.2. Tənbeh verilməzdən əvvəl məhkumdan yazılı izahat alınır. Xətanın aşkara çıxarıldığı gündən bir ay keçdikdən sonra məhkuma tənbeh verilə bilməz. Məhkum ona verilmiş tənbehdən yuxarı vəzifəli şəxsə şikayət edə bilər.

51.3. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanı çəkməkdən boyun qaçırdıqda, *icra məmuru* onlara rəsmi xəbərdarlıq edir.

51.4. İslah işləri növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər rəsmi xəbərdarlıqdan sonra cəzanı çəkməkdən *qərəzli* boyun qaçırdıqda, *icra məmuru* Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinə uyğun olaraq islah işlərinin çəkilməmiş hissəsinin *azadlığın məhdudlaşdırılması və ya* müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi haqqında məhkəməyə təqdimat verir.^[41]

VII-I fəsil^[42]

Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası

Maddə 51-1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrasına başlanılması qaydası

51-1.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrasını həyata keçirən icra məmuru məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmünün surətini və həmin hökmün icrası barədə göstərişi aldığı vaxtdan 3 gün müddətində azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxsə gəlib qeydiyyatdan keçməsinə dair yazılı bildiriş göndərir.

51-1.2. Məhkum bu Məcəllənin 51-1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş göstərişi aldıqdan sonra 3 gün müddətində cəzanın icrasına nəzarət edən orqana gəlməlidir. Üzrsüz səbəblərdən gəlməyən məhkumlar probasiya qurumunun rəhbəri tərəfindən təsdiq olunmuş icra məmurunun qərarı ilə məcburi gətirilir. Həmin qərar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən icra edilir.^[43]

51-1.3. İcra məmuru məhkumu qeydiyyatda alır, ona məhkəmə hökmünün tələblərini, cəzanın icrası qaydalarını, həmin qaydaların pozulmasının hüquqi nəticələrini, o cümlədən üzərində elektron nəzarət vasitəsi daşımalı olduğunu, həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanılması üçün ona xidmət qaydalarını, habelə hər hansı müdaxilənin və ya cihazın üzərindən çıxarılmasının yol verilməzliyini izah edir, elektron nəzarət vasitəsini məhkumun üzərinə bağlayır və bu barədə protokol tərtib edir.

Maddə 51-2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası müddətinin hesablanması

51-2.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası müddəti məhkumun cəzanı icra edən orqanda qeydiyyatda alındığı vaxtdan hesablanır.

51-2.2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası zamanı məhkuma inzibati tənbeh kimi verilmiş, yaxud başqa cinayət işi ilə əlaqədar qətimkan tədbiri kimi seçilmiş həbsin müddəti həmin cəzanın icrası müddətinə hesablanmır.

Maddə 51-3. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın çəkilməsi qaydası

51-3.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəza məhkumun yaşayış yeri üzrə çəkilir.

51-3.2. Məhkum edilmiş şəxs məhkəmənin hökmündə müəyyən edilmiş vəzifələri yerinə yetirməli və icra məmurunun tələbi ilə cəzanın çəkilməsi məsələləri ilə bağlı yazılı izahat verməlidir. Məhkumun cəzanın icrası qaydalarına və şərtlərinə riayət etməsinə nəzarət etmək məqsədi ilə icra məmuru (gecə vaxtı istisna olmaqla) onun yaşayış yerinə daxil olmaq və müəyyən edilmiş vəzifələrə əməl edilməsini yerində yoxlamaq hüququna malikdir. Bu halda müvafiq protokol tərtib edilir.

51-3.3. Məhkum edilmiş şəxsin müəyyən vaxtlarda yaşayış yerini və ya məhkəmənin müəyyən etdiyi ərazi hüdudlarını (yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazisi hüdudlarında) müvəqqəti tərk etməsinə icazə icra məmuru tərəfindən aşağıdakı müstəsna hallarda verilir:

51-3.3.1. yaxın qohumların ölümü və ya həyatı üçün təhlükə yaradan ağır xəstəliyi (yeddi gün müddətinə qədər);

51-3.3.2. təbii fəlakət və digər fəvqəladə hadisə ilə bağlı şəxsin yaşayış yerində müəyyən müddət qalmasının mümkün olmaması;

51-3.3.3. yaxın qohumların nikaha daxil olması (iki gün müddətinə qədər);

51-3.3.4. şəxsə tibbi yardım göstərilməsi zərurətinin yaranması (yaşayış yerində və ya məhkəmənin müəyyən etdiyi ərazi hüdudları daxilindəki tıbb müəssisəsində tələb olunan tibbi yardımın göstərilməsi mümkün olmadıqda);

51-3.3.5. istirahət və bayram günlərində, həvəsləndirmə tədbiri qismində.

51-3.4. Tibbi göstəricilərə görə məhkum yaşayış məntəqəsinin ərazisindən kənar tibb müəssisəsinə yeddi gündən çox stasionar müalicəyə yerləşdirildikdə, (yaşayış məntəqəsinin ərazisində yerləşən tibb müəssisələrində bu mümkün olmadıqda) onun üçün müəyyən edilmiş məhdudluqlar qüvvəsində qalmaqla cəzanın icrası yeri müvafiq tibb müəssisəsi hesab edilir.

51-3.5. Məhkumun yaşayış yerini və ya məhkəmənin müəyyən etdiyi ərazi hüdudlarını müvəqqəti tərk etməsi ilə bağlı müraciətinə təxirəsalınmadan baxılır və bu Məcəllənin 51-3.3-cü maddəsinə uyğun olaraq əsaslandırılmış qərar qəbul edilir. Məhkuma yaşayış yerini və ya məhkəmənin müəyyən etdiyi ərazi hüdudlarını müvəqqəti tərk etmək üçün icazə verilmiş vaxt cəzanın icrası müddətinə hesablanır.

51-3.6. İcra məmuru azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəza çəkən məhkumun yaşayış yerini (yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazisi hüdudlarında) dəyişdirməsinə dair ərizəsi əsasında bu barədə məhkumun yaşayış yeri üzrə məhkəməyə təqdimat verir. Məhkəmə aşağıdakı müstəsna hallarda məhkumun yaşayış yerini dəyişməsinə icazə verilməsi barədə qərar qəbul edir:

51-3.6.1. məhkumun ailə vəziyyəti dəyişdikdə;

51-3.6.2. məhkum digər yaşayış sahəsi üzərində mülkiyyət hüququ əldə etdikdə;

51-3.6.3. şəxsin xəstəliyi ilə bağlı ona yaşayış məntəqəsinin ərazisindən kənar tibb müəssisəsində uzunmüddətli tibbi yardım göstərilməsi zərurəti yarandıqda (yaşayış yerində və ya məhkəmənin müəyyən etdiyi ərazi hüdudları daxilindəki tibb müəssisəsində tələb olunan tibbi yardımın göstərilməsi mümkün olmadıqda).

Maddə 51-4. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası zamanı icra məmurunun vəzifələri

51-4.0. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanı icra edən icra məmuru:

51-4.0.1. məhkumun qeydiyyatını aparır;

51-4.0.2. məhkumun bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş cəzanın icrası qaydalarına və şərtlərinə riayət etməsinə nəzarət edir;

51-4.0.3. məhkumla tərbiyə işini aparır;

51-4.0.4. məhkum barəsində bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini tətbiq edir;

51-4.0.5. olduğu yer məlum olmayan məhkumun axtarışını təşkil edir;

51-4.0.6. cəzanın icrasından irəli gələn digər vəzifələri yerinə yetirir.

Maddə 51-5. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslə tərbiyə işi

51-5.1. İcra məmuru azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslə tərbiyə işini onunla əməyə və təhsilə vicdanlı münasibət göstərilməsinə, cəmiyyətdə qəbul edilmiş davranış qaydalarına riayət edilməsinə yönəlmiş fərdi söhbətlər aparmaqla həyata keçirir. Bu zaman məhkumun fərdi xüsusiyyətləri, xarakteri və törədilən cinayətin səbəbləri nəzərə alınır.

51-5.2. Məhkumların tərbiyə xarakterli tədbirlərdə fəal iştirakı həvəsləndirilir və onların islah edilməsi müəyyən olunarkən nəzərə alınır.

Maddə 51-6. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxs barəsində tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri

51-6.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxsə cəzanın icrası qaydalarını nümunəvi yerinə yetirdiyinə görə icra məmuru tərəfindən təşəkkür elan edilə, əvvəllər verilmiş tənbeh götürülə, istirahət və bayram günlərini müəyyən edilmiş ərazi hədudlarından kənarında keçirməyə icazə verilə bilər.

51-6.2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxsə tətbiq edilmiş həvəsləndirmə və tənbeh tədbirləri, habelə tərbiyə xarakterli tədbirlərdə fəal iştirakı məhkumun islah edilməsi müəyyənləşdirilərkən nəzərə alınır.

Maddə 51-7. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası qaydasının pozulmasının nəticələri

51-7.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxs cəzanın çəkilməsi qaydalarını pozduqda və ya onun üzərinə qoyulmuş vəzifələri yerinə yetirməkdən boyun qaçırdıqda, icra məmuru ona töhmət növündə tənbeh verir. Tənbeh tədbiri yazılı şəkildə əsaslandırılmış qərarla verilir.

51-7.2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxsin aşağıdakı əməlləri törətməsi, onun üzərinə qoyulmuş vəzifələri yerinə yetirməkdən boyun qaçırma hesab edilir:

51-7.2.1. icra məmurunun cəzanın çəkilməsi üçün gəlib qeydiyyatdan keçməsinə dair yazılı bildirişini aldıqdan sonra 3 gün müddətində üzrlü səbəblər olmadan cəzanın icrasına nəzarət edən orqana gəlməməsi;

51-7.2.2. üzrlü səbəb olmadan məhkəmə tərəfindən müəyyən edilmiş vəzifələri yerinə yetirməməsi;

51-7.2.3. cəzanın çəkilməsi məsələləri ilə bağlı yazılı izahat vermək üçün icra məmurunun çağırışı ilə gəlməməsi;

51-7.2.4. barəsində inzibati həbs növündə tənbeh tədbirinin tətbiq edilməsi.

51-7.3. Tənbeh tətbiq edilməzdən əvvəl məhkumdan yazılı izahat alınır. Xətanın müəyyən edildiyi gündən bir ay keçdikdən sonra məhkum barəsində tənbeh tədbiri tətbiq edilə bilməz. Məhkum tətbiq edilmiş tənbeh tədbirindən yuxarı vəzifəli şəxsə və ya məhkəməyə şikayət edə bilər.

51-7.4. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxs onun üzərinə qoyulmuş vəzifələri yerinə yetirməkdən mütəmadi və ya qərəzli olaraq boyun qaçırdıqda icra məmuru cəzanın çəkilməmiş hissəsinin müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi üçün məhkəməyə təqdimat verir.

51-7.5. Üzərinə qoyulmuş vəzifələri yerinə yetirməkdən boyun qaçırdığına görə töhmət almış məhkumun il ərzində daha iki dəfə bu Məcəllənin 51-7.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməlləri törətməsi vəzifələri mütəmadi yerinə yetirməmə hesab edilir.

51-7.6. Aşağıdakı əməllər azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrasından qərəzli boyun qaçırma hesab edilir:

51-7.6.1. məhkumun müəyyən edilmiş ərazi hədudlarını icazəsiz tərk etməsi

51-7.6.2. məhkumun elektron nəzarət vasitəsini gəzdirməkdən imtina etməsi, onu zədələməsi və ya digər üsulla yararsız vəziyyətə salması, yaxud həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət etməməsi;

51-7.6.3. məhkumun yaşayış yerini bu Məcəllənin 51-3.3 və ya 51-3.6-cı maddələrində nəzərdə tutulmuş icazə olmadan 10 gündən artıq müddətdə tərk etməsi.

VIII fəsil⁴⁴¹

Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası

Maddə 52. ~~Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası yeri~~

~~52.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanı bir qayda olaraq yaşayış yerinə yaxın ərazidə yerləşən xüsusi müəssisələrdə çəkirlər.~~

~~52.2. Cəzaları azadlığın məhdudlaşdırılması cəza növü ilə əvəz edilmiş məhkumlar cəzanı çəkmək üçün digər xüsusi müəssisələrə göndərilə bilərlər.~~

~~52.3. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanı icra edən xüsusi müəssisənin müdiriyyəti cəza çəkmək üçün göndərilən şəxslərin əmək və məişət təminatına köməklik göstərməlidirlər.~~

Maddə 53. ~~Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin cəzanın icrası yerlərinə göndərilməsi~~

~~53.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş və ya cəzaları bu cəza növü ilə əvəz edilmiş şəxslər cəzanın icrası yerlərinə müstəqil gedirlər. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti və ya icra məmuru məhkəmənin hökm və ya qərarına əsasən məhkuma cəzanın icrası yerinə getmək haqqında göstəriş təqdim edir. Göstərişi alan məhkum göstərişdə müəyyən edilən vaxtda cəzanın icrası yerinə gəlməlidir.~~

~~53.2. Məhkum cəzanın icrası yerinə getmək haqqında göstərişi almaqdan və ya cəzanın icrası yerinə getməkdən, habelə digər formada cəzanın çəkilməsindən boyun qaçırırsa, bu halda məhkum məhkəmənin qərarı ilə polis orqanları tərəfindən yeddi gün müddətinə tutulur.~~

~~53.3. Tutulduqdan sonra məhkum, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunan şəxslər üçün müəyyən edilmiş qaydada cəzanın icrası yerinə göndərilir və onun cəza çəkməkdən qərəzli boyun qaçırması müəyyən edildikdə, azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi üçün məhkəməyə təqdimat verilir.~~

~~53.4. Xüsusi müəssisənin müdiriyyəti tərəfindən məhkum qeydiyyatdan alındıqdan sonra ona beş gün müddətədək ailəsi ilə görüşmək üçün icazə verilə bilər.~~

~~53.5. Ailəsi ilə görüşməyə icazə verilmiş məhkum müəyyən olunmuş vaxtda xüsusi müəssisəyə qayıtmadıqda məhkəmənin qərarı ilə polis orqanı tərəfindən tutulur.~~

Maddə 54. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası müddətinin hesablanması

54.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası müddəti məhkumun xüsusi müəssisədə qeydiyyatda alındığı vaxtdan hesablanır.

54.2. Hökm qanuni qüvvəyə minənədək məhkumun qətimkan tədbiri kimi həbsdə saxlandığı müddət həbsin bir günü azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın iki gününə bərabərləşdirilməklə hesablanır.

54.3. Məhkumun bir gündən artıq üzrsüz səbəbdən xüsusi müəssisəyə gəlməməsi vaxtı cəza müddətinə hesablanmır.

Maddə 55. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrası qaydası

55.1. Cəzanı icra edən orqanların təqdimatı ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları xüsusi müəssisədə cəza çəkən məhkumların hərəkət edəcəyi ərazi sərhədini müəyyən edir.

55.2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəza çəkən şəxslər nəzarət altında olur və onlar:

55.2.1. normativ hüquqi aktların tələblərini yerinə yetirməli;

55.2.2. müdiriyyətin icazəsi olmadan xüsusi müəssisənin ərazisini tərk etməməli;

55.2.3. onlar üçün nəzərdə tutulmuş yataqxananın kommunal məişət xərclərini ödəməli və xüsusi müəssisənin müdiriyyətinin icazəsi olmadan oranı tərk etməməli;

55.2.4. xüsusi müəssisədə abadlaşdırma işlərində iş vaxtından əlavə, həftədə iki saatdan artıq olmayaraq növbə ilə ödənişsiz iştirak etməli;

55.2.5. müəyyən edilmiş nümunədə şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd daşımalıdırlar.

55.3. Məhkumlar, onların saxlandığı yerlər və əşyaları yoxlanıla bilər.

55.4. Xüsusi müəssisədə Daxili İntizam Qaydaları ilə qadağan edilmiş əşya və malların məhkumlar tərəfindən alınmasına, saxlanılmasına və istifadəsinə yol verilmir. Belə əşya və mallar məhkumlarda aşkar olunarsa, onlar xüsusi müəssisənin müdiriyyətinin qərarı ilə götürülüb ya məhv edilir, ya da məhkumlar cəza çəkməkdən azad olunanadək saxlanılmaq üçün anbara təhvil verilir.

55.5. Xüsusi müəssisənin Daxili İntizam Qaydalarını pozmayan ailəli məhkumlara xüsusi müəssisənin müdiriyyətinin qərarı ilə ailəsi ilə icarəyə götürülmüş və ya şəxsi yaşayış sahəsində yaşamağa icazə verilir. Belə məhkumların hər ay bir dəfədən dörd dəfəyə qədər xüsusi müəssisədə qeydiyyatdan keçməsi xüsusi müəssisənin müdiriyyətinin qərarı ilə müəyyən edilir.

55.6. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərə cəzanın icrası yeri üzrə inzibati ərazidə yerləşən ali, orta ixtisas təhsil müəssisələrində qiyabi təhsil almağa icazə verilir.^[49]

55.7. Məhkumlara tibbi yardım xüsusi müəssisənin yerləşdiyi və ya bu əraziyə daha yaxın yerləşən səhiyyə müəssisələrində göstərilir.

Maddə 56. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin əməyi

~~56.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər xüsusi müəssisənin yerləşdiyi inzibati ərazi hədudlarında işləyə bilərlər.⁴⁶¹~~

~~56.2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin əməyi əmək qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.~~

~~Maddə 57. Xüsusi müəssisənin müdiriyyətinin vəzifələri~~

~~57.1. Xüsusi müəssisənin müdiriyyəti:~~

~~57.1.1. məhkumların qeydiyyatını aparır;~~

~~57.1.2. cəzanın icrasının qayda və şərtlərini məhkumlara izah edir;~~

~~57.1.3. məhkumların məişət təminatını təşkil edir;~~

~~57.1.4. cəzanın icrasının qayda və şərtlərinə riayət edilməsinə nəzarət edir;~~

~~57.1.5. məhkumlarla tərbiyəvi iş aparır;~~

~~57.1.6. bu Məcəllə ilə müəyyən edilən həvəsləndirmə və tənbeh tədbirləri tətbiq edir;~~

~~57.1.7. məhkumun cəza çəkməkdən azad edilməsi ilə əlaqədar hazırlıq işi aparır.~~

~~57.2. Göstərilmiş vəzifələrin yerinə yetirilməsi qaydası bu Məcəllə, habelə digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.~~

~~Maddə 58. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin işlədikləri yer üzrə işəgötürənin vəzifələri~~

~~58.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin işlədikləri yer üzrə işəgötürən məhkumların əməyini əmək qanunvericiliyinə uyğun təşkil edir və onların islah edilməsində iştirak edir.~~

~~58.2. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin işlədikləri yer üzrə işəgötürən onları işdən azad etdikdə bu barədə xüsusi müəssisənin müdiriyyətinə məlumat verməlidir.~~

~~Maddə 59. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərlə tərbiyə işi~~

~~59.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərlə xüsusi müəssisənin müdiriyyəti, ictimaiyyət və məhkumların işlədiyi yer üzrə işəgötürən tərəfindən tərbiyə işi aparılır.~~

~~59.2. Məhkumların tərbiyə xarakterli tədbirlərdə fəal iştirakı həvəsləndirilir və onların islah edilməsi müəyyən olunarkən nəzərə alınır.~~

~~Maddə 60. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri~~

~~60.0. Nümunəvi davranışa və əməyə vicdanlı münasibətə görə xüsusi müəssisənin müdiriyyəti azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərə aşağıdakı həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq edə bilər:~~

- 60.0.1. təşəkkür elan etmək;
- 60.0.2. verilmiş tənbehi vaxtından əvvəl götürmək;
- 60.0.3. bayram və istirahət günlərinin xüsusi müəssisənin ərazisinin sərhədlərindən kənarında keçirilməsinə icazə vermək;
- 60.0.4. iş yeri üzrə əsas məzuniyyəti xüsusi müəssisənin ərazisinin sərhədlərindən kənarında keçirilməsinə icazə vermək.

~~Maddə 61. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində tətbiq edilən tənbeh tədbirləri~~

~~61.0. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanın icrası qaydalarını pozduqda, xüsusi müəssisənin müdiriyyəti onlar barəsində aşağıdakı tənbeh tədbirləri tətbiq edə bilər:~~

- ~~61.0.1. xəbərdarlıq;~~
- ~~61.0.2. töhmət;~~
- ~~61.0.3. müəyyən olunmuş vaxtlarda yataqxanadan kənara çıxmağa bir ayadək müddətə qadağan qoymaq;~~
- ~~61.0.4. beş günədən çox müddətə intizam təcridxanasına salmaq.~~

~~Maddə 62. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərinin tətbiq edilməsi qaydaları~~

~~62.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində həvəsləndirmə və tənbeh tədbirləri yazılı şəkildə verilir.~~

~~62.2. Tənbeh tədbirləri tətbiq edilərkən, xətanın törədilmə şəraiti, məhkumun şəxsiyyəti və onun xəta törədənədək davranışı nəzərə alınır. Tənbeh məhkumun törətdiyi xətanın ağırlığına və xüsusiyyətinə uyğun olmalıdır. Tənbeh tədbiri xətanın aşkar olunduğu vaxtdan on gün ərzində tətbiq edilir. Əgər həmin xəta ilə əlaqədar yoxlama aparılırsa, onun başa çatdığı gündən, lakin xətanın törədildiyi vaxtdan bir aydan gec olmayaraq müddətə tətbiq edilir. Tənbehin icrası bir qayda olaraq dərhal, müstəsna hallarda isə, onun tətbiq edildiyi gündən bir aydan gec olmayaraq həyata keçirilir. Eyni zamanda törədilmiş bir neçə xəta üçün bir tənbeh tədbiri tətbiq edilir.~~

~~62.3. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barəsində həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini tətbiq etmək hüququna xüsusi müəssisənin müdiriyyəti malikdir.~~

~~Maddə 63. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrasından qərəzli boyun qaçırma~~

~~63.0. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzanın icrasından qərəzli boyun qaçırma aşağıdakı hallar hesab olunur:~~

- ~~63.0.1. məhkumun üzrsüz səbəbdən xüsusi müəssisəyə vaxtında gəlməməsi və ya qayıtmaması;~~
- ~~63.0.2. məhkumun xüsusi müəssisənin ərazisini icazəsiz tərk etməsi.~~

~~Maddə 64. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər üzərində nəzarət~~

~~64.1. Azadlığın məhdudlaşdırılması növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər üzərində nəzarət xüsusi müəssisənin müdiriyyəti tərəfindən həyata keçirilir. Nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qəbul etdiyi normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.~~

~~64.2. İctimai qaydanın pozulmasının qarşısının alınması məqsədi ilə barəsində tənbeh tədbirlərinin tətbiqi haqqında məsələnin həllinə qədər məhkum iyirmi dörd saatdan çox olmayan müddətə intizam təcridxanasına salına bilər.~~

III bölmə

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların İcrası

IX fəsil

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların icrasının ümumi müddəaları

Maddə 65. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların icrası yeri

65.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzalarını bir qayda olaraq yaşayış yerinə yaxın ərazidə yerləşən cəzaçəkmə müəssisələrində çəkirlər. Sağlamlıq vəziyyətinə görə, şəxsi təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə və digər müstəsna hallara görə məhkum cəzasını çəkmək üçün başqa ərazidə yerləşən cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilə bilər.

65.2. Cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya və ya cəzalarının bir hissəsini həbsxanada çəkməyə məhkum olunanlar, həmçinin əcnəbilər və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər cəzalarını çəkmək üçün yaşadıkları yerdən asılı olmayaraq, müvafiq cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilirlər.

Maddə 66. Cəzaçəkmə müəssisələrinin növləri

66.1. Cəzaçəkmə müəssisələri yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər üçün tərbiyə müəssisələrindən, yetkinlik yaşına çatmış şəxslər üçün müxtəlif rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən, həbsxanalardan və azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslər üçün nəzərdə tutulmuş müalicə müəssisələrindən ibarətdir. İstintaq təcridxanaları *penitensiar müəssisə olmaqla* təsərrüfat və məişət xidməti işlərinə görə bu müəssisədə saxlanılan məhkumlar üçün cəzaçəkmə müəssisələrinin vəzifələrini yerinə yetirirlər.^[47]

66.2. Cəzaçəkmə müəssisələri məntəqə tipli, ümumi, ciddi, xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrinə, tərbiyə müəssisələri isə ümumi və möhkəm rejimli müəssisələrə bölünürlər.

66.3. Müalicə müəssisələrində stasionar şəraitdə *müayinə və* müalicəyə ehtiyacı olan məhkumlar cəza çəkirlər.^[48]

Maddə 67. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin cəzanın icrası yerinə göndərilməsi

67.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər istintaq təcridxanasının müdiriyyəti tərəfindən hökmün surətini və onun icrası barədə məhkəmənin göstərişi alındığı vaxtdan on gündən gec olmayaraq cəzalarını çəkmək üçün cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilirlər. Məhkum bu müddət ərzində yaxın qohumları ilə bir qısamüddətli görüş hüququna malikdir.

67.2. Cəzaçəkmə müəssisəsindən keçirilmiş məhkumlar istisna olmaqla cəzanın icrası müddəti məhkumun məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində qeydiyyatda alındığı vaxtdan hesablanır. Məhkumun qətimkan tədbiri kimi həbsdə saxlanma vaxtı, cəzaçəkmə müəssisələrindən gətirilmə vaxtı cəzanın icrası müddətinə hesablanır. Məhkumun bir gündən artıq icazəsiz məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinin ərazisində olmaması cəzanın icrası müddətinə hesablanmır.

Maddə 68. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin cəzanın icrası yerinə göndərilməsi qaydaları

68.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanın icrası yerlərinə və bir cəzaçəkmə müəssisəsindən digərinə müşayiətlə göndərilirlər. *Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərilən və hökm qüvvəyə mindiyi zaman həbsdə olmayan məhkum məhkəmə icraçısının təqdim etdiyi müvafiq göstərişə əsasən müəyyən edilən vaxtda məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə şəxsən gəlməlidir. Məhkum üzrlü səbəb olmadan cəzanın icrası yerinə gəlmədikdə cəzanı icra edən müəssisənin və ya orqanın vəsatəti və müvafiq ərazi üzrə ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmə onun tutulması barədə qərar qəbul edə bilər.*^[49]

68.2. Məhkumların müşayiətlə göndərilməsi ayrılıqda saxlanma qaydalarına riayət olunmaqla həyata keçirilir. Kişilər qadınlardan, yetkinlik yaşına çatmayanlar yetkinlik yaşına çatanlardan, eyni cinayət işi üzrə məhkum olunmuşlar ayrılıqda, vərəm xəstəliyinə tutulmuş (vərəm çöpləri ifraz edənlər), zöhrəvi xəstəlikdən müalicə kursunu tam keçməmiş şəxslər və psixi xəstələr bir-birindən ayrı-ayrılıqda və sağlam məhkumlardan təcrid olunmaqla tibb işçilərinin müşayiəti ilə göndərilirlər.

Maddə 69. Məhkumların təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün istintaq təcridxanasında, müalicə müəssisəsində və ya həbsxanada saxlanması

69.1. İlk dəfə beş ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş və cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində çəkən şəxslər ~~müstəsna hallarda~~ onların razılığı ilə təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün istintaq təcridxanasında, müalicə müəssisəsində və ya həbsxanada saxlanıla bilərlər. *Əvvəllər məhkum edilmiş və yenidən yeddi ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər müstəsna hallarda onların razılığı ilə təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün müalicə müəssisələrində saxlanıla bilərlər.*^[50]

69.2. Məhkumun təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün saxlanması istintaq təcridxanası, müalicə müəssisəsi və ya həbsxana müdiriyyətinin qərarı ilə həyata keçirilir.

69.3. Təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün istintaq təcridxanasında, müalicə müəssisəsində və ya həbsxanada saxlanılan məhkumlar, ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələri üçün bu Məcəllədə nəzərdə tutulan şərtlərlə başqa şəxslərdən təcrid olunmaqla saxlanılırlar. Bu məhkumlar bağlı bina və ya otaqlarda işlədikləri hallarda gündə iki saat müddətinə gəzinti hüququna malikdirlər.

Maddə 69-1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin istintaq təcridxanalarına keçirilməsi^[51]

69-1.1. *Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslər digər şəxslər tərəfindən törədilmiş cinayət işləri üzrə istintaq hərəkətlərinin həyata keçirilməsi və ya digər şəxslər tərəfindən törədilmiş cinayət işlərinə məhkəmədə baxılması ilə əlaqədar məhkəmənin qərarına əsasən iki aydan çox olmayan müddətə cəzaçəkmə müəssisəsindən istintaq təcridxanalarına keçirilə bilərlər. Zəruri hallarda bu müddət məhkəmənin qərarı ilə dörd ayadək uzadıla bilər. Məhkəməyədək icraat zamanı göstərilən məsələlərə ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkumun cəza çəkdiyi yer üzrə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 520-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada baxılır.*

69-1.2. *Bu Məcəllənin 69-1.1-ci maddəsinə əsasən cəzaçəkmə müəssisələrindən istintaq təcridxanalarına keçirilmiş şəxslərin saxlanılma şərtləri həmin yerlərin saxlanma rejimi və onlara məhkəmənin hökmü ilə təyin edilmiş cəzaçəkmə müəssisəsinin növü və rejimi nəzərə alınmaqla müəyyən edilir. Belə halda məhkumlara bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş uzun müddətli görüşlər onların razılığı ilə qısa müddətli görüş və ya telefon danışıqları ilə əvəz oluna bilər.*

69-1.3. *Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslər digər cinayət işləri üzrə şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunduqda, onların cəzaçəkmə müəssisələrindən istintaq təcridxanalarına keçirilməsi ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə həyata keçirilir. Bu şəxslərin istintaq təcridxanalarında saxlanma müddəti*

Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş həbsdə saxlanma müddətləri daxilində müəyyən edilir.

Maddə 70. Cəzaçəkmə müəssisəsinin növünün dəyişdirilməsi

70.1. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər istisna olmaqla, davranışından və əməyə münasibətindən asılı olaraq məhkumlar cəzaçəkmə müəssisəsinin bir növündən digərinə keçirilə bilirlər.

70.2. Müsbət xarakterizə edilən məhkumlar cəzanın qalan hissəsini çəkmək üçün cəzaçəkmə müəssisəsinin bir növündən digərinə aşağıdakı hallarda keçirilə bilirlər:

70.2.1. həbsxanadan cəzaçəkmə müəssisələrinə-məhkəmənin hökmü ilə müəyyən olunmuş həbs cəzasının ən azı yarısını çəkdikdə;

70.2.2. *ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən - ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrinə - cəza müddətinin ən azı üçdə iki hissəsini çəkdikdə.*^[52]

70.2.3. *ilk dəfə ağır cinayət törətmiş məhkumlar ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən - məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrinə - cəza müddətinin ən azı üçdə iki hissəsini çəkdikdə.*

70.2.4. *az ağır və ya böyük ictimai təhlükə törətməyən cinayət törətmiş məhkumlar ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən - məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrinə - cəza müddətinin ən azı üçdə birini çəkdikdə.*^[53]

70.3. Aşağıdakı məhkumlar məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə keçirilmirlər:

70.3.1. cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə məhkum olunmuş şəxslər;

70.3.2. ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzası müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz olunan şəxslər;

70.3.3. tibbi xarakterli məcburi tədbirlər keçməli olan şəxslər.

70.3.4. *ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrinə keçirilmiş şəxslər.*

70.4. Cəzanın icrası qaydalarını qərəzli pozan məhkumlar:

70.4.1. məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsindən məhkəmənin hökmü ilə müəyyən etdiyi rejim növündəki cəzaçəkmə müəssisəsinə;

70.4.2. məhkəmənin hökmü ilə məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərilən şəxslər ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinə;

70.4.3. ümumi, ciddi və xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən üç ildən çox olmayan müddətə həbsxanaya keçirilə bilirlər.

70.5. Cəzaçəkmə müəssisələrinin növünün dəyişdirilməsi məhkəmə tərəfindən həyata keçirilir.

Maddə 71. Məhkumların cəzaçəkmə müəssisələrinə qəbul edilməsi qaydası

71.1. Məhkumlar cəzaçəkmə müəssisələrinə cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydalarına uyğun müdiriyyət tərəfindən qəbul edilirlər.

71.2. Cəzaçəkmə müəssisələrinə yeni qəbul edilmiş məhkumlar iki həftəyədək müddətə başqa məhkumlardan ayrı saxlanılırlar.

71.3. Məhkumların ayrı saxlandığı müddətdə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən onların *ana dilində və ya bildikləri başqa dildə* hüquq və vəzifələri, qanunla

nəzərdə tutulmuş əmək və istirahət şəraiti izah olunmalı, cəzanın icrasını tənzimləyən qanunvericilik aktları və cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə tanış olmaları üçün şərait yaradılmalıdır.^[54]

Maddə 72. Məhkumların cəzaçəkmə müəssisələrində ayrılıqda saxlanması

72.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində yetkinlik yaşına çatmayanlar yetkinlik yaşına çatanlardan, kişilər qadınlardan ayrılıqda saxlanılırlar.

72.2. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya ilk dəfə məhkum olunmuş şəxslər əvvəllər məhkum olunmuş şəxslərdən ayrılıqda saxlanılırlar. Cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər başqa məhkumlardan təcrid olunmaqla ayrılıqda saxlanılırlar.

72.3. Məhkəmə və hüquq mühafizə orqanlarının sabiq işçiləri xüsusi cəzaçəkmə müəssisəsində saxlanılırlar. Həmin müəssisəyə bu Məcəllənin 12.3-cü maddəsinə uyğun olaraq başqa məhkumlar da göndərilə bilərlər.

72.4. Məhkumların ayrılıqda saxlanması bu Məcəllənin 72.2-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələbləri azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslər üçün nəzərdə tutulmuş müalicə müəssisəsinə, həmçinin nəzdində uşaq evi olan cəzaçəkmə müəssisəsinə aid edilmir. Qeyd edilən müəssisələrə göndərilmiş şəxslər məhkəmənin təyin etdiyi və qanunla bu növ cəzaçəkmə müəssisəsi üçün müəyyən edilmiş şərtlərə uyğun saxlanılırlar.

72.5. Müxtəlif yoluxucu xəstəliklərə tutulmuş məhkumlar bir-birindən və sağlam məhkumlardan ayrılıqda saxlanılırlar.

72.6. Cəzasını müxtəlif rejimdə çəkən məhkumlar bir cəzaçəkmə müəssisəsində, lakin ayrılıqda və bir-birindən təcrid edilməklə saxlanıla bilərlər.

Maddə 73. Məhkumun cəzanı bir cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməsi

73.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər bir qayda olaraq cəzalarının bütün müddətini bir cəzaçəkmə müəssisəsində, həbsxanada və ya tərbiyə müəssisəsində çəkirlər.

73.2. Məhkumun cəzanın çəkilməmiş hissəsini çəkmək üçün bir cəzaçəkmə müəssisəsindən eyni növlü başqa cəzaçəkmə müəssisəsinə və ya bir həbsxanadan digərinə keçirilməsinə məhkumun xəstəliyi ilə əlaqədar və ya onun təhlükəsizliyini təmin etmək üçün, cəzaçəkmə müəssisəsinin yenidən təşkili və ya ləğv edilməsi, həmçinin məhkumun bu cəzaçəkmə müəssisəsində qalmasına mane olan digər müstəsna hallarda yol verilir. Məhkumların eyni rejimli bir cəzaçəkmə müəssisəsindən digərinə keçirilmə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

X fəsil

Cəzaçəkmə müəssisələrində rejim

Maddə 74. Cəzaçəkmə müəssisələrində rejim və onun əsas tələbləri

74.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində rejim qanunla və normativ hüquqi aktlarla müəyyən olunmuş müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların icrası və çəkilməsi qaydasıdır. Rejim məhkumların mühafizəsini və təcrid olunmasını, onlara daim nəzarət edilməsini, onların üzərinə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsini, onların hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsini, işçi heyətinin və məhkumların şəxsi təhlükəsizliyini, müxtəlif kateqoriyalı məhkumların bir-birindən ayrı saxlanılmasını, cəzaçəkmə müəssisəsinin məhkəmə tərəfindən təyin edilmiş növündən asılı olaraq, müxtəlif saxlanılma şəraitini, cəzanın icrası şərtlərinin dəyişdirilməsini təmin edir.

74.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində müdiriyyət tərəfindən cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydalarında nəzərdə tutulmuş və məhkumlar üçün yerinə yetirilməsi məcburi olan *gün bölgüsü* müəyyən edilir.^[55]

74.3. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar müəyyən olunmuş eyni formalı paltar geyinirlər. Geyim forması cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.

74.4. *Cəzanın icrası qaydalarını təmin etmək məqsədilə məhkumlara cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilmiş əşyaların verilməsi və ya ötürülməsi, habelə onlar tərəfindən belə əşyaların hazırlanması, saxlanılması, gəzdirilməsi, daşınması və ya istifadəsi qadağan olunur. Məhkumlarda, cəzaçəkmə müəssisəsinə daxil olan və çıxan şəxslərdə, habelə məhkumların adına göndərilmiş bağlama və banderollarda belə əşyalar aşkar edildikdə həmin əşyalar götürülür və cinayət-prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq araşdırma aparılır.*

74.5. *Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlara özlərində saxlamağa, alda etməyə, habelə onlara bağlama və banderollarda göndərilməsinə, sovqatlarda gətirilməsinə icazə verilən əşya, mallar və ərzaq məhsullarının siyahısı cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.*^[56]

74.6. *Bu məcəllənin 74.5-ci maddəsində nəzərdə tutulanlar istisna olmaqla, digər əşya, mallar və ərzaq məhsulları cəzaçəkmə müəssisəsində aşkar edildikdə onlar həmin müəssisənin müdiriyyəti tərəfindən götürülür, müvafiq araşdırma aparılır və məhkumun hərəkətləri cəzaların icrası qaydalarının pozuntusu kimi qiymətləndirilə bilər. Götürülmüş əşya, mallar və ya ərzaq məhsulları məhkum azad olunanaqəd saxlanılması üçün anbara təhvil verilir və ya cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarına əsasən məhv edilir. Bu barədə məhkuma məlumat verilməklə müvafiq akt tərtib olunur. Cəzaçəkmə müəssisəsinə daxil olan və ya çıxan şəxslərdə bu məcəllənin 74.5-ci maddəsində nəzərdə tutulanlar istisna olmaqla, digər əşya, mallar və ərzaq məhsulları aşkar edildikdə, qanunla bu əmələ görə məsuliyyət nəzərdə tutulmamışdırsa, belə əşyalar onları gətirmiş şəxslərə qaytarılır.*^[57]

Maddə 75. Cəzaçəkmə müəssisələrində texniki nəzarət vasitələri

75.1. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti məhkumlar tərəfindən cəzanın icrası yerindən qaçmanın və başqa cinayətlər törədilməsinin, cəzanın icrası qaydalarının

pozulmasının qarşısını almaq, məhkumların davranışı haqqında məlumatlar əldə etmək üçün video və səsyzmadan, elektron və digər texniki vasitələrdən istifadə etmək hüququna malikdir.

75.2. Texniki nəzarət vasitələrinin tətbiq edilməsi, o cümlədən bu vasitələrin onların həyat və sağlamlıqları üçün təhlükə yaradacağı barədə, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti məhkumları yazılı şəkildə xəbərdar edir.

75.3. Texniki nəzarət vasitələrindən istifadə qaydası normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilir.

75.4. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti məhkumlara, onların üst-başına, əşya və geyimlərinə, həmçinin cəzaçəkmə müəssisəsinin ərazisindəki binalara baxış və onlarda axtarış keçirə bilər. Şəxsi axtarış məhkumlarla eyni cinsdən olan şəxs tərəfindən aparılır. Təxirəsalınmaz hallarda məhkumların yaşadığı binalarda gecə baxışı aparıla bilər.

75.5. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti bu müəssisəyə daxil olan və çıxan şəxslərə, onların əşyalarına, nəqliyyat vasitələrinə baxış keçirmək və cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilmiş siyahı üzrə qadağan olunmuş əşya və sənədləri götürmək hüququna malikdir.^[58]

75.6. Baxış və axtarış tədbirlərinin keçirilməsi qaydası cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.

Maddə 76. Cəzaçəkmə müəssisələrində əməliyyat-axtarış fəaliyyəti

76.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq cəzaçəkmə müəssisələrində əməliyyat-axtarış fəaliyyəti həyata keçirilir. Cəzaçəkmə müəssisələrində əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin vəzifələri aşağıdakılardır:

76.1.1. işçi heyətinin, məhkumların və başqa şəxslərin təhlükəsizliyini təmin etmək;

76.1.2. cəzanın icrası qaydalarının pozulması hallarını aşkar etmək, cəzaçəkmə müəssisələrində hazırlanan və törədilən cinayətlərin qarşısını almaq və onları açmaq;

76.1.3. cəzaçəkmə müəssisələrindən qaçmış, həmçinin müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanı çəkməkdən boyun qaçıran şəxsləri müəyyən edilmiş qaydada axtarmaq;

76.1.4. məhkumların törətdikləri digər cinayətlərin aşkar edilməsi və açılmasında hüquq-mühafizə orqanlarına köməklik göstərmək.

76.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində əməliyyat-axtarış fəaliyyətini cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti həyata keçirir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları öz səlahiyyətlərinə aid edilmiş cinayət işlərinin təhqiqatı üzrə əməliyyat-axtarış fəaliyyətini cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti ilə birgə həyata keçirirlər.

76.3. Cəzaçəkmə müəssisəsində əməliyyat-axtarış fəaliyyətində qanunların icrasına nəzarəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru və onun tərəfindən müvəkkil edilmiş prokurorlar həyata keçirirlər.

Maddə 77. Cəzaçəkmə müəssisələrində fəvqəladə hallarda saxlanma şəraitinin xüsusiyyətləri

77.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində müdiriyyətin, işçi heyətinin və ya məhkumların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə yaradan kütləvi iğtişaşlar, həmçinin təbii fəlakət və ya digər fəvqəladə hadisə baş verdikdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarına əsasən xüsusi saxlanma şəraiti tətbiq edilə bilər və ya məhkumlar eyni rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinə keçirilə bilər.

77.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində xüsusi saxlanma şəraitinin tətbiqi dövründə məhkumların bu Məcəllədə nəzərdə tutulan hüquqlarının həyata keçirilməsi, istehsal, kommunal-məişət, mədəni-maarif, tibbi-sanitar və başqa xidmətlərin fəaliyyəti bu Məcəllənin 77.1-ci maddəsində göstərilən hallar aradan qaldırılanadək məhdudlaşdırıla bilər. Bu müddət ərzində məhkumlara görüş verilməsi dayandırılır və cəzaçəkmə müəssisəsinə buraxılış xüsusi qaydada həyata keçirilir.

77.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində yerləşən cəzaçəkmə müəssisələrində xüsusi saxlanma şəraitinin tətbiqi Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə də həyata keçirilə bilər. Bu halda qəbul edilmiş qərarın təsdiqi üçün dərhal Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verilir.

77.4. Təxirəsalınmaz hallarda cəzaçəkmə müəssisələrinin müdiriyyəti bu Məcəllənin 77.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan tədbirləri müstəqil həyata keçirir və bu barədə dərhal müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verilir.

Maddə 78. Cəzaçəkmə müəssisələrində təhlükəsizlik tədbirləri və onların tətbiqinin əsasları

78.1. Cəzaçəkmə müəssisələrinin işçi heyətinin qanuni tələblərinə tabe olmayan, onlara müqavimət göstərən, kütləvi iğtişaşlarda, insanların girov götürülməsində iştirak edən, vətəndaşlara hücum edən və ya digər ictimai təhlükəli hərəkətlər törədən məhkumlara, həmçinin məhkumların cəzaçəkmə müəssisəsindən qaçması və ya qaçanların tutulması zamanı göstərilən hüquqazidd hərəkətlərin, habelə bu məhkumların ətrafdakı insanlara və ya özlərinə ziyan vurmasının qarşısının alınması, hazırlanan və ya törədilən cinayətlərin qarşısının alınması məqsədilə təhlükəsizlik tədbirləri (fiziki qüvvə, xüsusi vasitələr, xidməti itlər və odlu silah) tətbiq edilə bilər.

78.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində qalmaqal salan məhkumlara qarşı əl qandalı, işçi heyətinə fiziki müqavimət göstərən və ya digər zorakılıq hərəkətləri edən, habelə mühafizə altından qaçan məhkumlara qarşı isə fiziki qüvvə, xüsusi vasitələr və xidməti itlər tətbiq edilə bilər.

78.3. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzaçəkmə müəssisələrinin işçi heyətinin və ya başqa şəxslərin həyatı üçün bilavasitə təhlükə törədən basqınlar, yaxud da qəsdən başqa hərəkətlər etdikdə, habelə mühafizə altından qaçdıqda, göstərilən hərəkətlərin qarşısını başqa tədbirlərlə almaq mümkün olmadıqda, müstəsna tədbir kimi odlu silah tətbiq edilməsinə yol verilir. Qadınlar və yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər cəzaçəkmə müəssisəsindən qaçdıqda, onlara qarşı odlu silah tətbiq edilməsinə yol verilmir.

78.4. Odlu silah tətbiq edilməsi ilə əlaqədar cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti dərhal müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verməlidirlər.

78.5. Cəzaçəkmə müəssisəsində təhlükəsizlik tədbirlərinin tətbiqi qaydası qanunvericiliklə müəyyən edilir.

XI fəsil

Cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın çəkilməsi şərtləri

Maddə 79. Məhkumların cəza çəkmə şəraiti

79.1. Məhkumlar bir cəzaçəkmə müəssisəsinin daxilində rejim növündən asılı olaraq adi və ya yaxşılaşdırılmış şəraitdə saxlanıla bilərlər.

79.2. Məhkumlar bir saxlanılma şəraitindən digərinə bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş əsaslarla keçirilirlər.

Maddə 80. Məhkumların ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etməsi

80.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar nağdsız haqq-hesabla şəxsi hesablarında olan vəsaitlə ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə edirlər.

80.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlara xərcləmək üçün icazə verilən vəsaitin məbləği bu Məcəllə ilə müəyyən edilir.

80.3. İş normalarını artıqlaması ilə yerinə yetirən və ya müəyyən edilmiş tapşırıqları nümunəvi yerinə yetirən məhkumlara xərcləmək üçün icazə verilən vəsaitdən əlavə olaraq, ayda *on beş manat* miqdarında, ağır işlərdə, əmək şəraiti zərərli olan işlərdə, yaxud yüksək dağlıq rayonlarda yerləşmiş cəzaçəkmə müəssisələrində isə, əlavə olaraq ayda *otuz beş manat* miqdarında pul xərcləməyə icazə verilir.^[59]

80.4. Birinci və ikinci qrup əlillərə, *sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara*, hamilə qadınlara, cəzaçəkmə müəssisələrinin nəzdindəki uşaq evlərində uşaqları olan qadınlara, müalicə müəssisələrində və yoluxucu xəstəliyə tutulmuş şəxslərin saxlanılması və müalicəsi üçün nəzərdə tutulan cəzaçəkmə müəssisələrindəki məhkumlara əlavə olaraq ayda *on beş manat* miqdarında ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etməyə icazə verilir.^[60]

80.5. Cəzaçəkmə müəssisələrində *məhkumlara ticarət şəbəkəsi vasitəsilə satışına icazə verilən* ərzaq məhsullarının və digər malların siyahısı cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.^[61]

Maddə 81. Məhkumların qohumları, vəkilləri və digər şəxslərlə görüşü

81.1. Məhkumlara cəzaçəkmə müəssisəsinin ərazisində dörd saatadək qısamüddətli və bir gündən üç günədək uzunmüddətli görüşlər verilir.

81.2. Qısamüddətli görüşlər qohumlarla və başqa şəxslərlə cəzaçəkmə müəssisəsinin nümayəndəsinin iştirakı ilə verilir.

81.3. Məhkumlara uzunmüddətli görüşlər birlikdə yaşamaq hüququ ilə yaxın qohumlarla (arvadı, əri, valideynləri, babası, nənəsi, övladları, övladlığa götürənləri və götürdükləri, nəvələri, qardaşları və bacıları) verilir. Məhkumların xahişi ilə uzun müddətli görüşlər qısa müddətli görüşlərlə əvəz edilə bilər.

81.4. Məhkumlara müsbət təsir göstərə biləcək digər şəxslərlə görüş üçün cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən şərait yaradılır.

81.5. Görüşlərin sayı və növləri bu Məcəllə ilə müəyyən edilir.

81.6. Ağır xəstəliyi ilə əlaqədar həyatı üçün təhlükə yaranan məhkumun yaxın qohumlarına ona baş çəkmək üçün cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən imkan yaradılır.

81.7. Hüquqi yardım almaq üçün məhkumların özlərinin, yaxın qohumlarının və ya onların qanuni nümayəndələrinin ərizəsinə əsasən məhkumlara vəkillərlə, habelə belə yardımı göstərmək hüququna malik olan digər şəxslərlə görüş verilir.

81.8. Məhkumlarla bu Məcəllənin 81.7-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş görüşlərin sayı və müddəti məhdudlaşdırılmır və cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydalarına riayət edilməklə həyata keçirilir. Belə görüşlər bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş görüşlərin sayına daxil edilmir.

81.9. Vəkil və ya hüquqi yardım göstərmək hüququna malik olan digər şəxs cəzaçəkmə müəssisəsinə onun şəxsiyyətini və səlahiyyətlərini təsdiq edən sənədi təqdim etdikdə buraxılır. Belə görüşlər tərəflərin arzusu ilə təkliddə keçirilir.

Maddə 82. Məhkumların bağlama, sovqat və banderol alması

82.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş sayda bağlama, sovqat və ya banderol alırlar. Bir bağlama və ya banderolun yuxarı çəkisi mövcud poçt göndərişləri qaydaları ilə müəyyən edilir. Bir sovqatın çəkisi bir bağlama üçün müəyyən olunmuş çəkidən artıq olmamalıdır.

82.2. Ağır xəstə, hamilə və uşaq evlərində uşaqları olan qadın məhkumların, birinci və ikinci qrup əlilliyi, *18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu* olan məhkumların bağlama, sovqat və ya banderol almalarına məhdudiyyət qoyulmur.^[62]

82.3. Tibbi rəyə əsasən məhkumların aldığı dərman preparatları və tibbi məmullatlar bu Məcəllənin 82.1-ci maddəsi ilə müəyyən olunmuş bağlama, sovqat və ya banderolların sayına daxil edilmir. Belə dərman preparatları və tibbi məmullatlar cəzaçəkmə müəssisələrinin tibb-sanitar hissəsinə məhkumların müalicəsi üçün verilir.

82.4. Bağlama, sovqat və banderollara müdiriyyət tərəfindən baxış keçirilir.

82.5. Məhkumların bağlama, sovqat və ya banderol alması və onlara baxış keçirilməsi qaydası, ~~habelə məhkumlara alınması qadağan edilən əşyaların siyahısı~~ cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir. *Məhkumların adına göndərilmiş bağlama və banderollarda bu məcəllənin 74.5-ci maddəsində nəzərdə tutulanlar istisna olmaqla, digər əşya, mallar və ərzaq məhsulları aşkar edildikdə onlar götürülür. Bu əşya, mallar və ya ərzaq məhsulları məhkum azad olunanaqəd saxlanması üçün anbara təhvil verilir və ya bağlama və banderolu göndərmiş şəxsin hesabına geri qaytarılır, yaxud cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarına əsasən məhv edilir.*^[63]

82.6. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin razılığı ilə məhkumlar yaxın qohumlarına bağlama və ya banderol göndərə bilərlər.

Maddə 83. Məhkumların yazışması, pul baratlarının alınması və göndərilməsi

83.1. Bu Məcəllənin 83.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallardan başqa məhkumlara məhdudiyyətsiz sayda məktub, teleqram almağa və göndərməyə icazə verilir. Məhkumlar məktub və teleqramları öz hesablarına göndərirlər.

83.2. *Məhkumların müdafiəçi və ya qanuni əsaslarla hüquqi yardım göstərən digər şəxslərlə yazışmaları istisna olmaqla, onlar tərəfindən alınan və göndərilən yazışmalar hazırlanan cinayətlərin qarşısını almaq, cinayət təqibini, cəzanın çəkilməsi qaydasını və şəxslərin həyat və təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən senzurdan keçirilə bilər. Yazışmadakı məlumatların cinayətlərin törədilməsinə yönəlməsi barədə cəzaçəkmə müəssisəsi müdiriyyətinin əsaslı məlumata malik olduğu hallarda məhkumların yazışmaları üzərində nəzarət cəzaçəkmə müəssisəsi müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarı ilə həyata keçirilir. Qanunvericiliklə qadağan olunmuş əşyaların ötürülməsinin qarşısını almaq məqsədilə məhkumların adına gələn və onlar tərəfindən göndərilən məktublar cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən açıla bilər. Bu halda həmin məktublarda oxunmasına yol verilmir.*^[64]

83.3. Cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan və qohum olmayan məhkumlar arasında yazışmalara cəzaçəkmə müəssisəsi müdiriyyətinin razılığı ilə icazə verilir.

83.4. Məhkumların adına gəlmiş məktublarda verilməsi, habelə ünvan sahiblərinə məhkumların məktublardakı göndərilməsi məktubun gəldiyi və ya məhkum tərəfindən verildiyi gündən ən gec üç gün müddətində cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən həyata keçirilir. Teleqramlar məhkuma cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən təxirə salınmadan verilir.

83.5. Cəzaçəkmə müəssisələrinin fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirən orqanlara , Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana) , Milli preventiv qrupa və İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinə ünvanlanmış təklif, ərizə və şikayətlər senzurdan keçirilmir və bir gündən gec olmayaraq (*istirahət, səsvərmə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü* istisna olmaqla) aidiyyəti üzrə göndərilir.^[65]

83.6. Məhkumlar məhdudiyyətsiz pul baratları almaq, həmçinin şəxsi hesablarından yaxın qohumlarına pul baratları göndərmək hüququna malikdirlər. Başqa şəxslərə məhkumlar cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin icazəsi ilə pul baratları göndərə bilərlər.

Maddə 84. Məhkumların telefon danışmaları

84.1. *Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxslər həftədə iki dəfə, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxslər isə həftədə bir dəfə müddəti on beş dəqiqə olmaqla telefonla danışmaq hüququna malikdirlər. Şəhərlərarası telefon danışmalarının haqqı məhkumun şəxsi vəsaiti hesabına və ya yaxın*

qohumları tərəfindən ödənilir. Texniki imkanlar olmadıqda bir telefon danışıqı bir qısa müddətli görüşlə əvəz edilə bilər.^[66]

84.2. Məhkumun xahişi ilə onun yeni cəzaçəkmə müəssisəsinə gəlməsi ilə əlaqədar, həmçinin müstəsna hallarda ona cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən əlavə telefon danışıqına icazə verilə bilər.

84.3. Tənbeh tədbiri kimi intizam və ya cərimə təcridxanalarında, kamera tipli otaqlarda və birnəfərlik kameralarda saxlanılan məhkumların telefon danışıqlarına yalnız müstəsna hallarda icazə verilə bilər.

84.4. Cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan məhkumlar arasında *yaxın qohumlar istisna olmaqla* telefon danışıqlarına icazə verilmir.^[67]

84.5. *Cinayət təqibinin, cəzanın icrası prosesində ictimai qaydanın, təhlükəsizliyin və rejim tələblərinin təmin edilməsi, yeni cinayətlərin və digər hüquqpozumaların törədilməsinin qarşısının alınması, onlardan zərər çəkmiş şəxslərin müdafiəsi zərurəti yarandıqda cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarı ilə məhkumların telefon danışıqlarına nəzarət edilir.*^[68]

Maddə 85. Məhkumların gəzintisi

85.1. Açıq havada işləməyən, bağlı otaq və ya kamerada saxlanılan məhkumlar bir saatdan az olmayan müddətə hər gün gəzinti hüququna malikdirlər.

85.2. Məhkumların gəzintisi gündüz vaxtı, cəzaçəkmə müəssisəsi ərazisinin xüsusi təchiz olunmuş hissəsində hər bağlı otaq və ya kamera üçün ayrılıqda keçirilir. Gəzinti zamanı müvafiq qaydalar məhkum tərəfindən pozulduqda gəzinti vaxtından əvvəl dayandırıla bilər.

Maddə 86. Məhkumların ədəbiyyat və yazı ləvazimatı əldə etməsi və saxlaması

86.1. Məhkumlara bağlama, sovqat və ya banderol ilə, habelə şəxsi hesablarında olan vəsait hesabına məhdudiyət qoyulmadan yazı ləvazimatı, ədəbiyyat almağa, qəzet və jurnallara abunə yazılmağa icazə verilir.

86.2. Əldə olunmuş ədəbiyyat bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş bağlama və banderolların sayına daxil edilmir. Məhkumlara on cildədək kitab (jurnal) saxlamağa icazə verilir.

86.3. Məhkumların müharibəni, zorakılığı, *ekstremizmi, terroru* və qəddarlığı təbliğ edən, *milli, dini və irqi* ədavəti qızıışdıran, habelə pornoqrafiya xarakterli nəşrləri əldə etməsi, saxlaması, onlara abunə yazılması və onları yayması qadağandır.^[69]

Maddə 87. Məhkumların müşayiətsiz gediş-gəlişi

87.1. Təsərrüfat və ya məişət xidməti üçün cəzaçəkmə müəssisələrində müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən və müsbət xarakterizə olunan məhkumlara cəza müddətinin ən azı üçdə bir hissəsini çəkdikdən sonra onların gördüyü işin xüsusiyyətinə görə zəruri hallarda mühafizə olunan ərazidən kənardə müşayiətsiz hərəkət etməyə icazə verilə bilər.

87.2. Cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə məhkum olunmuş şəxslərə, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən şəxslərə, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzası müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz olunmuş şəxslərə, tibbi xarakterli məcburi tədbirlər keçməli olan şəxslərə, bir cəzaçəkmə müəssisəsində altı aydan az müddətə cəza çəkən məhkumlara, tənbehi olan məhkumlara, cəzanın icrası dövründə qəsdən törədilmiş cinayətlərə görə yenidən məhkum olunmuşlara, vərəm xəstəliyinə tutulmuş (vərəm çöpləri ifraz edənlər) və zöhrəvi xəstəliklərdən tam müalicə kursu keçməyən məhkumlara mühafizə olunan ərazidən kənarında müşayiətsiz hərəkət etməyə icazə verilmir.

87.3. Məhkuma mühafizə olunan ərazidən kənarında müşayiətsiz hərəkət etmək üçün icazə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış qərarına əsasən verilir.

87.4. Müşayiətsiz hərəkət etməyə icazə verilmiş məhkumlar ayrı yaşayış binalarında yerləşdirilə bilirlər.

87.5. Mühafizə olunan ərazidən kənarında müşayiətsiz hərəkət etməyə icazə verilmiş məhkumların davranışı cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə tənzimlənir.

87.6. Məhkum tərəfindən davranış qaydaları pozulduqda və ya işin xüsusiyyəti dəyişdikdə müşayiətsiz hərəkət etməyə icazə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış qərarı ilə ləğv olunur.

Maddə 88. Məhkum qadınların cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarında yaşaması

88.1. Əməyə vicdanlı münasibət bəsləyən və cəzaçəkmə rejiminin tələblərinə riayət edən, habelə cəza müddətinin ən azı üçdə birini çəkmiş məhkum qadınlara cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış qərarı ilə hamiləliyə və ya doğuşa görə qanunla müəyyən edilmiş qaydada, işdən azad edildikləri vaxt ərzində, habelə uşaq üç yaşına çatanaqədək cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarında yaşamağa icazə verilə bilər.

88.2. Cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarında yaşamağa icazə verilmiş məhkum qadınlar:

88.2.1. cəzaçəkmə müəssisəsinin ərazisi yaxınlığında yaşamağa yerləşdirilir və müdiriyyətin daimi müşahidəsi altında olurlar;

88.2.2. adi həyatda işlədilən paltar geyinə bilirlər;

88.2.3. məhdudiyyətsiz halda yazışa bilər, pul baratları ala bilər və nağd puldan istifadə edə bilər, qohumları, həkimi ilə və başqa şəxslərlə görüşə bilər, bağlama, sovqat və ya banderol ala bilər;

88.2.4. hüdudları cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən müəyyən edilən ərazi daxilində sərbəst gediş-gəliş hüququndan istifadə edə bilirlər.

88.3. Cəzaçəkmə rejimi və ya davranış qaydaları məhkum qadın tərəfindən müntəzəm və ya qəsdən pozulduqda, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmış qərarına əsasən

cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarda yaşamaq üçün verilən icazə ləğv edilir, məhkum qadın isə cəzasını çəkmək üçün cəzaçəkmə müəssisəsinə qaytarılır.

Maddə 89. Cəzaçəkmə müəssisəsinin hüdüdlərindən kənarda qısa müddətli səfərlər

89.1. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində, ilk dəfə qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayətlərə görə, habelə ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayətlərə görə məhkum olunmuş ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində və tərbiyə müəssisələrində saxlanılan məhkumlara onların yaxın qohumlarının ölümü və ya həyatı üçün təhlükə yaradan ağır xəstəliyi ilə əlaqədar, məhkumlara və ya onların ailəsinə təbii fəlakətlə və digər fəvqəladə hadisə nəticəsində əhəmiyyətli maddi zərər vurulduqda cəzaçəkmə müəssisələrinin hüdüdlərindən kənara (yalnız ölkə daxilində) yeddi gün müddətinə qısa müddətli səfərə getməsinə icazə verilə bilər. Bu zaman gedib-gəlmək üçün sərf olunan vaxt, iki gündən çox olmamaq şərti ilə, nəzərə alınmır.^[70]

89.2. Bu Məcəllənin 89.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda məhkumun qısa müddətli səfər haqqındakı ərizəsinə təxirə salınmadan baxılmalıdır. Qısa müddətli səfərə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırıldıqdan sonra məhkumun şəxsiyyətini və davranışını nəzərə almaqla icazə verir. Qısa müddətli səfərə icazə verilməməsi əsaslandırılmalıdır. Məhkumun cəzaçəkmə müəssisəsinin hüdüdlərindən kənarda olduğu vaxt cəzanın icrası müddətinə hesablanır. Məhkumun yol xərcini özü və ya qohumları ödəyir. Məhkumun cəzaçəkmə müəssisəsinin hüdüdlərindən kənarda olduğu vaxt ərzində ona əmək haqqı verilmir.

89.3. Cəzaçəkmə müəssisələrindəki uşaq evlərində uşaqları olan qadınlara öz məzuniyyətləri vaxtı övladlarını qohumlarının, himayəçilərinin yanına və ya uşaq evlərinə düzəltmək üçün cəzaçəkmə müəssisələrinin hüdüdlərindən kənara (yalnız ölkə daxilində) on beş günədək qısa müddətli səfərə getməsinə icazə verilə bilər.

89.4. İlk dəfə qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayətlərə görə, habelə ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayətlərə görə məhkum olunmuş və ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində və ya ümumi rejimli tərbiyə müəssisələrində bu Məcəllənin 113.3 və 124.3-cü maddələrinə əsasən saxlanılma şəraiti yaxşılaşdırılan məhkumlara ildə bir dəfə məzuniyyətləri vaxtı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin qərarı ilə cəzaçəkmə müəssisələrinin hüdüdlərindən kənara (yalnız ölkə daxilində) yeddi günədək müddətə, yola sərf olunan iki günədək müddət nəzərə alınmamaqla, qısa müddətli səfər etməyə icazə verilə bilər.

89.4-1. *Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəkən və cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarda, yaxud cəzaçəkmə müəssisəsinin istehsalat sahəsində əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan məhkuma nümunəvi davranışına, əməyə və təhsilə vicdanlı münasibətinə, təlim-tərbiyə tədbirlərində fəal iştirakına görə cəzaçəkmə müəssisəsi müdiriyyətinin qərarı ilə əmək məzuniyyətini cəzaçəkmə müəssisəsinin hüdüdlərindən kənarda (yalnız Azərbaycan Respublikasının ərazisi hüdüdlərində) keçirməyə icazə verilməlidir.*^[71]

89.5. Məhkumların cəzaçəkmə müəssisələrinin hüduqlarından kənara qısa müddətli səfərə buraxılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 90. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin sosial təminatı^[72]

90.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərə əmək pensiyalarının təyin edilməsi şərtləri və qaydası "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilir.

90.2. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərə sosial müavinətlərin təyin edilməsi şərtləri və qaydası "Sosial müavinətlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilir.

90.3. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş işləyən şəxslərin məcburi dövlət sosial sığortasına cəlb edilməsi şərtləri və qaydası, həmçinin qadın məhkumların hamiləliyə və doğuşa görə müavinətlə təmin olunması "Sosial sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilir.

90.4. Əmək pensiyalarının və sosial müavinətlərin təyin edilməsi məqsədilə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məlumatları həmin şəxslərin bu Məcəllənin 71.1-ci maddəsinə uyğun olaraq cəzaçəkmə müəssisəsinə qəbul edildiyi gündən 10 gün müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemində ötürür və həmin məlumatların mütləmadi yenilənməsini təmin edir.

Maddə 91. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin maddi məişət təminatı

91.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzaçəkmə müəssisələrində sanitariya və gigiyena qaydalarına uyğun zəruri maddi-məişət şəraiti ilə təmin olunurlar.

91.2. Cəzaçəkmə müəssisələrində, tərbiyə müəssisələrində və həbsxanalarda hər məhkum üçün yaşayış sahəsinin norması dörd kvadratmetrdən, müalicə müəssisələrində isə beş kvadratmetrdən az ola bilməz.

91.3. Məhkumlara fərdi yataq yeri və yataq ləvazimatı verilir. Onlar cinsləri, mövsüm və iqlim şəraiti nəzərə alınmaqla *dövlət hesabına* geyim, alt paltarı və ayaqqabı ilə təmin edilirlər.^[73]

91.4. Məhkumlar gün ərzində orqanizmin normal fəaliyyətini təmin edən üç dəfə yeməklə *dövlət hesabına* təmin olunurlar. Məhkumları əməyə cəlb edən müəssisələrin hesabına onların müəyyən olunmuş normadan əlavə qidalanması təşkil edilə bilər. ~~Özlərindən asılı olmayan səbəblərdən əmək haqqı və ya pensiya almayan məhkumlar dövlət hesabına yeməklə təmin edilirlər.~~^[74]

91.5. Məhkumların yemək və maddi-məişət normaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

91.6. ləğv edilmişdir.

91.7. ləğv edilmişdir.^[75]

91.8. Hamilə və ya üç yaşına çatmamış uşağı olan məhkum qadınlara, yetkinlik yaşına çatmayan, həmçinin xəstə, birinci və ikinci qrup əlilliyi olan məhkumlara yaxşılaşdırılmış maddi-məişət şəraiti yaradılır və onlar üçün yeməyin xüsusi normaları müəyyən edilir.

91.9. Ərzaq məhsullarının və ən zəruri malların əldə edilməsi üçün xərcləməyə icazə verilən məbləğdən başqa, məhkumlar öz şəxsi hesablarında olan vəsaitlə cəzaçəkmə müəssisələrində istifadəsinə icazə verilən ayaqqabı və paltar ~~həmçinin idman paltarları~~ əldə edə bilirlər. Məhkumlar normativ hüquqi aktlarla müəyyən olunmuş qaydada haqqı ödənilən müalicə-profilaktika xidmətlərindən və başqa əlavə xidmətlərdən istifadə edə bilirlər.^[76]

Maddə 91-1. Cəzaçəkmə müəssisələrində bədən tərbiyəsi və idman^[77]

91-1.1. Cəzaçəkmə müəssisələrinin rəhbərliyi azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olması üçün şəraiti təmin edir və idman tədbirlərinin keçirilməsini təşkil edir.

91-1.2. Cəzaçəkmə müəssisələrinin gün bölgüsündə fiziki məşqlər, o cümlədən səhər gimnastikası və gündə bir saatdan az olmayaraq idmanla məşğul olma nəzərdə tutulur.

91-1.3. Cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən şəxslər müəyyən edilmiş normativlərdən əlavə bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olmaq üçün öz vəsaitləri hesabına idman geyimi və alətləri əldə etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 92. Hamilə və ya üç yaşına çatmayan uşağı olan məhkum qadınların maddi-məişət təminatının xüsusiyyətləri

92.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkum qadınların üç yaşına çatmayan uşaqlarının yerləşdirilməsi üçün uşaq evləri təşkil edilir. Uşaq evləri uşaqların normal inkişafı və yaşayışı üçün zəruri şəraitlə təmin edilir. Məhkum qadınlar asudə vaxtlarında uşaqlarla məhdudiyyətsiz görüşə bilirlər. Onların uşaqla birgə yaşayışına icazə verilə bilər.

92.2. Məhkum qadınların uşaqları ananın razılığı ilə onun qohumlarına və ya ananın razılığı, qəyyumluq və himayəçilik orqanlarının qərarı ilə digər şəxslərə verilmə, habelə üç yaşını tamam olduqdan sonra müvafiq uşaq müəssisələrinə göndərilə bilər.

92.3. Üç yaşını tamam olmuş uşaqların anasının cəzaçəkmə müddətinin qurtarmasına bir ildən çox qalmazsa və o, analıq borcunu vicdanla yerinə yetirərsə, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti uşağın uşaq evində saxlanma müddətini cəzaçəkmə müddətinin sonuna qədər artırma bilər.

92.4. Hamilə qadınlar doğuş və doğuşdan sonrakı müddətdə xüsusi tibbi yardım almaq hüququna malikdirlər.

Maddə 93. Məhkumların tibbi-sanitariya təminatı

93.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində müalicə-profilaktika, sanitariya-profilaktika və sanitariya-epidemiologiya işi qanunvericiliyə, habelə cəzanın icrası qaydasına və şərtlərinə uyğun təşkil edilir və həyata keçirilir.

93.2. *Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlara tibbi xidmət göstərmək üçün tibb-sanitariya hissələri, həmçinin yoluxucu xəstələrin, alkoqolizm və narkomaniyaya düçar olanların, habelə vərəmli xəstələrin stasionar müalicəsi və saxlanması üçün müalicə müəssisələri təşkil edilir.*^[78]

Azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən narkoloji xəstələrin narkoloji yardım almaq hüququnun hər hansı şəkildə məhdudlaşdırılmasına yol verilmir. Azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən və abstinent sindromu vəziyyətində olan narkoloji xəstələr digər xəstələrdən ayrı saxlanılır.^[79]

Cəzaçəkmə müəssisələrində insanın immunçatışmazlığı virusu infeksiyasının profilaktikası məqsədi ilə insanın immunçatışmazlığı virusunun törətdiyi xəstəliklə mübarizə haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş tədbirlər həyata keçirilir.^[80]

93.3. Cəzaçəkmə müəssisələrinin müdiriyyəti məhkumların ümumi və şəxsi sanitariya-gigiyena tələblərinə əməl edilməsini təmin edir;

93.4. Yemək qəbul etməkdən imtina edən və bununla əlaqədar həyatı üçün təhlükə yaranan məhkumların tibbi rəyə əsasən məcburi qaydada qidalandırılmasına yol verilir.

93.5. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlara tibbi xidmət göstərilməsi, sanitar nəzarətinin təşkili və həyata keçirilməsi, müəssisədən kənar tibb müəssisələrindən istifadə və bu məqsədlə onların tibb işçilərinin cəlb edilməsi qaydası normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilir.

93.6. *Məhkumlar tibbi məsləhət və müalicə almaq üçün pullu xidmət göstərən tibb müəssisələrinə müraciət etmək hüququna malikdirlər. Bu növ xidmətlərin, dərmanların ödəniş haqqı məhkum və ya onun qohumları tərəfindən həyata keçirilir. Belə hallarda tibbi məsləhətin verilməsi və müalicənin aparılması cəzaçəkmə müəssisəsinin tibb-sanitariya hissəsində, habelə müalicə müəssisəsində həmin müəssisənin tibb işçilərinin müşahidəsi altında həyata keçirilir.*^[81]

Maddə 94. Məhkumların maddi məsuliyyəti

94.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar vurduqları maddi ziyana görə məsuliyyət daşıyırlar:

94.1.1. əmək vəzifələrinin icrası zamanı vurduqları ziyana görə Azərbaycan Respublikası əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada;

94.1.2. vurulan digər ziyana görə Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada.

94.2. Özlərinə qəsdən bədən xəsarəti yetirmiş məhkumların müalicəsi və ya cəzaçəkmə müəssisəsindən qaçmış məhkumun tutulması ilə əlaqədar çəkilən xərclər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhkumlar tərəfindən ödənilməlidir.

XII fəsil

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin əməyi, peşə təhsili və peşə hazırlığı^[82]

Maddə 95. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin əməyə cəlb edilməsi

95.1. Hər bir məhkum cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən müəyyən edilmiş yerdə və işlərdə əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmalıdır. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti məhkumların cinsini, yaşını, əmək qabiliyyətini, sağlamlığını, imkan daxilində ixtisaslarını nəzərə alaraq, onları faydalı əməyə cəlb etməlidirlər. Məhkumlar bir qayda olaraq cəzaçəkmə müəssisələrinin istehsalat sahələrində, bu müəssisələrin normal fəaliyyətinin təmin olunması üçün nəzərdə tutulmuş təsərrüfat və məişət işlərində, habelə cəzaçəkmə müəssisələrindən kənar digər istehsalat obyektlərində müəyyən olunmuş qaydada mühafizə və təcrid olunmaqla əməyə cəlb olunurlar. Məhkumlar cəzaçəkmə müəssisəsində müdiriyyətin icazəsi ilə fərdi əməklə məşğul ola bilərlər. Cəzaçəkmə müəssisələrində təsərrüfat və məişət işlərinə cəlb edilmiş məhkumların sayı müəssisədə cəza çəkməsi nəzərdə tutulan məhkumların sayının on faizindən çox ola bilməz. Məhkumların əməyindən istifadə edilməsinə icazə verilməyən işlərin siyahısı cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.^[83]

95.2. Altmış yaşından yuxarı kişi, əlli beş yaşından yuxarı qadın məhkumlara, birinci və ikinci qrup əlilliyi, 18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu olan məhkumlara, hamiləliyi dörd aydan çox olan və ya cəzaçəkmə müəssisələri nəzdindəki uşaq evlərində uşaqları olan qadın məhkumlara könüllülük əsasında işləməyə icazə verilir. Yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlar əmək qanunvericiliyinə uyğun işə cəlb edilirlər.^[84]

95.3. Həbsxanada cəza çəkən məhkumların əməyi ancaq həbsxana ərazisində təşkil olunur.

95.4. Məhkumların əməyindən istifadə edilməsi, qadağan olunan işlərin və vəzifələrin siyahısı cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilir.

95.5. Məhkumların istehsalat fəaliyyəti cəzaçəkmə müəssisələrinin əsas vəzifəsinə, yəni məhkumların islah edilməsinə mane olmamalıdır.

95.6. Məhkumlara əmək mübahisələrinin həlli üçün əmək fəaliyyətini dayandırmaq və tətıl etmək qadağan edilir. Üzrsüz səbəbdən əməkdən imtina edilməsi və ya əmək fəaliyyətinin dayandırılması cəzanın icrası qaydalarının pozulması sayılır və məhkuma tənbeh tədbirlərinin tətbiq edilməsinə və ya onların maddi məsuliyyətə cəlb olunmasına səbəb olur.

Maddə 96. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin əmək şəraiti

96.1. Məhkumların iş vaxtının müddəti, əməyin mühafizəsi və istehsalat sanitariyası qaydaları əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

96.2. Məhkumlara istirahət günləri verilir və onlar əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş *qaydada səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günündə* işdən azad edilirlər.^[85]

96.3. Məhkumların gördükləri işin xüsusiyyətini nəzərə alaraq, tərbiyə müəssisələri istisna olmaqla, iş vaxtının cəmləşdirilmiş uçotuna yol verilir. Uçot dövründə iş vaxtının müddəti qanunla müəyyən edilmiş gündəlik iş vaxtı müddətindən çox olmamalıdır.

96.4. Məhkumların ödənişli əməyə cəlb edildikləri vaxt ümumi əmək stajına daxil edilir. Əmək stajının hesablanması təqvim ilinin yekununa əsasən, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən aparılır. Ardıcıl olaraq əmək vəzifələrini yerinə yetirməyən, yaxud digər hallarda işdən boyun qaçıran məhkumların müvafiq dövrdəki iş vaxtları cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin təqdimatına əsasən məhkəmənin qərarı ilə onların ümumi əmək stajından çıxarıla bilər.

96.5. Əmək fəaliyyəti ilə məşğul olan məhkumlar hər il əmək qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş ödənişli məzuniyyətdən istifadə hüququna malikdirlər. Məzuniyyətdən istifadə vaxtı cəzaçəkmə müəssisələrinin hüduqlarından kənara qısa müddətli səfər etmək qaydası bu Məcəllənin 89.4-cü maddəsi ilə müəyyən olunur.

96.6. Məhkum qadınlar hamiləliyə və doğuşa görə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddətə işdən azad edilirlər.

96.7. İş normalarını artıqlaması ilə yerinə yetirən və ya müəyyən edilmiş tapşırıqları nümünəvi yerinə yetirən məhkumlara əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş əlavə məzuniyyət verilə bilər.

Maddə 97. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin əməyinin ödənilməsi

97.1. Məhkumlar əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq əməyin ödənilməsi hüququna malikdirlər.

97.2. İş vaxtının normasını tam işləmiş və öz əmək vəzifələrini yerinə yetirmiş məhkumların aylıq əmək haqqının məbləği əməyin ödənilməsinin müəyyən olunmuş minimum miqdarından az olmamalıdır.

97.3. Natamam iş vaxtına görə əməyin ödənilməsi işlənmiş vaxta mütənasib və ya istehsaldan asılı olaraq həyata keçirilir.

97.4. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin əmək haqqının ödənilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 98. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin haqqı ödənilməyən işlərə cəlb edilməsi

98.1. Məhkumlar mühafizə qurğuları istisna olmaqla, cəzaçəkmə müəssisələrinin və onların ərazisinin abadlaşdırılması, məhkumların mədəni-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün köməkçi işlərə haqqı ödənilmədən cəlb edilə bilərlər.

98.2. Bu Məcəllənin 98.1-ci maddəsində göstərilən işlərə məhkumlar, bir qayda olaraq növbə ilə işdən azad vaxtlarda cəlb edirlər. Belə işlərin müddəti ay ərzində səkkiz saatdan çox ola bilməz.

98.3. Məhkumlar mühafizə qurğularının bərpasına yalnız təbii fəlakət, yaxud digər fəvqəladə hallar nəticəsində bu qurğulara zərər vurulduqda və ya onlar dağıldıqda haqqı ödənilmədən cəlb edilə bilərlər.

Maddə 99. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin qazancından tutulmalar

99.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində və həbsxanalarda məhkumların qazancından, pensiyalarından və digər gəlirlərindən tutulmalar aparılır.

99.2. *Məhkumların əməkhaqqından gəlir vergisi, məcburi dövlət sosial sığorta haqqı və digər məcburi ödənişlər tutulur.* İcra vərəqəsinə və başqa icra sənədlərinə görə tutulmalar qalan məbləğdən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada aparılır. Yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlar üçün aliment məhkumun qazancının bütün məbləğindən hesablanır.^[86]

99.3. Cəzaçəkmə müəssisələrində və həbsxanalarda məhkumların şəxsi hesabına, bütün tutulmalı məbləğlərdən asılı olmayaraq onlara hesablanmış aylıq əmək haqqının, pensiyanın və digər gəlirlərin ən azı *əlli* faizi, altmış yaşından yuxarı kişi, əlli beş yaşından yuxarı qadın məhkumların, birinci və ikinci qrup əlilliyi olan məhkumların, yetkinlik yaşına çatmayanların və ya hamilə, cəzaçəkmə müəssisələri nəzdindəki uşaq evlərində uşaqları olan məhkum qadınların şəxsi hesabına isə aylıq əmək haqqının, pensiyanın və digər gəlirlərin ən azı *altmış* faizi keçirilir.^[87]

99.4. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən şəxslərə, habelə bu Məcəlləyə uyğun olaraq cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarında yaşamağa icazə verilmiş məhkum qadınlara tutulmalı bütün məbləğlərdən asılı olmayaraq ümumi gəlirin ən azı altmış beş faizi verilir.

Maddə 100. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin peşə təhsili və peşə hazırlığı^[88]

100.1. Peşəsi və ya ixtisası olmayan məhkumlar üçün cəzaçəkmə müəssisələrində *peşə təhsili* və ya peşə hazırlığı həyata keçirilir.

100.2. Hamilə və ya cəzaçəkmə müəssisələri nəzdindəki uşaq evlərində uşaqları olan məhkum qadınlar, altmış yaşından yuxarı kişi və əlli beş yaşından yuxarı qadın məhkumlar, birinci və ikinci qrup əlilliyi, *18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu* olan məhkumlar *peşə təhsilinə* və ya peşə hazırlığına öz arzularına görə cəlb edirlər.^[89]

100.3. Tərbiyə müəssisələrində *peşə təhsili* və ya peşə hazırlığı məhkumların iş günü müddəti ərzində həyata keçirilir.

100.4. Cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan məhkumlar *peşə təhsili* üzrə imtahan vermək üçün əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş müddətə işdən azad edirlər. Bu müddət üçün onlara əmək haqqı hesablanmır, lakin yemək pulsuz verilir.

100.5. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən məhkumların *peşə təhsili* üzrə imtahan verməsi dövründə onların maddi təminatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qayda və şərtlərlə həyata keçirilir.

100.6. Məhkumların *peşə təhsili* və ya peşə hazırlığı həvəsləndirilir və onların islah edilməsi müəyyən edilərkən nəzərə alınır.

100.7. *Peşə təhsili* və ya peşə hazırlığı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.^[90]

100.8. ləğv edilmişdir.^[91]

XIII fəsil

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərlə tərbiyə işi

Maddə 101. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərlə tərbiyə işinin təşkili

101.1. Məhkumlarla tərbiyə işi onların ictimai faydalı əməklə məşğul olmasına, əməyə vicdanlı münasibətə və cəmiyyətdə qəbul edilmiş davranış normalarına riayət edilməsinin, təhsil və mədəniyyət səviyyəsinin artırılmasının formalaşdırılmasına və möhkəmləndirilməsinə yönəldilir.

101.2. Tərbiyə tədbirlərində məhkumların iştirakı onların islah edilməsi müəyyənləşdirilərkən, habelə həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərinin tətbiqi zamanı nəzərə alınır.

101.3. Məhkumların məcburi olan tərbiyə tədbirlərində iştirakı cəzaçəkmə müəssisəsinin *gün bölgüsündə* nəzərdə tutula bilər.^[92]

101.4. Məhkumlarla tərbiyə işi onların şəxsiyyətinin fərdi xüsusiyyətləri, xarakteri və törətdikləri cinayətin səbəbləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

101.5. Məhkumlarla tərbiyə işinin təşkili üçün cəzaçəkmə müəssisələrində zəruri maddi-texniki baza yaradılır.

Maddə 102. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərlə tərbiyə işinin əsas formaları

102.1. Məhkumların islah edilməsi məqsədi ilə cəzaçəkmə müəssisələrində əxlaq, hüquqi, əmək, fiziki və başqa tərbiyə tədbirləri həyata keçirilir.

102.2. Məhkumlarla tərbiyə işi pedaqoji və psixoloji üsullara əsasən cəzaçəkmə müəssisəsinin növü, cəzanın müddəti, fərdi, qrup və kütləvi şəkildə saxlanma şərtləri nəzərə alınmaqla, fərqləndirilmiş qaydada aparılır.

102.3. Məhkumlarla tərbiyə işi aparılarkən kütləvi informasiya vasitələrindən, o cümlədən radio və televiziya, kinofilmlərə baxışdan istifadə edilir, kitabxanalar təşkil edilir.

102.4. *Tənbəh tədbiri qismində intizam və cərimə təcridxanalarına, birnəfərlik kameralara, kamera tipli otaqlara, həbsxanalarda ciddi saxlanma şəraitinə, habelə bu məcəllənin 70.4.3-cü maddəsinə əsasən həbsxanaya keçirilmiş məhkumlara televiziya verilişlərinə baxmağa icazə verilmir.*^[93]

Maddə 103. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumların özfəaliyyət təşkilatları

103.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər istisna olmaqla, digər məhkumların bu müəssisələrin müdiriyyətinin nəzarəti altında fəaliyyət göstərən özfəaliyyət təşkilatları yaradılır.

103.2. Özfəaliyyət təşkilatlarının fəaliyyətində məhkumların iştirakı həvəsləndirilir və onların islah edilməsi müəyyənləşdirilərkən nəzərə alınır.

103.3. Özfəaliyyət təşkilatlarının əsas məqsədi aşağıdakılardır:

103.3.1. məhkumların islah edilməsinə, tərbiyəsinə, onların mənəvi və fiziki inkişafına köməklik göstərmək;

103.3.2. məhkumlarda müsbət vərdişləri inkişaf etdirmək və onların faydalı təşəbbüskarlığını həvəsləndirmək;

103.3.3. cəzaçəkmə müəssisəsində əməyin, məişət şəraitinin və asudə vaxtın səmərəli keçməsinin təşkili məsələlərinin həllində iştirak etmək;

103.3.4. məhkumlar arasında intizamı möhkəmləndirmək və onların bir-birinə qarşılıqlı müsbət münasibətlərini formalaşdırmaq;

103.3.5. məhkumlara və onların ailələrinə yardım göstərmək.

103.4. Özfəaliyyət təşkilatlarının üzvlərinə əlavə güzəştlər verilmir və onlar istehsalatda əsas işdən azad edilmirlər.

103.5. Məhkumların özfəaliyyət təşkilatlarının yaradılması və onların fəaliyyət qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 104. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin ümumi təhsili^[94]

104.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumların ümumi təhsili həyata keçirilir. Yaşı qırxdan çox olan məhkumlar, birinci və ikinci qrup əlilliyi, *18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu* olan məhkumlar ümumi ~~orta~~ təhsilə öz arzularına görə cəlb edilirlər.^[95]

104.2. Məhkumların ümumi təhsili həvəsləndirilir və onların islah edilməsi müəyyənləşdirilərkən nəzərə alınır.

104.3. Əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq ümumi təhsil alan məhkumlar imtahan vermək üçün işdən azad edilirlər.

104.4. Cəzaçəkmə müəssisələrinin nəzdindəki ümumi təhsil müəssisələrinin pedaqoji kollektivi tərbiyə işinin aparılmasında cəzaçəkmə müəssisələrinin müdiriyyətinə köməklik edir.

104.5. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin ümumi təhsili müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

104.6. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər ümumi təhsilə cəlb olunmurlar. Onların öz-özünə təhsil alması üçün cəzanın icrası və çəkilməsi qaydasına və şərtlərinə zidd olmayan şərait yaradılır.

Maddə 105. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərlə tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri

105.1. Nümunəvi davranışa, əməyə və təhsilə vicdanlı münasibətə, özfəaliyyət təşkilatlarında və tərbiyə tədbirlərində fəal iştirakına görə məhkumlara aşağıdakı həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq edilə bilər:

105.1.1. təşəkkür elan etmək;

105.1.2. hədiyyə ilə mükafatlandırmaq;

105.1.3. *dörd manatadək* miqdarda pulla mükafatlandırmaq;^[96]

105.1.4. əlavə sovqat, bağlama və ya banderol almağa icazə vermək;

105.1.5. əlavə telefon danışığına icazə vermək;

105.1.6. əlavə qısa müddətli və ya uzun müddətli görüşə icazə vermək;

105.1.7. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün *on beş manatadək* miqdarda əlavə pul xərcləməyə icazə vermək;^[97]

105.1.8. verilmiş tənbehi vaxtından əvvəl götürmək;

105.1.9. saxlanılma şəraitini yaxşılaşdırmaq;

105.1.10. xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan və cəza müddətinin ən azı üçdə birini çəkmiş məhkumları kamera tipli otaqlardan adi yaşayış binalarına keçirmək;

105.1.11. *xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində və həbsxanada kameralarda saxlanılan məhkumlara bir ay ərzində bir saatadək əlavə gəzintiyə icazə vermək.*^[98]

105.2. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən məhkumlara istirahət və bayram günlərinin məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinin ərazisindən kənarında keçirilməsinə icazə vermək kimi həvəsləndirmə tədbiri də tətbiq edilə bilər.

105.3. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər istisna olmaqla müsbət xarakterizə olunan məhkumlara onların ərizələrinə əsasən bu Məcəllənin 70-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada digər həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq edilə bilər.

105.4. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən məhkumların razılığı ilə onların əfv edilməsi haqqında vəsatət qaldırıla bilər.

Maddə 106. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərə həvəsləndirmə tədbirlərinin tətbiqi qaydası

106.1. Məhkumlara həvəsləndirmə tədbirləri yazılı şəkildə verilir.

106.2. Verilmiş tənbehin həvəsləndirmə qaydasında vaxtından əvvəl götürülməsinə:

106.2.1. bu Məcəllənin 107.1.1 və 107.1.2-ci maddələrində göstərilən tənbehlərin verilməsi günündən ən azı üç aydan sonra;

106.2.2. bu Məcəllənin 107.1.3 və 107.1.4-cü maddələrində göstərilən tənbehlərin verilməsi günündən ən azı altı ay sonra yol verilir.

106.3. Tənbeh tədbiri kimi xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində adi yaşayış binalarından kamera tipli otaqlara keçirilmiş məhkumlara adi yaşayış binalarına keçirilmə növündə həvəsləndirmə tədbiri tənbeh verilməsi günündən ən azı bir il keçdikdən sonra yenidən tətbiq edilə bilər.

Maddə 107. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərə tətbiq edilən tənbeh tədbirləri

107.1. Cəzanın icrası qaydalarını pozan məhkumlara aşağıdakı tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər:

107.1.1. xəbərdarlıq;

107.1.2. töhmət;

107.1.3. cəzaçəkmə müəssisələrində və həbsxanalarda saxlanılan kişi məhkumları on beş günədək, qadın məhkumları isə on günədək müddətə cərimə təcridxanasına keçirmək;

107.1.4. xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan məhkumları adi yaşayış binalarından kamera tipli otaqlara keçirmək.

107.2. Cəzanın icrası qaydaları qərəzli pozulduqda ümumi və ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan kişi məhkumları bir aydan altı ay müddətində kamera tipli otaqlara, xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılan məhkumları bir aydan altı ay müddətində birnəfərlik kameralara, həbsxanalarda saxlanılan məhkumları iki aydan altı ayadək müddətə ciddi saxlanma şəraitinə keçirmək növündə tənbeh tədbiri tətbiq edilə bilər. Bu tənbeh tədbirləri yalnız bu Məcəllənin 107.1.1-107.1.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş tənbeh tədbirləri verilmiş məhkumlara tətbiq edilə bilər.

107.3. *Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası qaydalarını qərəzli pozan məhkumlara bir ay müddətində müəssisədən kənara çıxmağın və ya üç ay ərzində istirahət və bayram günlərini cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarda keçirməyin qadağan edilməsi kimi tənbeh tədbirləri, yaxud bu Məcəllənin 70-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada digər tənbeh tədbirləri tətbiq edilir.*^[99]

107.4. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən məhkumlara bu Məcəllənin 107.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tənbeh tədbiri tətbiq edilmir.

107.5. Cəzanın icrası qaydalarını qərəzli pozan məhkumlara bu Məcəllənin 70-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada digər tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər.

107.6. *Həvəsləndirmə tədbiri qaydasında saxlanılma şəraiti yaxşılaşdırılmış məhkum barədə bu Məcəllənin 107.1-107.3, 107.5 və 125-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tənbeh tədbiri tətbiq edildikdə yaxşılaşdırılmış saxlanılma şəraiti ləğv edilir.*^[100]

Maddə 108. Cəzanın icrası qaydalarının qərəzli pozulması

108.1. Cəzanın icrası qaydalarının qərəzli pozulması aşağıdakı hallar hesab olunur:

108.1.1. alkoqol və ya digər güclü təsir göstərən maddələri qəbul etmək;^[101]

108.1.2. narkotik *vasitələri* və ya psixotrop maddələri qəbul etmək;^[102]

108.1.3. xırda xuliqanlıq;

108.1.4. cəzaçəkmə müəssisəsinin işçi heyətini hədələmək, təhqir etmək və ya onların qanuni tələblərinə tabe olmamaq;

108.1.5. xidməti borclarını yerinə yetirən digər dövlət nümayəndələrini hədələmək və ya təhqir etmək;

108.1.6. qrup halında tabe olmamaq və ya belə qruplarda fəal iştirak etmək;

108.1.7. il ərzində üç dəfədən çox tənbeh edilmək.

108.1-1. *Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası qaydalarının qərəzli pozulması, həmçinin aşağıdakı hallar hesab edilir:*

108.1-1.1. məhkumun cəzaçəkmə müəssisəsinə icazəsiz tərki etməsi;

108.1-1.2. məhkumun üzrsüz səbəbdən ayda iki dəfədən çox cəzaçəkmə müəssisəsinə vaxtında qayıtmaması.^[103]

108.2. Rejimin qərəzli pozulması məhkuma tənbeh tədbirlərinin tətbiq edilməsi ilə eyni vaxtda cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarı ilə müəyyən edilir.

Maddə 109. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərə tənbeh tədbirlərinin tətbiqi qaydası

109.1. Tənbeh tədbirlərinin tətbiqi zamanı məhkuma öz əməlini yazılı və ya şifahi qaydada izah etmək imkanı verilir, xətanın törədilmə şəraiti, məhkumun şəxsiyyəti və cəzanın çəkilməsi müddətindəki davranışı nəzərə alınır. Verilən tənbeh tədbirləri xətanın ağırlığına və xüsusiyyətinə uyğun olmalıdır. Tənbeh tədbirləri xətanın aşkar olunduğu vaxtdan on gün ərzində tətbiq edilir. Əgər həmin xəta ilə əlaqədar yoxlama aparılırsa onun başa çatdığı gündən, lakin xətanın törədildiyi vaxtdan bir aydan gec olmayaraq tənbeh tədbiri tətbiq edilir. Eyni zamanda törədilən bir neçə xəta üçün bir tənbeh tədbiri tətbiq edilir.^[104]

109.2. Tənbeh tədbirləri yazılı şəkildə cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarı ilə verilir. Məhkumun bu Məcəllənin 107.1-107.3, 107.5 və 125-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tənbeh tədbirlərinin tətbiqindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına və ya məhkəməyə şikayət vermək hüququ vardır. Əsas olduqda tənbeh tədbiri ləğv edilə bilər. Bu Məcəllənin 109.2-1-ci maddəsinə əsasən tənbeh tədbirinin icrasının dayandırılması barədə qərar qəbul edildiyi hallar istisna olmaqla, şikayətin verilməsi tənbeh tədbirinin icrasını dayandırmır.^[105]

109.2-1. Şikayət verildiyi hallarda, barəsində şikayət olunan tənbeh tədbirinin icrasının dayandırılması ilə bağlı məsələyə, maraqlı şəxsin ərizəsinə əsasən və ya xidməti vəzifəsinə görə şikayət instansiyasının öz təşəbbüsü ilə, şikayət instansiyası tərəfindən dərhal baxılır və bu barədə müvafiq qərar qəbul edilir.^[106]

109.3. Məhkumlar kamera tipli otaqlara və birnəfərlik kameralara bu tənbeh tədbirlərinin müddəti göstərilməklə keçirilirlər.

109.4. Kamera tipli otağa keçirilmiş məhkuma—kamera tipli otağa keçirilməkdən başqa, digər tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər.

109.5. Tənbeh tədbiri verildiyi gündən bir il ərzində məhkuma yeni tənbeh tədbiri tətbiq edilməzsə o, tənbehi olmayan sayılır.

Maddə 110. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərin cərimə təcridxanalarında, kamera tipli otaqlarda və birnəfərlik kameralarda saxlanması şərtləri

110.1. Cərimə təcridxanalarına keçirilmiş məhkumlara görüşlər, telefon danışqları verilmir, ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək, bağlama, sovqat və ya banderol almaq qadağan edilir. Onların hər gün bir saatlıq gəzinti hüquqları vardır.

110.2. Tənbeh tədbiri qaydasında kamera tipli otaqlarda və ya birdəfəlik kameralarda saxlanılan məhkumlar aşağıdakı hüquqlara malikdirlər:

110.2.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri malların əldə edilməsi üçün bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş məbləğində pul xərcləmək;

110.2.2. bir bağlama, sovqat və ya banderol almaq;

110.2.3. hər gün bir saat gəzintidən istifadə etmək;

110.2.4. cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin icazəsi ilə bir qısa müddətli görüş almaq.

110.3. Kamera tipli otaqlarda və ya birnəfərlik kameralarda saxlanılan məhkumlar digər məhkumlardan ayrı işləyirlər.

110.4. Cərimə təcridxanalarında, kamera tipli otaqlarda və birnəfərlik kameralarda özünə xəsarət yetirmə və özünü xəstəliyə vurma halları istisna olmaqla, müalicə müəssisələrinə və cəzaçəkmə müəssisələrinin tibb-sanitariya hissələrinə keçirilmiş məhkumların burada saxlanılma vaxtı verilən tənbehin çəkilmə müddətinə hesablanır.^[107]

110.5. Cərimə təcridxanalarında, kamera tipli otaqlarda və birnəfərlik kameralarda saxlanılan məhkumların maddi-məişət təminatı həbsxanalarda ümumi saxlanma şəraitində olan məhkumlar üçün müəyyən edilmiş normalara uyğun müəyyən edilir.

110.6. Bir təqvim ili ərzində cərimə təcridxanasında saxlanma müddəti altmış gündən, kamera tipli otaqlarda və birnəfərlik kameralarda isə altı aydan çox ola bilməz.

Maddə 111. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum olunmuş şəxslərə həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini tətbiq edən vəzifəli şəxslər

Bu Məcəllənin 105 və 107-ci maddələrində göstərilən həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini məhkumlara cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tətbiq edir.

XIV fəsil

Müxtəlif növlü cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası

Maddə 112. Ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələri

112.1. Ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən, az ağır və ağır cinayətlərə görə ilk dəfə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuş şəxslər, habelə ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayətlərə görə beş ildən artıq müddətə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuş şəxslər, həmçinin cəzaları müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilmiş şəxslər cəza çəkirlər.

112.2. Ehtiyatsızlıqdan törədilmiş, qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən və az ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş kişilər ilk dəfə ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş *və bu Məcəllənin 70.2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən keçirilmiş* kişilərdən ayrı saxlanılırlar.^[108]

Maddə 113. Ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası şərtləri^[109]

113.1. Ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar cəzaçəkmə müəssisələrinin daxili intizam qaydalarına uyğun olaraq cəzaçəkmə müəssisəsi ərazisinin daxilində hərəkət edə bilirlər.

113.2. Ehtiyatsızlıqdan törədilmiş, qəsdən törədilmiş böyük ictimai təhlükə törətməyən və az ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslərin saxlandığı ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar:

113.2.1. adi yaşayış binalarında saxlanılırlar;

113.2.2. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *əlli manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[110]

113.2.3. il ərzində qısa müddətli qırx səkkiz görüş və uzun müddətli dörd görüş almaq hüququna malikdirlər;

113.2.4. il ərzində qırx səkkiz bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

113.3. Məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda və əməyə vicdanla yanaşdıqda, cəza müddətinin ən azı üçdə birini çəkdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

113.3.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[111]

113.3.2. il ərzində uzun müddətli dörd görüş almaq hüququna malikdirlər;

113.3.3. hər il məzuniyyət vaxtı cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin qərarı ilə cəzaçəkmə müəssisələrinin hüduqlarından kənara qısa müddətli səfər edə bilirlər.

113.4. Ağır cinayətlərə görə ilk dəfə məhkum *olunmuş və bu Məcəllənin 70.2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən keçirilmiş* şəxslərin saxlandığı ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar:^[112]

113.4.1. adi yaşayış binalarında saxlanılırlar;

113.4.2. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *qırx beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[113]

113.4.3. il ərzində qısa müddətli iyirmi dörd görüş və uzun müddətli üç görüş almaq hüququna malikdirlər;

113.4.4. il ərzində iyirmi dörd bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

113.5. Məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda və əməyə vicdanla yanaşdıqda, cəza müddətinin ən azı üçdə birini çəkdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

113.5.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^{[114](#)}

113.5.2. il ərzində qısa müddətli on iki görüş və uzun müddətli üç görüş almaq hüququna malikdirlər;

113.5.3. il ərzində on iki bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

Maddə 114. Ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələri

Ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində xüsusilə ağır cinayətlər törətməyə görə ilk dəfə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş, habelə cinayətlərin residivi zamanı, yəni əvvəllər müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkmiş şəxslər və cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş qadınlar cəza çəkirlər.

Maddə 115. Ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası şərtləri^{[115](#)}

115.1. Ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar cəzaçəkmə müəssisələrinin daxili intizam qaydalarına uyğun olaraq cəzaçəkmə müəssisəsi ərizəsinin daxilində hərəkət edə bilərlər.

115.2. Ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar:

115.2.1. adi yaşayış binalarında saxlanılırlar:

115.2.2. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *qırx manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^{[116](#)}

115.2.3. il ərzində qısa müddətli on iki görüş və uzun müddətli iki görüş almaq hüququna malikdirlər;

115.2.4. il ərzində on iki bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

115.3. Məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda və əməyə vicdanla yanaşdıqda, cəza müddətinin ən azı yarısını çəkdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

115.3.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^{[117](#)}

115.3.2. il ərzində qısa müddətli altı görüş və uzun müddətli iki görüş almaq hüququna malikdirlər;

115.3.3. il ərzində on iki bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

Maddə 116. Xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələri

116.1. Xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzası müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz olunmuş kişilər cəza çəkirlər.

116.2. Xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrinə cəza çəkməyə göndərilmiş məhkumlar kamera tipli otaqlarda saxlanılırlar. Məhkumlar bu Məcəllənin 105.10-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada kamera tipli otaqlardan adi yaşayış binalarına keçirilə bilərlər.

Maddə 117. Xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası şərtləri^[118]

117.1. Xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar:

117.1.1. kamera tipli otaqlarda və ya adi yaşayış binalarında saxlanılırlar;

117.1.2. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *otuz beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^[119]

117.1.3. il ərzində qısa müddətli altı görüş və uzun müddətli iki görüş almaq hüququna malikdirlər;

117.1.4. il ərzində səkkiz bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

117.2. Məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda və əməyə vicdanla yanaşdıqda cəza müddətinin ən azı yarısını çəkdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

117.2.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^[120]

117.2.2. il ərzində qısa müddətli iki görüş və uzun müddətli bir görüş almaq hüququna malikdirlər;

117.2.3. il ərzində üç bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

Maddə 118. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələri

118.1. *Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayətlərə görə beş ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər və bu Məcəllənin 70.2.3 və 70.2.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən keçirilmiş şəxslər cəza çəkirlər. Ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən keçirilmiş ağır və ya az ağır cinayətlərə görə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində digər məhkumlardan ayrı saxlanılırlar.*^[121]

118.2. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar eyni şəraitdə saxlanılırlar.

118.3. Kişi və qadın məhkumlar eyni məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanıla bilərlər. İştirakçılıqla cinayət törədən şəxslər bir qayda olaraq ayrılıqda cəza çəkirlər.

Maddə 119. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəzanın icrası şərtləri^[122]

119.1. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar:

119.1.1. mühafizəsiz, lakin nəzarət altında saxlanılırlar;

119.1.2. müəyyən edilmiş nümunəli şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd daşıyırlar;

119.1.3. yuxudan durmaq vaxtından yatmaq vaxtınadək müəssisədə sərbəst hərəkət edə bilərlər;

119.1.4. məhdudiyət qoyulmadan qohumları ilə və başqa şəxslərlə yazışa və görüşə bilər, bağlama, sovqat və ya banderol ala bilərlər;

119.1.5. cəzaçəkmə müəssisəsində gündə bir dəfə müddəti on beş dəqiqə olmaqla telefonla danışa bilərlər;

119.1.6. məişətdə istifadə edilən ümumi paltar geyinə, pul və qiymətli şeylər gəzdirə, puldan qeyri-məhdud istifadə edə bilərlər.

119.2. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəkən məhkumların kommunal, yemək, maddi-məişət, tibbi-sanitariya və digər təminatları dövlət hesabına həyata keçirilir.

119.3. Cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarında müəssisəyə yaxın ərazidə işə düzələn və ya ali, orta ixtisas, peşə təhsili müəssisələrində təhsil alan məhkumlar cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin icazəsi ilə sutkada on iki saatdan artıq olmayan müddətdə müəssisədən kənarında, lakin Azərbaycan Respublikasının ərazisi hüduddlarında nəzarətsiz hərəkət edə bilərlər. Bu halda müəssisənin müdiriyyəti tərəfindən qəbul edilən qərarla hər bir məhkum üçün fərdi şəkildə tərtib olunan cəzaçəkmə müəssisəsindən çıxma və cəzaçəkmə müəssisəsinə qayıtma qrafiki müəyyən edilir.

119.4. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən zəruri hesab edildikdə, cəzaçəkmə müəssisəsindən kənarında işə düzələn və ya təhsil alan məhkumun müvafiq olaraq işdən və ya təhsildən yayınıb-yayınmaması yoxlanılır. Yoxlama nəticəsində məhkumun üzrsüz səbəbdən işdən və ya təhsildən yayınması müəyyən olunarsa, bu Məcəllənin 119.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qərar ləğv edilir.^[123]

Maddə 120. Həbsxanalar

120.1. Həbsxanalarda xüsusilə ağır cinayətlər törətməyə görə beş ildən artıq müddətə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuş şəxslər, cəza müddətini tam və ya onun bir hissəsini çəkməklə cinayətlərin xüsusi təhlükəli residivinə görə məhkum olunmuş şəxslər, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər, həmçinin ümumi, ciddi və xüsusi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən bu Məcəllənin 70.4.3-cü maddəsinə uyğun olaraq həbsxanaya keçirilmiş məhkumlar saxlanılırlar.

120.2. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş və təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün həbsxanada saxlanılmış şəxslər istisna olmaqla,

həbsxanalarda saxlanılan digər məhkumlar üçün ümumi və ciddi saxlanma şəraiti müəyyən edilir.

120.3. Ümumi saxlanma şəraitində ilk dəfə həbsxanaya cəza çəkməyə göndərilmiş şəxslər və ciddi saxlanma şəraitindən keçirilmiş şəxslər saxlanılırlar.

120.4. Ciddi saxlanma şəraitində əvvəllər həbsxanada cəza çəkmiş şəxslər, cəzaçəkmə müəssisələrində törədilmiş cinayətlərə görə məhkum olunmuş və ya müəyyən edilmiş qaydada tənbeh tədbiri olaraq ümumi saxlanma şəraitindən ciddi saxlanma şəraitinə keçirilmiş şəxslər saxlanılırlar. Ciddi saxlanma şəraitində olma müddəti iki aydan altı ayadək müəyyən olunur.

120.5. Məhkum qadınlar, həmçinin birinci və ikinci qrup əlilliyi olan məhkumlar ciddi saxlanma şəraitinə keçirilə bilməzlər.

120.6. Cəzanın icrası qaydalarını pozmağa görə ümumi saxlanma şəraitindən ciddi saxlanma şəraitinə keçirilmiş məhkumlar təkrarən ümumi saxlanma şəraitinə bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada keçirilirlər.

Maddə 121. Həbsxanalarda cəzanın icrası şərtləri

121.1. *Təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün cəlb olunmuş* şəxslər istisna olmaqla məhkumlar həbsxanada ümumi kameralarda saxlanılırlar. Zəruri hallarda məhkumlar həbsxana müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarı ilə birnəfərlik kameralarda saxlanıla bilərlər.^[124]

121.2. Həbsxanada məhkumlar kameralar üzrə bu Məcəllənin 72.1 — 72.3 və 72.5-ci maddələrinin tələblərinə əməl olunmaqla yerləşdirilirlər. Ümumi və ciddi saxlanma şəraitində saxlanılan şəxslər, ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər və təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün həbsxanada saxlanılan məhkumlar bir-birindən təcrid olunmuş halda və ayrılıqda saxlanılırlar.

121.3. Həbsxanalarda ümumi saxlanma şəraitində məhkumlar:

121.3.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *iyirmi beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^[125]

121.3.2. il ərzində qısa müddətli dörd görüş və uzun müddətli iki görüş almaq hüququna malikdirlər;

121.3.3. il ərzində altı bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər;

121.3.4. hər gün bir saat gəzinti hüququna malikdirlər.

121.4. Məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda və əməyə vicdanla yanaşdıqda, həbsxanada çəkilməsi müəyyən olunmuş cəza müddətinin ən azı yarısını çəkdikdən sonra onların saxlanılması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

121.4.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^[126]

121.4.2. il ərzində uzun müddətli bir görüş almaq hüququna malikdirlər;

121.4.3. il ərzində altı bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

121.5. Həbsxanalarda ciddi saxlanma şəraitində məhkumlar:

121.5.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilərlər;^[127]

- 121.5.2. altı ayda bir bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər;
121.5.3. altı ayda bir qısa müddətli görüş almaq hüququna malikdirlər;
121.5.4. hər gün bir saat gəzinti hüququna malikdirlər.

Maddə 122. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin saxlanması şərtləri^[128]

122.1. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər həbsxanalarda ~~ayrılıqda və iki nəfərdən artıq olmamaq şərti ilə~~ kameralarda saxlanılırlar. Bu məhkumlar:

122.1.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *iyirmi beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[129]

122.1.2. il ərzində qısa müddətli *altı* görüş və uzun müddətli *iki* görüş almaq hüququna malikdirlər;

122.1.3. il ərzində *səkkiz* bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər;

122.1.4. hər gün bir saat gəzinti hüququna malikdirlər.

122.2. Məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda və əməyə vicdanla yanaşdıqda, təyin olunmuş cəzadan ən azı on il keçdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

122.2.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *iyirmi beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[130]

122.2.2. il ərzində qısa müddətli *iki* görüş və uzun müddətli *bir* görüş almaq hüququna malikdirlər;

122.2.3. il ərzində *iki* bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər;

122.2.4. il ərzində *dörd dəfə* telefonla danışmaq hüququna malikdirlər.^[131]

122.3. Yaxşılaşdırılmış saxlanılma şəraiti ləğv edildikdə, bu həvəsləndirmə tədbiri müvafiq qərarın qəbul olunduğu vaxtdan üç il keçdikdən sonra yenidən tətbiq edilə bilər.

XV fəsil

Yetkinlik yaşına çatmayan məhkumların azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkməsinin xüsusiyyətləri

Maddə 123. Yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlar üçün cəzaçəkmə müəssisələri

123.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlar ümumi və möhkəm rejimli tərbiyə müəssisələrində cəza çəkirlər.

123.2. Ümumi rejimli tərbiyə müəssisələrində yetkinlik yaşına çatmayan qızlar, habelə ilk dəfə müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş yetkinlik yaşına çatmayan oğlanlar cəza çəkirlər.

123.3. Möhkəm rejimli tərbiyə müəssisələrində əvvəllər müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkmiş yetkinlik yaşına çatmayan oğlanlar cəza çəkirlər.

Maddə 124. Tərbiyə müəssisələrində cəzanın icrası şərtləri^[132]

124.1. Yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlar cəzaçəkmə müəssisələrinin daxili intizam qaydalarına uyğun olaraq tərbiyə müəssisəsinin ərazisi daxilində hərəkət edə bilirlər.

124.2. Ümumi rejimli tərbiyə müəssisələrində məhkumlar:

124.2.1. adi yaşayış binalarında saxlanılırlar;

124.2.2. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *allı manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[133]

124.2.3. il ərzində qısa müddətli qırx səkkiz və uzun müddətli səkkiz görüş almaq hüququna malikdirlər;

124.2.4. il ərzində qırx səkkiz bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

124.3. Ümumi rejimli tərbiyə müəssisələrində məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda, əməyə və təhsilə vicdanla yanaşdıqda cəza müddətinin ən azı dördə birini çəkdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

124.3.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[134]

124.3.2. il ərzində uzun müddətli dörd görüş almaq hüququna malikdirlər;

124.3.3. hər il məzuniyyət vaxtı cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin qərarı ilə cəzaçəkmə müəssisələrinin hüduqlarından kənara valideynlərinin və ya himayəçilərinin müşayiəti ilə qısa müddətli səfər etməyə icazə verilə bilər.

124.4. Möhkəm rejimli tərbiyə müəssisələrində məhkumlar:

124.4.1. adi yaşayış binalarında saxlanılırlar;

124.4.2. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *qırx manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[135]

124.4.3. il ərzində qısa müddətli iyirmi dörd görüş və uzun müddətli üç görüş almaq hüququna malikdirlər;

124.4.4. il ərzində iyirmi dörd bağlama, sovqat və ya banderol almaq hüququna malikdirlər.

124.5. Möhkəm rejimli tərbiyə müəssisələrində məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozmadıqda, əməyə və təhsilə vicdanla yanaşdıqda, cəza müddətinin azı üçdə birini çəkdikdən sonra onların saxlanması şəraiti yaxşılaşdırıla bilər. Bu halda məhkumlar əlavə olaraq:

124.5.1. ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək üçün ayda *on beş manatadək* miqdarda pul xərcləyə bilirlər;^[136]

124.5.2. il ərzində qısa müddətli on iki görüş və uzun müddətli üç görüş almaq hüququna malikdirlər.

Maddə 124-1. Tərbiyə müəssisələrində məhkumlara tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri^[137]

124-1.1. Tərbiyə müəssisələrində nümunəvi davranışa, əməyə və təhsilə vicdanlı münasibətə, özfəaliyyət təşkilatlarında və tərbiyə tədbirlərində fəal iştirakına görə yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlara bu məcəllənin 105.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş həvəsləndirmə tədbirlərindən əlavə tərbiyə müəssisəsi nümayəndəsinin müşayiəti ilə müəssisənin hüdudlarından kənarında idman, mədəni-kütləvi və digər tədbirlərə bir dəfə tamaşa etməyə icazə vermək növündə həvəsləndirmə tədbiri tətbiq edilə bilər.

124-1.2. Həvəsləndirmə tədbiri qaydasında tərbiyə müəssisəsinin nümayəndəsinin müşayiəti ilə müəssisəsinin hüdudlarından kənarında idman, mədəni-kütləvi və digər tədbirlərə tamaşa etməyə icazə verilmiş məhkumlara tədbir zamanı onlara məxsus mülki paltarlar verilir.

124-1.3. Tərbiyə müəssisəsindən kənar çıxma müddəti səkkiz saatdan çox olmamaq şərti ilə müəssisənin müdiriyyəti tərəfindən müəyyən edilir.

124-1.4. Məhkumların gecə vaxtı keçirilən idman, mədəni-kütləvi və digər tədbirlərdə iştirakına yol verilmir.

Maddə 125. Tərbiyə müəssisələrində məhkumlara tətbiq edilən tənbeh tədbirləri

Cəzanın icrası qaydalarını pozan yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlara bu Məcəllənin 107.1.1 və 107.1.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tənbeh tədbirlərindən əlavə təhsili davam etdirmək şərti ilə yeddi günədək müddətə intizam təcridxanasına keçirmək növündə tənbeh tədbiri də tətbiq edilə bilər.

Maddə 126. Məhkumların intizam təcridxanasında saxlanması şərtləri

126.1. İntizam təcridxanalarına keçirilmiş məhkumlara uzun müddətli görüş, telefon danışığı, ərzaq məhsulları və ən zəruri mallar əldə etmək, bağlama, sovqat və ya banderol almaq, kinofilmlərə və televiziya verilişlərinə baxmaq, stolüstü oyunlardan istifadə etmək qadağan edilir. Onlar hər gün iki saat gəzinti hüququna malikdirlər.

126.2. İntizam təcridxanasında saxlanılan məhkumlara intizam təcridxanasına keçirilməkdən başqa digər tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər.

126.3. Bir təqvim ili ərzində intizam təcridxanasında saxlanma müddəti otuz gündən çox ola bilməz.

Maddə 127. Tərbiyə müəssisələrində məhkumlara həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini tətbiq edən vəzifəli şəxslər

Yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlara həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərini tərbiyə müəssisəsinin müdiriyyəti tətbiq edir.

Maddə 128. Yetkinlik yaşına çatmış məhkumların tərbiyə müəssisələrində saxlanması

128.1. On səkkiz yaşına çatmış məhkumlar bir qayda olaraq tərbiyə müəssisələrindən cəzaçəkmə müəssisələrinə keçirilirlər. Tərbiyə müəssisələrində məhkəmənin qərarına əsasən məhkumlar iyirmi yaşınadək saxlanıla bilərlər.

128.2. On səkkiz yaş tamamilə olandan sonra tərbiyə müəssisələrində saxlanılan məhkumlara yetkinlik yaşına çatmayan məhkumlar üçün müəyyən edilmiş cəzanın icrası şərtləri, yemək normaları və maddi-məişət təminatı aid edilir. Bu məhkumların əmək şəraiti əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

Maddə 129. Məhkumların tərbiyə müəssisəsindən cəzaçəkmə müəssisəsinə keçirilməsi

On səkkiz yaşına çatmış və tərbiyə müəssisələrində saxlanılmış məhkumlar cəzanın icrası qaydalarını pozduqda tərbiyə müəssisəsinin müdiriyyətinin təqdimatı və məhkəmənin qərarı ilə ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsinə keçirilirlər.

Maddə 130. Tərbiyə müəssisələrində tədris-tərbiyə prosesinin təşkili

130.1. Tərbiyə müəssisələrində məhkumların islah edilməsi və müstəqil həyata hazırlanması məqsədilə onlarda qanuna itaətin həvəsləndirilməsinə, əməyə və təhsilə vicdanlı münasibətin formalaşmasına, onların mədəni səviyyəsinin artırılmasına yönəldilmiş vahid tədris-tərbiyə prosesi həyata keçirilir.

130.2. Məhkumların ümumi ~~ə~~ təhsili tərbiyə müəssisələrinin ümumtəhsil məktəblərində, *peşə təhsili* ilə tərbiyə müəssisələrinin peşə məktəblərində və ya tərbiyə müəssisələrinin istehsalat sahələrində həyata keçirilir.^[138]

130.3. *Tərbiyə müəssisələrində psixoloji-tibbi-pedaqoji komissiyanın rəyində müəyyən edilmiş şərtlərə əməl etməklə sağlamlıq imkanları məhdud məhkumların xüsusi təhsili qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təşkil edilir.*^[139]

Maddə 131. Tərbiyə müəssisələrinin işində ictimaiyyətin iştirakı

131.1. Tərbiyə müəssisəsinin müdiriyyətinə tədris-tərbiyə prosesinin təşkilində, onun maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsində, məhkumların sosial müdafiəsinə dair məsələlərin həllində, cəza çəkməkdən azad olunanlara əmək və məişət şəraitinin yaradılmasında kömək göstərilməsi məqsədi ilə tərbiyə müəssisəsinin nəzdində dövlət müəssisə, idarə və ya təşkilatlarının, ictimai birliklərin, digər müəssisələrin nümayəndələrinin və fiziki şəxslərin iştirakı ilə himayəçilik şurası yaradılır. Himayəçilik şurasının işinin təşkili və fəaliyyət qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi normativ hüquqi aktla tənzimlənir.

131.2. Məhkumlara göstərilən tərbiyəvi təsirin səmərəliliyini artırmaq və tərbiyə müəssisəsinin müdiriyyətinə islah işində kömək etmək məqsədi ilə bu müəssisələrdə məhkumların valideynlərindən və ya digər yaxın qohumlarından ibarət valideynlər komitəsi yaradıla bilər. Valideynlər komitəsinin fəaliyyəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi normativ-hüquqi aktla tənzimlənir.

IV bölmə
Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma, intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama
növündə cəzaların icrası

XVI fəsil
Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzanın icrası

Maddə 132. Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzanın icrası ilə əlaqədar hərbi hissə komandirinin (rəisinin) vəzifələri

132.1. Hərbi hissə komandiri (rəisi) məhkəmədən hökmün surətini və cəzanın icrası barədə göstərişi aldıqdan sonra üç gündən gec olmayan müddətə yazılı əmr verir. Əmrdə hökmə əsasən məhkum olunmuş hərbi qulluqçunun hansı əsaslara görə və hansı müddətə vəzifədə və ya rütbədə yüksəlməməsi və cəza müddətinin növbəti hərbi rütbənin verilməsi üçün xidmət illərinə daxil edilməməsi göstərilməlidir. Əmrdə həmçinin cəzanın icrası müddəti ərzində məhkumun pul təminatından dövlət nəfinə tutulmanın məbləği göstərilməlidir. Məhkum olunmuş hərbi qulluqçu əmrlə tanış edilir.

132.2. Hərbi hissə komandiri (rəisi) hökmün surətini və cəzanın icrası barədə göstərişi alması və hökmün icraya yönəldilməsi barədə hökmü çıxaran məhkəməyə dərhal məlumat verir.

Maddə 133. Məhkumların aylıq pul təminatından tutulmalar^[140]

Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzaya məhkum olunmuş hərbi qulluqçuların *aylıq pul təminatından* məhkəmənin hökmü ilə müəyyən edilmiş məbləğdə dövlət nəfinə tutulmalar aparılır.

Maddə 134. Məhkumlarla tərbiyə işi

Hərbi hissə komandiri (rəisi) hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzaya məhkum olunmuş hərbi qulluqçularla tərbiyə işini törədilmiş cinayətin ictimai təhlükəlilik dərəcəsini və xarakterini, məhkumun şəxsiyyətini, davranışını, həmçinin hərbi xidmətə münasibətini nəzərə alaraq təşkil edir və həyata keçirir.

Maddə 135. Məhkumun xidməti yerdəyişmələri

135.1. Məhkəmənin hökmünə əsasən hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzaya məhkum olunmuş hərbi qulluqçular məhkəmə tərəfindən müəyyən edilmiş cəzanın icrası müddətində vəzifədə və ya rütbədə yüksələ bilməzlər.

135.2. Əgər məhkum törədilmiş cinayətin xüsusiyyəti və digər hallar nəzərə alınmaqla tabeliyində olan şəxslərə rəhbərlik etməklə əlaqədar vəzifədə saxlanıla bilməzsə, o, müvafiq komandirin (rəisin) əmrinə və ya təqdimatına əsasən həmin hərbi

hissədə, yaxud digər hərbi hissədə başqa vəzifəyə keçirilir. Bu halda hökmü çıxarmış məhkəməyə dərhal məlumat verilir.

Maddə 136. Cəzanın icrasının dayandırılması

Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırmanın məhkəmə tərəfindən müəyyən olunmuş müddətinin qurtarmasına azı üç gün qalmış hərbi hissə komandiri (rəisi) cəzanın icrasının hansı tarixdən dayandırılması barədə əmr verir. Əmr hərbi qulluqçunun nəzərinə çatdırılır.

Maddə 137. Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxsin hərbi xidmətdən tərxis olunması ilə əlaqədar cəza çəkməkdən azad edilməsi və ya cəzanın digər cəza növü ilə əvəz edilməsi

137.1. Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxs hökmlə müəyyən edilmiş cəza müddətinin qurtarmasına qədər qanunvericilikdə nəzərdə tutulan əsaslarla hərbi xidmətdən tərxis oluna bilər.

137.2. Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxsin hərbi xidmətdən tərxis olunması ilə əlaqədar hərbi hissənin komandiri (rəisi) cəzanın çəkilməmiş hissəsinin digər cəza növü ilə əvəz olunması üçün məhkəməyə təqdimat verir. Məhkum öz növbəsində cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi və ya cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi barədə məhkəməyə ərizə ilə müraciət edə bilər.

XVII fəsil

İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəzanın icrası

Maddə 138. İntizam xarakterli hərbi hissələr

138.1. İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəzanın icrası bu məqsədlər üçün yaradılmış hərbi hissənin komandiri tərəfindən həyata keçirilir. İntizam xarakterli hərbi hissənin təşkilat strukturu və onun say tərkibi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

138.2. İntizam xarakterli hərbi hissəyə məhkumların göndərilməsi və qəbulu qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

138.3. İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlanılan məhkumlara ümumi təhsil və peşə hazırlığı kimi islah edilmə vasitəsi istisna olmaqla, bu Məcəllənin müddəalarına uyğun digər islah edilmə vasitələri tətbiq edilir və əlavə olaraq onlarla döyüş hazırlığı təlimi keçirilir.

Maddə 139. İntizam xarakterli hərbi hissədə rejim

139.1. İntizam xarakterli hərbi hissənin hüduqlarında məhkumların mühafizəsi, onlar üzərində nəzarəti təmin etmək vəzifələrini, onların hüquqlarının həyata keçirilməsini, intizam xarakterli hərbi hissədə xidmət keçən hərbi qulluqçuların və məhkumların təhlükəsizliyini təmin edən cəzanın icrası və çəkilməsi qaydaları (rejimi) müəyyən edilir.

139.2. Məhkum olunmuş hərbi qulluqçular intizam xarakterli hərbi hissədə müəyyən edilmiş rejimin tələblərinə riayət etməlidirlər.

139.3. İntizam xarakterli hərbi hissədə cəzanın icrası müddətində bütün məhkumlar hərbi rütbədən, əvvəlki xidmətin xüsusiyyətindən asılı olmayaraq hərbi qulluqçular üçün müəyyən edilmiş geyim forması daşıyırlar.

Maddə 140. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumlara görüş verilməsi

140.1. İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəzaya məhkum olunmuş hərbi qulluqçular qısa müddətli və uzun müddətli görüş, telefonla danışmaq hüququna malikdirlər.

140.2. Məhkumlara qohumları və başqa şəxslərlə qısa müddətli görüşlər intizam xarakterli hərbi hissənin komandiri tərəfindən müəyyən edilmiş günlərdə və saatlarda işdən və təlimdən sonrakı asudə vaxtda ayda iki dəfə dörd saatadək müddətə verilir. Görüşlər xüsusi təchiz olunmuş otaqda hərbi hissənin nümayəndəsinin iştirakı ilə verilir.

140.3. Məhkumlara yaxın qohumları ilə uzun müddətli görüşlər ildə dörd dəfə üç günədək müddətə birgə yaşamaq hüququ ilə intizam xarakterli hərbi hissənin xüsusi təchiz olunmuş otaqlarında və ya hərbi hissə komandirinin razılığına əsasən, hərbi hissədən kənarında verilə bilər.

140.4. Uzun müddətli görüş zamanı məhkumlar işdən və təlimdən azad edilirlər.

140.5. İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlanılan məhkumlar bu Məcəllənin 84.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada *ayda iki dəfə* telefonla danışmaq hüququna malikdirlər. Məhkumun xahişi ilə uzun müddətli və ya qısa müddətli görüş telefon danışığı ilə əvəz edilə bilər.^[44]

140.6. Hüquqi yardım almaq üçün məhkumların özlərinin, yaxın qohumlarının və ya onların qanuni nümayəndələrinin ərizəsinə əsasən məhkumlara vəkillərlə, həmçinin belə yardımını göstərmək hüququna malik olan digər şəxslərlə görüş verilir. Vəkillə görüşlər bu Məcəllənin 140.2 və 140.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş görüşlərin sayına daxil edilmir. Belə görüşlər tərəflərin arzusu ilə təkliddə keçirilir.

Maddə 141. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumların bağlama, sovqat, banderol və pul baratları alması

141.1. Məhkumlar ayda bir bağlama, sovqat və ya banderol və görüşlər zamanı əlavə olaraq sovqat almaq hüququna malikdirlər.

141.2. Məhkum bağlama, sovqat və ya banderolu intizam xarakterli hərbi hissənin nümayəndəsinin iştirakı ilə açır və içərisində olan malları götürür.

141.3. Bağlama, sovqat və ya banderollarda məhkuma qadağan olunan mallar aşkar edildikdə onlar götürülür, məhkumun şəxsi əşyalarının siyahısına qeyd edilir və cəzanın

icrası müddətinin sonuna qədər başqa şəxsi əşyalarla birgə saxlanılır və ya intizam xarakterli hərbi hissənin komandirinin əsaslandırılmış qərarına əsasən məhv edilir və bu barədə müvafiq akt tərtib olunur.

141.4. Məhkumun adına göndərilmiş pullar onun şəxsi hesabına köçürülür və o həmin hesabdan ayda *doqquz manatadək* miqdarda vəsaitlə ərzaq məhsulları və zəruri mallar əldə edə bilər.^[142]

Maddə 142. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumların yazışması

142.1. Məhkumlar məhdudiyətsiz sayda məktub, teleqram almaq və göndərmək hüququna malikdirlər.

142.2. Daxil olmuş məktubu intizam xarakterli hərbi hissənin nümayəndəsi təqdim edir. Məhkum məktubu nümayəndənin iştirakı ilə açır. Məktubda qadağan olunmuş əşyalar aşkar edildikdə götürülür.

142.3. Məhkumların məktub və teleqramları senzurdan keçirilmir.

Maddə 143. Məhkumların intizam xarakterli hərbi hissədən kənara qısa müddətli səfəri

143.1. İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlanılan məhkumlara bu Məcəllənin 89.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada hərbi hissənin hüduqlarından kənara qısa müddətli səfərə getməyə icazə verilə bilər. Məhkumun qısa müddətli səfər ilə əlaqədar intizam xarakterli hərbi hissədən kənarda olması vaxtı cəzanın icrası müddətinə hesablanır.

143.2. Hərbi qulluqçular üçün nəzərdə tutulan məzuniyyətlər intizam xarakterli hərbi hissədə saxlanılan məhkumlara şamil edilmir.

Maddə 144. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumların əməyi

144.1. Məhkumlar intizam xarakterli hərbi hissənin obyektlərində və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş digər obyektlərdə əməyə cəlb oluna bilərlər.

144.2. Məhkumların əməyi qanunvericilik ilə müəyyən olunmuş qaydalara riayət edilməklə təşkil olunur.

144.3. Məhkumlar tərəfindən yerinə yetirilən işlərə qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş norma və qiymətlər şamil edilir. Məhkumlara əmək haqqı verilmir.

144.4. Məhkumların əməyinə görə işəgötürən tərəfindən köçürülmüş məbləğin yarısı intizam xarakterli hərbi hissənin abadlaşdırılması, onun müstəqil istehsalat bazasının yaradılması və ya inkişaf etdirilməsi, məhkumların maddi-məişət ehtiyaclarının ödənilməsi və maddi mükafatlandırma fondunun təşkili üçün həmin hərbi hissənin hesabına, digər hissəsi isə dövlət nəfinə keçirilir.

144.5. Məhkumlar intizam xarakterli hərbi hissənin ərazisinin abadlaşdırılması, məhkumların mədəni-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması və onların ərzaqla təmin olunması üçün əlavə işlərə növbə ilə cəlb oluna bilərlər.

Maddə 145. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumların döyüş hazırlığı təlimi

Məhkumların döyüş hazırlığı təlimi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hazırlanmış xüsusi proqram əsasında təşkil edilir və intizam xarakterli hərbi hissənin komandiri tərəfindən həyata keçirilir. Məhkumların döyüş hazırlığı təliminin təşkili üçün zəruri maddi-texniki baza yaradılır.

Maddə 146. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumlarla tərbiyə işi

146.1. Məhkumlarla tərbiyə işini intizam xarakterli hərbi hissənin komandiri təşkil edir və həyata keçirir.

146.2. Məhkumların əvvəllər hərbi xidmət keçdikləri hərbi hissələrin komandirləri intizam xarakterli hərbi hissənin komandiri ilə daim əlaqə saxlamağa, təcəlliklərində olmuş hərbi qulluqçuların davranışı ilə maraqlanmağa və onların islah edilməsinə köməklik göstərməlidirlər.

146.3. Məhkumlarla tərbiyə işinin aparılmasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı intizam xarakterli hərbi hissənin komandirinə kömək edir.

Maddə 147. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumların ictimai şuraları

147.1. Məhkumların islah edilməsi işində intizam xarakterli hərbi hissənin komandirinə kömək etmək məqsədi ilə nümunəvi davranışı, əməyə və hərbi xidmətə vicdanlı münasibəti ilə fərqlənən şəxslərdən məhkumların ictimai şurası yaradılır.

147.2. İctimai şuranın üzvləri məhkumların ümumi yığıncaqlarında seçilir və ictimai şuranın tərkibi intizam xarakterli hərbi hissənin komandiri tərəfindən təsdiq olunur. Həmin şuranın fəaliyyətinə nəzarət hərbi hissənin komandiri tərəfindən həyata keçirilir.

147.3. İctimai şura hərbi hissə komandirinə tərbiyə tədbirlərinin və məhkumların asudə vaxtının səmərəli keçməsinə köməklik edir, məhkumlarla fərdi izahat işi aparır.

Maddə 148. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumlara tətbiq edilən həvəsləndirmə tədbirləri

148.0. Məhkumlara nümunəvi davranışa, əməyə və hərbi xidmətə vicdanla yaşamağa, ictimai şuranın işində fəal iştiraka görə aşağıdakı həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq edilir:

148.0.1. təşəkkür elan etmək;

148.0.2. hədiyyə və ya *dörd manatadək* miqdarda pulla mükafatlandırmaq;^[143]

148.0.3. qısa müddətli və ya uzun müddətli əlavə görüş vermək;

148.0.4. verilmiş tənbehi vaxtından əvvəl götürmək;

Maddə 149. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumlara tətbiq edilən tənbeh tədbirləri

149.1. Cəzanın icrası qaydalarını pozan məhkumlara aşağıdakı tənbeh tədbirləri tətbiq edilir:

149.1.1. məzəmmət;

149.1.2. töhmət;

149.1.3. şiddətli töhmət;

149.1.4. on günədək müddətə hauptvaxtda saxlamaq.

149.2. Məhkumlar intizam xarakterli hərbi hissənin hauptvaxtında birnəfərlik kameralarda saxlanılırlar.

Maddə 150. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumlara həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərinin tətbiqi qaydası

Həvəsləndirmə və tənbeh tədbirlərinin verilməsi, onların tətbiqi qaydası, həmçinin qeydiyyatı üzrə komandirlərin (rəislərin) hüquqları Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin İntizam Nizamnaməsinin tələblərinə uyğun müəyyən edilir.

Maddə 151. İntizam xarakterli hərbi hissədə məhkumların maddi-məişət və tibbi təminatı

151.1. Məhkumlar üçün Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili Xidmət Nizamnaməsinin tələblərinə uyğun olaraq zəruri maddi-məişət şəraiti yaradılır.

151.2. Məhkumlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq olunmuş normalar üzrə ərzaq, paltar və digər ləvazimatla təmin olunurlar.

151.3. Məhkumların tibbi təminatı Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili Xidmət Nizamnaməsinin tələblərinə uyğun həyata keçirilir.

151.4. Stasionar şəraitdə müalicəyə ehtiyacı olan məhkumlar mühafizə altında hospitala göndərilir və orada xüsusi təchiz olunmuş otaqlarda saxlanılırlar.

151.5. Məhkumlara verilən pul təminatı hər ay onların şəxsi hesablarına keçirilir.

151.6. Məhkumlara saxlamağa, nağdsız hesabla əldə etməyə və ya bağlamada, sovqatda, banderolda almağa icazə verilən ərzaq məhsullarının və ən zəruri malların siyahısı, habelə məhkumlara saxlanılması qadağan edilən əşyaların siyahısı intizam xarakterli hərbi hissənin daxili intizam qaydaları ilə müəyyən edilir.

Maddə 152. İntizam xarakterli hərbi hissədən hərbi qulluğa yararsız hesab edilmiş məhkumların cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi

İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəza çəkən məhkumlar hərbi xidmətə yararsız hesab edilməsinə səbəb olan xəstəliklərə düçar olduqda, məhkumlar və onların qanuni nümayəndəsi intizam xarakterli hərbi hissədən şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi barədə ərizə ilə məhkəməyə müraciət edə bilirlər.

Maddə 153. Hərbi qulluqçuların intizam xarakterli hərbi hissədə cəza çəkdikləri vaxtın müddətli həqiqi hərbi xidmət müddətinə hesablanması

153.1. Məhkumun intizam xarakterli hərbi hissədə cəza çəkdiyi vaxt müddətli həqiqi hərbi xidmət müddətinə hesablanmır.

153.2. İntizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəzadan azad edilən vaxt həqiqi hərbi xidmətdə olmanın qanunla müəyyən olunmuş son yaş həddinə çatmış şəxslər həqiqi hərbi xidmətdən tərxis edilirlər.

V bölmə

Əlavə cəzaların icrası

XVIII fəsil

Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə, xüsusi və ya hərbi rütbədən, fəxri addan və dövlət təltifindən məhrum etmə, əmlak müsadirəsi və Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənara məcburi çıxarma növündə cəzaların icrası^[144]

Maddə 154. Nəqliyyat vasitəsini idarə etmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası qaydası

154.1. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə barədə hökm qanuni qüvvəyə mindikdən sonra və ya bu Məcəllənin 154.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda *icra məmuru* onun surətini və nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququ verən sənədi məhkuma bu hüququ verən orqana göndərir.

154.2. Müvafiq orqan qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhkumun nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan hökmlə müəyyən olunmuş müddətə məhrum edilməsi ilə əlaqədar nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququnu verən sənədin saxlanılması üçün tədbirlər görür.

154.3. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəza ~~azadlığın məhdudlaşdırılması~~ intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara əlavə olaraq təyin edildikdə, cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan əsas cəza müddəti qurtardıqdan sonra, yaxud məhkum şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilərsə və ya cəzasının çəkilməmiş hissəsi daha yüngül cəza ilə əvəz edilərsə hökmün surətini və nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququ verən sənədi məhkumun yaşadığı yerin *icra məmuruna* göndərir.^[145]

154.4. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq bu cəzaya məhkum olunmuş əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs barəsində məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmünün surətini və nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququ verən sənədi məhkumun mənsub olduğu və ya

daimi yaşadığı dövlətin Azərbaycan Respublikasındakı diplomatik və konsulluq nümayəndəliklərinə və ya həmin dövlətə göndərməklə dərhal məlumat verir.

Maddə 155. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası zamanı işəgötürənin vəzifələri

155.1. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum edilmiş şəxsin işlədiyi yerin işəgötürəni məhkəmənin hökmündə göstərilən tələblərə riayət etməlidir.

155.2. Cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan ~~azadlığın məhdudlaşdırılması~~, intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalardan əlavə nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etməyə məhkum olunmuş şəxsləri nəqliyyat vasitəsini idarəetmə ilə əlaqədar işlərdə istifadə edə bilməz.^[146]

Maddə 156. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası zamanı icra məmuruunun vəzifələri

156.0. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxsin yaşadığı yerin *icra məmuru*;

156.0.1. məhkumun qeydiyyatını aparır;

156.0.2. məhkumun məhkəmənin hökmündə göstərilən tələblərə riayət etməsinə nəzarət edir;

156.0.3. hökmdə göstərilən tələblərin məhkumun işlədiyi yerin işəgötürəni tərəfindən yerinə yetirilməsini yoxlayır.

Maddə 157. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası müddətinin hesablanması

Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası müddəti Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 45.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada hesablanır.^[147]

Maddə 158. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə barədə hökmün icra edilməməsinin nəticələri

158.1. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxs məhkəmənin hökmü ilə qadağan edilmiş nəqliyyat vasitəsini idarəetmə ilə əlaqədar işə girdikdə işəgötürən məhkumla əmək qanunvericiliyinə uyğun olaraq əmək müqaviləsinə xitam verir.

158.2. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxs məhkəmənin hökmü ilə qadağan edilmiş nəqliyyat vasitəsini idarəetmə ilə əlaqədar əmək fəaliyyətilə məşğul olduqda, *icra məmuru* işəgötürənə məlumat verərək məhkumun hökmlə qadağan edilmiş müvafiq əmək fəaliyyətinə üç gün

müddətinə xitam verilməsini təklif edir və onu hökmün icra edilməməsinin məsuliyyəətə səbəb olması barədə xəbərdar edir.

158.3. Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə barədə məhkəmə hökmünü qərəzli olaraq icra etməyən məhkum və ya vəzifəli şəxs Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş məsuliyyəti daşıyır.

Maddə 159. Xüsusi və ya hərbi rütbədən, fəxri addan və dövlət təltifindən məhrum etmə növündə cəzanın icrası qaydası

159.1. Hökmə məhkumun xüsusi və ya hərbi rütbədən, fəxri addan, yaxud dövlət təltifindən məhrum edilməsi haqqında məsələ nəzərdə tutulduğu halda, məhkumun müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən verilmiş ali xüsusi və ya ali hərbi rütbədən, yaxud fəxri addan və ya dövlət təltifindən məhrum edilməsi məsələsinə baxılması üçün bu barədə təqdimat və məhkəmə hökmünün surəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanına, digər dövlət orqanı tərəfindən verilmiş xüsusi və ya hərbi rütbədən, yaxud təltifdən məhrum edilməsi hallarında isə bu barədə məhkəmə hökmünün surəti icra olunması üçün həmin orqana göndərilir.^[148]

159.2. Müvafiq orqan müəyyən edilmiş qaydada məhkumun xüsusi və ya hərbi rütbədən, fəxri addan və dövlət təltifindən məhrum edilməsi haqqında müvafiq sənədlərə yazılı qeyd edir, habelə şəxsin xüsusi və ya hərbi rütbə, fəxri addan və dövlət təltifi ilə əlaqədar hüquq və güzəştlərdən məhrum edilməsinə dair tədbirlər görür.

159.3. Ehtiyatda olan hərbi qulluqçuya dair hökmün surəti onun qeydiyyatda olduğu hərbi komissarlığa göndərilir.

159.4. Hökmün surətini və təqdimatı alan müvafiq orqan bir ay ərzində hökmü çıxaran məhkəməyə onun icra edilməsi haqqında məlumat verir.

Maddə 160. Əmlak müsadirəsi növündə cəzanın icrası qaydası^[149]

160.1. Əmlak müsadirəsi barədə hökmü çıxarmış məhkəmə hökm qanuni qüvvəyə mindikdən sonra hökmün surətini, hökmün icrası barədə göstərişi və əmlakın siyahısının surətini icra məmuruna göndərir və bu barədə müvafiq maliyyə orqanına məlumat verir.

160.2. Əmlak müsadirəsi növündə cəzanın icrasını əmlakın olduğu yer üzrə icra məmuru həyata keçirir.

Maddə 161. Müsadirə edilən əmlak

161.1. Məhkəmənin hökmündə və əmlak siyahısında göstərilən aşağıdakı əmlak müsadirə edilir:^[150]

161.1.1. cinayət törədilərkən istifadə edilmiş alət və vasitələr;

161.1.2. cinayətin predmetləri;

161.1.3. cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak;

161.1.4. cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak və ya cinayətin predmeti istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə altına bilinmədiyi halda həmin əmlakın dəyəri məbləğində məhkuma məxsus olan pul və ya digər əmlak.

161.2. Məhkəmənin hökmü ilə müsadirə edilməli əmlakın kimə mənsub olması haqqında mübahisə mülki məhkəmə icraatı qaydasında həll edilir.

Maddə 162. Əmlak müsadirəsi növündə cəzanın icrası zamanı icra məmuruunun vəzifələri

162.1. *icra məmuru* məhkəmə hökmünün surətini, hökmün icrası barədə göstərişi aldıqdan sonra dərhal əmlak siyahısında göstərilən əmlakın mövcudluğunu yoxlayır.

162.2. Müsadirə edilən əmlak plomblanır, yaxud möhürlənir, zəruri hallarda isə bu barədə siyahıda qeydlər edilir.

162.3. Müsadirə edilməli əmlakın saxlanması üçün *icra məmuru* zəruri tədbirlər görür.

Maddə 163. Müsadirə edilməli əmlakla əlaqədar digər şəxslərin vəzifələri

163.1. Müsadirə edilməli əmlak müəssisə, idarə, təşkilat və ya vətəndaşlarda olarsa, onlar bu barədə məhkəməyə və ya müvafiq maliyyə orqanına xəbər verməlidirlər.

163.2. Müəssisə, idarə, təşkilat və ya vətəndaşlar onlara saxlanmaq üçün verilən müsadirə edilən əmlakın qorunub saxlanmasını təmin etməlidirlər.

163.3. Müsadirə edilən əmlakın gizlədilməsinə, israf edilməsinə, özgəninkiləşdirilməsinə və ya dəyişdirilməsinə görə təqsirli şəxslər qanunvericiliyə uyğun məsuliyyətə cəlb olunurlar.

Maddə 164. Müsadirə edilmiş əmlakın maliyyə orqanlarına verilməsi

164.1. Məhkəmənin müsadirə edilmiş əmlakı bu əmlak barəsində irəli sürülən bütün tələblər qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada təmin edildikdən sonra maliyyə orqanlarına verilir.

164.2. Müsadirə edilmiş əmlakın dövlət nəfinə verilmə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 165. Hökmün icrasından sonra aşkar edilmiş əmlakın müsadirəsi

Hökmün əmlakın müsadirə edilməsinə dair hissəsi icra edildikdən sonra, məhkəmənin törətdiyi cinayət ilə əlaqədar əldə edilmiş əmlak aşkar edildiyi hallarda, *icra məmuru* hökmü çıxaran məhkəməyə və ya hökmün icra edildiyi yerin məhkəməsinə təqdimat verir.

Maddə 166. Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənara məcburi çıxarma növündə cəzanın icrası qaydası [\[151\]](#)

166.1. Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənara məcburi çıxarma Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş hallarda tətbiq edilir.

166.2. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara məcburi çıxarma növündə əlavə cəzaya məhkum edilmiş əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs barəsində təyin edilmiş əsas cəzanı icra edən orqan və ya müəssisə müəyyən edilmiş əsas cəza müddətinin bitməsinə iki ay qalmış, əsas cəza növü kimi cərimə cəzası təyin edildikdə isə cəzanın icraya yönəldilməsinə dair göstəriş daxil olduqdan dərhal sonra əlavə cəzanı icra edən orqana müvafiq hökmün surətini, məhkum, onun mənsub olduğu dövlət, cəzanın icrası (cəzanın çəkilmə yeri, məhkumun yerdaşmaları, vaxtından əvvəl azad edilməsi və digər), cinayət nəticəsində vurulmuş ziyanın ödənilməsi vəziyyəti barədə məlumatları təqdim edir.

166.3. Əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs əsas cəzasını çəkib qurtardığı və ya müəyyən olunmuş qaydada cəzadan azad olunduğu gün əsas cəzanı icra edən orqan və ya müəssisənin nümayəndəsinin müşayiəti ilə əlavə cəzanı icra edən orqana təhvil verilir.

166.4. Şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi olmayan əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs əlavə cəzanı icra edən orqana əsas cəzanı icra edən orqan və ya müəssisə tərəfindən təqdim olunan azad etmə haqqında fotoşəkilli arayış əsasında təhvil verilir.

166.5. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara məcburi çıxarma növündə əlavə cəzaya məhkum edilmiş şəxsin şəxsiyyətinin dəqiqləşdirilməsinə ehtiyac yarandıqda, əsas cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan tərəfindən verilən məlumat əsasında əlavə cəzanı icra edən orqan Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsinə uyğun olaraq tədbirlər görür.

166.6. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara məcburi çıxarma növündə əlavə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər 48 saat ərzində Azərbaycan Respublikasının ərazisindən çıxarılmalıdır. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara məcburi çıxarma cəzasının tətbiqi ilə bağlı sənədləşmə yubandıqda və ya çıxarılma haqqında qərarın vaxtında icrasına mane olan digər üzrlü səbəb olduqda şəxsin saxlandığı yer üzrə birinci instansiya məhkəməsi həmin cəzanı icra edən orqanın əsaslandırılmış təqdimatı əsasında çıxarılma müddətinin uzadılması məsələsinə baxır.

166.7. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara məcburi çıxarma cəzasının icrasından yayınmaqla hökmün icrasından boyun qaçırdıqda və ya belə boyun qaçırmanı ehtimal etməyə kifayət qədər əsas olduqda, əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxs Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsində nəzərdə tutulan qaydada tutulur və hökmün icrası təmin edilir.^[152]

166.8. Bu Məcəllənin 166.7-ci maddəsində göstərilən şəxslər məhkəmənin qərarı ilə Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada və müddətdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qanunsuz miqrantların saxlanması mərkəzlərinə yerləşdirilirlər.^[153]

166.9. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara məcburi çıxarılan şəxs barədə cəzanı icra edən orqan tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına əvvəlcədən yazılı məlumatlar göndərilir. Məhkum Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara çıxarılanda, Azərbaycan Respublikasının sərhəd nəzarət məntəqələrində cəzanı icra edən orqanın əməkdaşları tərəfindən müşayiət olunur və dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının əməkdaşlarına təhvil verilir.

166.10. Azərbaycan Respublikasının hüdüdlərindən kənara çıxarma xərclərini məhkumun özü və ya onun mənsub olduğu dövlətin diplomatik və konsulluq nümayəndəlikləri ödəyirlər. Göstərilən qaydada ödəmənin mümkün olmadığı hallarda məhkumun Azərbaycan

Respublikasının hüduqlarından kənara çıxarma xərclərini Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ödəyir.

166.11. *Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənara məcburi çıxarma cəzasının tətbiqindən irəli gələn digər məsələlər bu Məcəllədə nəzərdə tutulan müddəalara zidd olmamaq şərti ilə Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsinə uyğun olaraq həll edilir.*

VI bölmə

Cəza çəkməkdən azad etmə. Cəza çəkməkdən azad edilən şəxslərə yardım göstərilməsi və onlara nəzarət edilməsi

XIX fəsil

Cəza çəkməkdən azad etmə

Maddə 167. Cəza çəkməkdən azad etmənin əsasları

167.0. Məhkumlar cəza çəkməkdən aşağıdakı əsaslarla azad edilirlər:

167.0.1. cəza müddəti qurtarıqda;

167.0.2. hökmün ləğv edilməsi ilə əlaqədar işin icraatına xitam verildikdə;

167.0.3. cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edildikdə;

167.0.4. cəzanın çəkilməmiş hissəsi daha yüngül cəza növü ilə əvəz edildikdə;

167.0.5. amnistiya və ya əfv etmə aktına əsasən;

167.0.6. xəstəliyə və qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər əsaslara görə.

Maddə 168. Cəza müddətinin qurtarması ilə əlaqədar cəza çəkməkdən azad etmə qaydaları

168.1. Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə, ictimai işlər, islah işləri, *azadlığın məhdudlaşdırılması, azadlığın məhdudlaşdırılması*, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə, həmçinin hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma və intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəzaların müddəti cəza çəkmənin axırncı günü bitir. [1154](#)

168.2. *Müəyyən* müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər cəzanın icrası yerindən-cəza müddətinin axırncı gününün birinci yarısında azad edilirlər. Əgər cəza müddəti *istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü qurtarırsa, məhkum həmin günlərdən* əvvəlki gün azad edilir. Cəza müddəti aylarla hesablanarsa, bu müddət axırncı ayın müvafiq günündə, əgər bu ayda müvafiq gün yoxdursa, həmin ayın axırncı günü qurtarır. [1155](#)

168.3. Cəza çəkməkdən azad edilərkən məhkuma ona məxsus olan mallar və qiymətli əşyalar, şəxsi hesabında saxlanılan pul və şəxsi sənədlər, şəxsiyyət vəsiqəsi, əmək kitabçası, pensiya vəsiqəsi, həmçinin cəzadan azad olunması və əmək fəaliyyəti barəsində sənədlər verilir.

168.4. *Müəyyən* müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkməkdən azad olunan məhkumun şəxsiyyət vəsiqəsi, əmək kitabçası və pensiya vəsiqəsi məhkumun şəxsi işində olmadıqda, cəzanı icra edən müəssisənin müdiriyyəti əvvəlcədən onların alınması üçün tədbirlər görür.^[156]

168.5. Məhkumun cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi müvafiq sənəd məhkəmədən daxil olduğu gün, sənəd iş günü qurtardıqdan sonra alındıqda isə, növbəti gün səhər həyata keçirilir.

168.6. *icra məmuru* islah işləri növündə cəza müddətinin qurtardığı gün, məhkum həmin cəzadan başqa əsasla azad edildikdə isə müvafiq sənədi aldıqdan sonra, növbəti gündən gec olmayaraq, məhkumun işlədiyi yerin işəgötürəninə onun əmək haqqından tutulmaların dayandırılması barəsində məlumat verməlidir.

168.7. Hökmün ləğv olunması ilə əlaqədar azad edilən şəxsə, cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan tərəfindən əmlak, əmək, yaşayış və digər itirilmiş hüquqların bərpası qaydası izah edilir. Bu halda azad etmə barədə sənəddə məhkumdan dövlət adından rəsmi üzr istənilir.

Maddə 169. Hərbi qulluqçuların cəza çəkməkdən azad edilməsi

Hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma, intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama növündə cəzaya məhkum olunmuş hərbi qulluqçular xəstəliyə görə hərbi xidmətə yararsız sayıldıqları hallarda cəzanın çəkilməmiş hissəsini çəkməkdən azad edirlər. Cəzanın çəkilməmiş hissəsi məhkəmə tərəfindən daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilə bilər.

Maddə 170. Məhkumun cəzadan vaxtından əvvəl azad edilməsi və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi, habelə cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması qaydaları

170.1. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsini daha yüngül cəza növü ilə əvəz etmə, habelə cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması tətbiq oluna bilən məhkum Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada məhkəməyə ərizə ilə müraciət edə bilər.

170.2. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsini daha yüngül cəza növü ilə əvəz etmə zamanı məhkumun cəzaçəkmə müddətində davranışı, əməyə, təhsilə və törətdiyi cinayətə münasibəti barədə cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın mülahizəsi nəzərə alınır. Mülahizə ilə birlikdə məhkəməyə məhkumun şəxsi işi də göndərilir.

170.3. Amnistiyanın tətbiqi qaydaları amnistiya aktını qəbul etmiş orqan tərəfindən müəyyən edilir.

170.4. Əfv etməyə təqdim olunan məhkum barəsində cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan müvafiq vəsatət verir.

170.5. Psixi və sair ağır xəstəliklə əlaqədar cəza çəkməkdən azad etmə barədə məhkəməyə məhkumun özü və ya onun qanuni nümayəndəsi ərizə, cəzanı icra edən müəssisə və ya orqan isə təqdimat verir. Təqdimatla birlikdə məhkəməyə tibbi-sosial

komissiyasının rəyi və məhkumun şəxsi işi göndərilir. Təqdimatda məhkumun bütün cəzaçəkmə müddətində davranışı barədə məlumat olmalıdır.

170.6. İctimai işlər *və ya islah işləri* növündə cəza çəkən məhkum qadın onun hamiləlik və ya doğuşa görə işdən azad olunduğu andan cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması barədə ərizə ilə məhkəməyə müraciət edə bilər.^[157]

170.7. Məhkumun cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi, habelə cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması məhkəmə tərəfindən rədd edildiyi hallarda, təkrar ərizəyə məhkəmənin rədd haqqında qərar qəbul etdiyi gündən ən azı altı ay sonra baxıla bilər.

Maddə 171. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin cəzasının müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi və ya cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi^[158]

171.1. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxs Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş müddət keçdikdən sonra *cəzasının müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi və ya cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmə haqqında məhkəməyə ərizə ilə müraciət edə bilər.*^[159]

171.2. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən məhkumun ərizəsinə əsasən onun *cəzasının müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza ilə əvəz edilməsi və ya cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi məhkəmə tərəfindən rədd edildikdə, təkrar ərizəyə məhkəmənin rədd haqqında qərarının qəbul edildiyi gündən ən azı bir il sonra baxıla bilər.*^[160]

Maddə 172. Hamilə qadınlar və azyaşlı uşaqları olan şəxslər tərəfindən cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması^[161]

172.1. Cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən hamilə *və ya on dörd yaşına qədər uşağı* olan məhkum qadınların, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən kişilərin* cəzalarının çəkilməsi məhkəmə tərəfindən uşaq *on dörd yaşına* çatanadək təxirə salına bilər.^[162]

172.2. Şəxsiyyət əleyhinə ağır və ya xüsusilə ağır cinayət törətməyə görə beş ildən çox müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş hamilə və ya *on dörd yaşına* qədər uşağı olan məhkum qadınlara, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən kişilərə* cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması tətbiq edilmir.^[163]

172.3. Hamilə və ya *on dörd yaşına* qədər uşağı olan məhkum qadın, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən kişi* cəzasının çəkilməsinin təxirə salınması haqqında məhkəməyə ərizə ilə müraciət edə bilər. Ərizəyə məhkumun xasiyyətnaməsi, *məhkuma* və onun uşağına yaşayış yeri verməklə zəruri yaşayış şəraiti yaradılması barədə qohumlarının yazılı razılığı, qadının hamiləliyi haqqında həkimin rəyi və ya uşağın doğum haqqında şəhadətnaməsinin surəti əlavə olunur. Məhkəmə *məhkumun* ərizəsinə baxarkən cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyətinin mülahizəsini nəzərə alır.^[164]

172.4. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti məhkəmədən hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadın, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişibarəsində cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması haqqında qərarı aldıqdan sonra onu azad edir. Məhkum azad edildiyi vaxtdan sonra on beş gün müddətində yaşayış yeri üzrə *probasiya qurumuna* qeydiyyatata götürülməsi ilə əlaqədar müraciət etməsi haqqında ondan iltizam alınır.^[165]

172.5. Hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadın, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişi cəzanın çəkilməsindən azad edildikdən sonra yaşayış yerinə dövlət hesabına gedir.

172.6. Hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadının, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişinin azad olunduğu vaxtdan üç gündən gec olmayaraq, yaşayış yeri üzrə məhkəməyə və *probasiya qurumuna* azad etmə tarixi göstərilməklə, cəzanın icrasının təxirə salınması haqqında qərarın surəti göndərilir.^[166]

172.7. *icra məmuru* hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadını, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişini qeydiyyatata götürür və onun üzərində nəzarəti həyata keçirir.

172.8. *icra məmuru* hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadını, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişini qeydiyyatata aldıqdan sonra üç gün ərzində onun azad edildiyi cəzaçəkmə müəssisəsinə məlumat göndərir.^[167]

Maddə 173. Hamilə qadınların və azyaşlı uşaqları olan şəxslərin cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması şərtlərinə riayət etməmələrinin nəticələri^[168]

173.1. Hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadın, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişi azad edildiyi gündən on beş gün ərzində qeydiyyatata götürülməsi ilə əlaqədar üzrsüz səbəbdən *icra məmuruna* müraciət etmədikdə, onun yerinin müəyyən edilməsi üçün tədbirlər həyata keçirilir, məhkumun yeri müəyyən olunmadıqda isə *icra məmurunun qərarı ilə axtarış elan edilir və qərarın surəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.*^[169]

173.2. Hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadın, *habelə on dörd yaşına çatmamış uşağını təkbaşına böyüdən* kişi cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması dövründə uşağı tərbiyə etməkdən boyun qaçırdıqda və ya uşaqdan imtina etdikdə *icra məmuru* tərəfindən ona rəsmi xəbərdarlıq edilir.^[170]

173.3. Məhkum ~~qadın~~ xəbərdarlıqdan sonra uşaqdan imtina etdiyi və ya uşağı tərbiyə etməkdən boyun qaçıрмаqda davam etdiyi halda *icra məmuru* məhkumun yaşayış yeri üzrə məhkəməyə cəzanın çəkilməsinin təxirə salınmasının ləğvi və məhkumun hökmlə müəyyən olunmuş cəzanın icrası yerinə göndərilməsi haqqında təqdimat verir. Təqdimata cəzanın çəkilməsinin təxirə salınması haqqında qərarın surəti əlavə olunur.^[171]

173.4. Uşaq *on dörd* yaşına çatdıqda və ya uşaq vəfat etdikdə məhkəmə *məhkumun* davranışını, uşağın tərbiyəsinə münasibətini nəzərə alaraq, onun cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilməsi və ya cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza növü ilə əvəz edilməsi, yaxud cəzaçəkmə müəssisələrinə göndərilməsi məsələsini həll edir. *Məsələyə baxarkən məhkəmə icra məmurunun mülahizəsini nəzərə alır.*^[172]

Maddə 174. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin hüquqi vəziyyəti

174.1. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslər məhkumluğu olan şəxslər üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məhdudiyyətlər nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün müəyyən edilmiş hüquqlardan istifadə edir və vəzifələri daşıyırlar.

174.2. Məhkum edilmiş əcnəbilər və ya vətəndaşlığı olmayan şəxslər cəza çəkməkdən azad edildikdə cəzanı icra edən orqan həmin şəxslərin Azərbaycan Respublikası ərazisində olmalarının hüquqi əsaslarını müəyyən etmək məqsədi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verir. Bu məlumat əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həmin şəxslərin Azərbaycan Respublikasında qalması və ya Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənara çıxarılması məsələsini həll edir.^[173]

XX fəsil

Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası, onlara yardım göstərilməsi və nəzarət edilməsi^[174]

Maddə 175. Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkməkdən azad edilən şəxslərin sosial adaptasiyası ilə əlaqədar cəzanı icra edən müəssisə və ya orqanın vəzifələri

175.1. Cəza çəkməkdən azad edilməyə hazırlıq məqsədilə ~~xüsusi müəssisənin və ya~~ cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti məhkumlarla hazırlıq işi aparır, onlara hüquq və vəzifələrini izah edir, cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası barədə qanunvericilik haqqında məlumat verir.^[175]

175.2. Cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara məhkum edilmiş şəxslərin cəza müddətinin qurtarmasına üç ay qalmış onların siyahısını müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ~~xüsusi müəssisənin və ya~~ cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti ilə birlikdə ayda bir dəfədən az olmayaraq, sosial adaptasiyaya ehtiyacı olan cəza çəkməkdən azad ediləcək şəxsləri müəyyən edir və bu şəxsləri onların razılığı ilə qeydiyyatata götürür. Qeydiyyatata götürülmüş şəxslərə onların hüquq və vəzifələri, sosial adaptasiya tədbirlərinin məzmunu və həyata keçirilməsi qaydası izah olunur. Sosial adaptasiyadan imtina etmiş şəxslərə cəza çəkməkdən azad olunduqdan sonra üç ay müddətində sosial adaptasiya məqsədi ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına müraciət etmək hüququ barədə məlumat verilir. Digər əsaslarla cəza çəkməkdən azad olunmuş və sosial adaptasiyaya ehtiyacı olan şəxslər barədə ~~xüsusi müəssisənin və ya~~ cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti dərhal müvafiq icra hakimiyyəti orqanını məlumatlandırır və bu şəxslərin sosial adaptasiya mərkəzlərinə göndərilməsi üçün birgə tədbirlər görülür.^[176]

175.3. Birinci və ikinci qrup əlilliyi olan məhkumlar, altmış iki yaşına çatmış məhkum kişilər və əlli yeddi yaşına çatmış məhkum qadınlar öz ərizələri və cəzaçəkmə müəssisəsi müdiriyyətinin təqdimatı ilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən əlillər və ya qocalar evinə göndərilirlər.

175.4. Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş cəza çəkməkdən azad edilmiş yetkinlik yaşına çatmayanların yaşayış sahəsi olmadıqda, onlar qanunvericiliklə müəyyən

edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən internat məktəblərinə göndərilir və tam dövlət təminatına götürülməklər.^[177]

Maddə 176. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərə yardım göstərilməsi

176.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzanı çəkməkdən azad edilmiş şəxslər yaşayış yerinə getmək üçün ərzaq məhsulları və gediş haqqı ilə təmin olunurlar.

176.2. Cəzaçəkmə müəssisələrindən azad edilmiş şəxslərin zəruri mövsümi geyimi, ayaqqabısı və bunları əldə etməyə imkanı olmadıqda, onlar dövlət hesabına geyim və ayaqqabı ilə təmin olunurlar. Onlara birdəfəlik pul müavinəti də verilə bilər.

176.3. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin ərzaq, geyim, ayaqqabı ilə təmin olunması, onlara gediş haqqının ödənilməsi, həmçinin birdəfəlik pul müavinətinin verilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən həyata keçirilir.

176.4. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkməkdən azad edilən və səhhətləri ilə əlaqədar digər şəxslərin qulluğuna ehtiyacı olan şəxslər, hamilə və ya *on dörd* yaşına qədər uşağı olan məhkum qadınlar, həmçinin yetkinlik yaşına çatmayanlar azad edildikdə, cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti onların qohumlarını və ya digər şəxsləri xəbərdar edir.^[178]

176.5. Cəzaçəkmə müəssisələrindən azad edilmiş və bu Məcəllənin 176.4-cü maddəsində göstərilən şəxslər yaşayış yerinə qohumlarının, himayəçilərinin və ya digər şəxslərin, yaxud cəzaçəkmə müəssisəsinin işçilərinin müşayiəti ilə göndərilirlər.

Maddə 177. Cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin əmək və məişət şəraiti ilə təmin olunmaq və başqa növ sosial yardım almaq hüququ

Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzadan azad edilmiş şəxslər qanunvericiliyə uyğun olaraq əmək və məişət şəraiti ilə təmin olunmaq və başqa növ sosial yardım almaq hüququna malikdirlər.^[179]

Maddə 178. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxslərə nəzarət

178.1. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxslər üzərində nəzarəti məhkumun yaşayış yeri üzrə *icra məmuru*, hərbi qulluqçular üzərində nəzarəti isə hərbi hissələrin və müəssisələrin komandanlığı həyata keçirir.^[180]

178.2. *Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə haqqında qərarın surəti şəxsin azad olduğu vaxtdan üç gündən gec olmayaraq onun yaşayış yeri üzrə məhkəməyə və probasiya qurumuna göndərilir. Eyni zamanda cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən şəxsdən azad edildiyi vaxtdan on beş gün müddətində yaşayış yeri üzrə probasiya qurumuna qeydiyyatata götürülməsi ilə əlaqədar müraciət etməsi haqqında iltizam alınır.*

178.3. İcra məmuru cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxslərin qeydiyyatını aparır, onların ictimai qaydalara riayət etməsinə və məhkəmə tərəfindən onlara həvalə olunan vəzifələrin yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

178.4. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxslər məhkəmə tərəfindən onlara həvalə edilən vəzifələri yerinə yetirməli və icra məmurunun çağırışı ilə gəlməlidirlər. Üzrsüz səbəblərdən gəlməyən şəxslər probasiya qurumunun rəhbəri tərəfindən təsdiq olunmuş icra məmurunun qərarı ilə məcburi gətirilə bilərlər.

178.5. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxs məhkəmə tərəfindən onun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsindən mütəmadi, yaxud qərəzli olaraq boyun qaçırdıqda, o cümlədən elektron nəzarət vasitəsini gəzdirməkdən imtina etdikdə, onu zədələdikdə və ya digər üsulla yararsız vəziyyətə saldıqda, yaxud həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət etmədikdə və ya ictimai qaydaları pozduğuna görə barəsində inzibati tənbeh tətbiq edildikdə, icra məmuru və ya hərbi hissənin komandiri (rəisi) şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmənin ləğv edilməsi və cəzanın çəkilməmiş hissəsinin icra olunması haqqında məhkəməyə təqdimat verir. [\[181\]](#)

178.6. Cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş şəxs tərəfindən onun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin il ərzində dəfələrlə yerinə yetirilməməsi vəzifələri mütəmadi yerinə yetirməmə hesab edilir.

178.7. On gündən artıq müddətdə olduğu yer müəyyən edilməyən və ya elektron nəzarət vasitəsini gəzdirməkdən imtina edən, həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət göstərməyən, elektron nəzarət vasitəsini zədələyən və ya digər üsulla yararsız vəziyyətə salan şəxs ona həvalə edilmiş vəzifələri yerinə yetirməkdən qərəzli boyun qaçırmış hesab edilir. [\[182\]](#)

VII bölmə

Şərti məhkum edilmiş şəxslər üzərində nəzarət

XXI fəsil

Şərti məhkum edilmiş şəxslər üzərində nəzarətin həyata keçirilməsi

Maddə 179. Şərti məhkum edilmiş şəxslər üzərində nəzarəti həyata keçirən orqanlar

Şərti məhkum edilmiş şəxslər üzərində nəzarəti sınaq müddəti ərzində məhkumun yaşayış yeri üzrə *icra məmuru*, hərbi qulluqçular üzərində isə hərbi hissələrin və ya müəssisələrin komandanlığı həyata keçirir.

Maddə 180. Şərti məhkum edilmiş şəxslər üzərində nəzarətin həyata keçirilməsi qaydası

180.1. *icra məmuru* sınaq müddəti ərzində məhkumların qeydiyyatını aparır, onların işlədikləri yer üzrə işəgötürənin iştirakı ilə məhkumların ictimai qaydalara riayət

etməsinə və məhkəmə tərəfindən onlara həvalə olunan vəzifələrin yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

180.2. Məhkəmə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəza əlavə cəza kimi təyin edildikdə, bu Məcəllənin 31-ci maddəsində nəzərdə tutulan tədbirləri *icra məmuru* həyata keçirir.

180.3. ləğv edilmişdir.^[183]

180.4. Şərti məhkum edilmiş şəxslər məhkəmə tərəfindən onlara həvalə edilən vəzifələri yerinə yetirməli və *icra məmurunun* çağırışı ilə gəlməlidirlər. Üzrsüz səbəblərdən gəlməyən məhkumlar *probasiya qurumunun rəhbəri tərəfindən təsdiq olunmuş icra məmurunun qərarı* ilə məcburi gətirilə bilirlər.^[184]

Maddə 181. Sınaq müddətinin hesablanması

181.1. Sınaq müddəti məhkəmənin hökmünün qanuni qüvvəyə mindiyi gündən hesablanır.

181.2. Sınaq müddətinin qurtarması ilə məhkum üzərində nəzarət dayandırılır və o, qeydiyyatdan çıxarılır.

Maddə 182. Şərti məhkum edilmiş şəxslərin məsuliyyəti

182.1. Şərti məhkum edilmiş şəxs məhkəmə tərəfindən ona üzərinə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsindən boyun qaçırdıqda və ya ictimai qaydaları pozduğuna görə barəsində inzibati tənbeh tətbiq edildikdə, *icra məmuru* və ya hərbi hissənin komandiri (rəisi) sınaq müddətinin uzadılması barədə məhkəməyə təqdimat verir.

182.2. Şərti məhkum edilmiş şəxs sınaq müddətində məhkəmə tərəfindən onun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsindən mütəmadi və ya qərəzli olaraq boyun qaçırdıqda, *o cümlədən elektron nəzarət vasitəsini gəzdirməkdən imtina etdikdə, onu zədələdikdə və ya digər üsulla yararsız vəziyyətə saldıqda, yaxud həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət etmədikdə icra məmuru* və ya hərbi hissənin komandiri (rəisi) şərti məhkum etmənin ləğv edilməsi və hökmlə təyin olunmuş cəzanın icra olunması barədə məhkəməyə təqdimat verir.

182.3. *icra məmuru* məhkumun üzərinə onun islah olunmasına kömək edən yeni vəzifələrin qoyulması və ya əvvəllər məhkumun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin tamamilə və ya qismən ləğv edilməsi barədə məhkəməyə təqdimat verə bilər.

182.4. Məhkum tərəfindən onun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin il ərzində dəfələrlə yerinə yetirilməməsi sınaq müddəti ərzində vəzifələri mütəmadi yerinə yetirməmə hesab edilir.

182.5. *On gündən artıq müddətdə olduğu yer müəyyən edilməyən və ya elektron nəzarət vasitəsini gəzdirməkdən imtina edən, həmin vasitənin işlək vəziyyətdə saxlanması üçün ona xidmət etməyən, elektron nəzarət vasitəsini zədələyən və ya digər üsulla yararsız vəziyyətə salan məhkum* ona həvalə edilmiş vəzifələri yerinə yetirməkdən qərəzli boyun qaçırması hesab edilir.^[185]

Cinayət-hüquqi tədbirlərin icrası

XXII fəsil

Xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbirinin icrası

Maddə 183. Xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbirinin icrası qaydası

183.1. Xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbirinin tətbiq edilməsi barədə yekun qərar çıxarmış məhkəmə həmin qərar qanuni qüvvəyə mindikdən sonra onun surətini, qərarın icrası barədə göstərişi və əmlakın siyahısının surətini icra məmuruna göndərir və bu barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verir.

183.2. Məhkəmənin yekun qərarı ilə xüsusi müsadirə edilməli əmlakın kimə mənsub olması haqqında mübahisə mülki məhkəmə icraatı qaydasında həll edilir.

Maddə 184. Xüsusi müsadirə cinayət-hüquqi tədbirinin icrası zamanı icra məmurunun vəzifələri

184.1. İcra məmuru məhkəmənin yekun qərarının surətini, qərarın icrası barədə göstərişi aldıqdan sonra dərhal əmlak siyahısında göstərilən əmlakın mövcudluğunu yoxlayır.

184.2. Müsadirə edilən əmlak plomblanır və ya möhürlənir və bu barədə tərtib edilmiş müvafiq siyahıda qeydlər edilir.

184.3. Müsadirə edilən əmlakın saxlanması üçün icra məmuru tərəfindən tədbirlər həyata keçirilməlidir.

Maddə 185. Xüsusi müsadirə edilməli əmlakla əlaqədar digər şəxslərin vəzifələri

185.1. Xüsusi müsadirə edilməli əmlak hüquqi və ya fiziki şəxslərdə, yaxud dövlət qurumunda olarsa, onlar bu barədə məhkəməyə və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanına xəbər verməlidirlər.

185.2. Hüquqi və fiziki şəxslər, həmçinin dövlət qurumları onlara saxlanılmaq üçün verilən müsadirə edilən əmlakın qorunub-saxlanılmasını təmin etməlidirlər.

185.3. Müsadirə edilən əmlakın gizlədilməsinə, israf edilməsinə, özgəninkiləşdirilməsinə və ya dəyişdirilməsinə görə təqsirli şəxslər qanunla müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 186. Xüsusi müsadirə edilmiş əmlakın müvafiq icra hakimiyyəti orqanına verilməsi

186.1. Barəsində cinayət-hüquqi tədbirlər tətbiq edilən şəxsin müsadirə edilmiş əmlakı, bu əmlak barəsində irəli sürülən bütün tələblər qanunla müəyyən edilmiş qaydada təmin edildikdən sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanına verilir.

186.2. Xüsusi müsadirə edilmiş əmlakın dövlət nəfinə verilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 187. Məhkəmənin yekun qərarının icrasından sonra aşkar edilmiş əmlakın müsadirəsi

Xüsusi müsadirə cinayət-hüquqi tədbiri icra edildikdən sonra barəsində cinayət-hüquqi tədbirlər tətbiq edilən şəxsin xüsusi müsadirə olunmalı olan digər əmlakı aşkar edildiyi hallarda, icra məmuru yekun qərar çıxarmış məhkəməyə və ya yekun qərarın icra edildiyi yerin məhkəməsinə həmin əmlakın müsadirə edilməsi barədə təqdimat verir.

XXIII fəsil

Hüquqi şəxslər barəsində tətbiq edilən cinayət-hüquqi tədbirlərin icrasının xüsusiyyətləri

Maddə 188. Cərimə və xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbirin icrası qaydası

188.1. Hüquqi şəxslər barəsində tətbiq edilən cərimə növündə cinayət-hüquqi tədbir Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 15-2-ci fəslinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, bu Məcəllənin IV fəslinə uyğun olaraq icra edilir.

188.2. Hüquqi şəxslər barəsində tətbiq edilən xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbir Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 15-2-ci fəslinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, bu Məcəllənin XXII fəslinə uyğun olaraq icra edilir.

Maddə 189. Hüquqi şəxsi müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cinayət-hüquqi tədbirin icrası qaydası

189.1. Hüquqi şəxsi müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cinayət-hüquqi tədbirin tətbiq edilməsi barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş yekun qərarının surəti icra edilməsi üçün dərhal hüquqi şəxsin olduğu yerin icra məmuruna göndərilir.

189.2. Hüquqi şəxs müəyyən fəaliyyət növünü lisenziya və ya icazə əsasında həyata keçirdikdə, icra məmuru məhkəmə qərarının surətini 3 (üç) gün müddətində lisenziya (icazə) verən orqana göndərir. Həmin orqan qərarın surətini aldığı gündən 3 (üç) gün müddətində lisenziyanı (icazəni) ləğv edir və bu barədə icra məmuruna məlumat verir.

189.3. Hüquqi şəxs müəyyən fəaliyyət növünü lisenziya və ya icazə əsasında həyata keçirmədikdə, icra məmuru 3 (üç) gün müddətində məhkəmə qərarının surətini hüquqi şəxslərin dövlət reyestrinə müvafiq fəaliyyət növü ilə məşğul olma hüququndan məhrum etmə barədə qeydin 10 (on) gün ərzində daxil edilməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müvafiq dəyişiklik dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra 2 (iki) gün müddətində icra məmuruna məlumat verilir.

Maddə 190. Hüquqi şəxsi ləğv etmə növündə cinayət-hüquqi tədbirinin icrası qaydası

190.1. Hüquqi şəxsi ləğv etmə haqqında məhkəmənin yekun qərarı ilə ləğvetmə komissiyasına (təsviyəçiyə, ləğvediciyə) hüquqi şəxsin ləğvini həyata keçirmək vəzifələri həvalə olunur. Həmin qərar qanuni qüvvəyə mindikdən dərhal sonra onun surəti icra edilməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına, habelə cinayət-hüquqi tədbirin icrasına nəzarət edilməsi üçün icra məmuruna göndərir.^[187]

190.2. Hüquqi şəxsin ləğvi Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

190.3. Hüquqi şəxsin ləğvi başa çatdıqdan sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanı 3 (üç) gün müddətində bu barədə yekun qərarı çıxarmış məhkəməyə və cinayət-hüquqi tədbirin icrasına nəzarəti həyata keçirən icra məmuruna məlumat verir.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

14 iyul 2000-ci il tarixli **908-IQ** nömrəli "Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2000-ci il, № 8, Maddə 586**) ilə təsdiq edilmişdir.

1. 2 iyul 2001-ci il tarixli 172-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 455**)
2. 27 dekabr 2001-ci il tarixli 240-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 1, maddə 9**)
3. 19 aprel 2002-ci il tarixli 306-IIQD nömrəli "Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan SSR-in inzibati ərazi quruluşu məsələlərinin həlli qaydası haqqında" Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyəti Fərmanının qüvvədən düşmüş hesab edilməsi və Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 237)
4. 19 aprel 2002-ci il tarixli 310-IIQD nömrəli "Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və "Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 240)
5. 30 aprel 2002-ci il tarixli 314-IIQD nömrəli "Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 244)
6. 2 iyul 2002-ci il tarixli 356-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 8, maddə 463)

7. 14 may 2004-cü il tarixli 649-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2004-ci il, № 6, maddə 399)
8. 4 mart 2005-ci il tarixli 856-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2005-ci il, № 4, maddə 278)
9. 10 oktyabr 2006-cı il tarixli 162-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2006-cı il, № 11, maddə 929)
10. 16 iyun 2007-ci il tarixli 389-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2007-ci il, № 8, maddə 756)
11. 1 oktyabr 2007-ci il tarixli 424-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2007-ci il, № 11, maddə 1049)
12. 6 noyabr 2007-ci il tarixli 480-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2007-ci il, № 12, maddə 1197)
13. 7 dekabr 2007-ci il tarixli 509-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2007-ci il, №12, maddə 1218)
14. 2 iyun 2008-ci il tarixli 618-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, № 6, maddə 462)
15. 13 iyun 2008-ci il tarixli 648-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 602)
16. 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607)
17. 1 fevral 2010-cu il tarixli 951-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 mart 2010-cu il, № 62, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2010-cu il, № 03, maddə 171)
18. 5 mart 2010-cu il tarixli 971-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 18 aprel 2010-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2010-cu il, № 04, maddə 275)
19. 18 iyun 2010-cu il tarixli 1034-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 17 iyul 2010-cu il, № 152, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2010-cu il, № 07, maddə 591)
20. 21 dekabr 2010-cu il tarixli 37-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 fevral 2011-ci il, № 39, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 70)
21. 21 dekabr 2010-cu il tarixli 38-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 18 fevral 2011-ci il, № 38, "Azərbaycan" qəzeti, 20 fevral 2011-ci il, № 40, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 71)
22. 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473)
23. 10 iyun 2011-ci il tarixli 157-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 31 iyul 2011-ci il № 166, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 07, maddə 600)
24. 15 noyabr 2011-ci il tarixli 252-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 25 dekabr 2011-ci il, № 280, "Azərbaycan" qəzeti 29 dekabr 2011-ci il, № 289, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 12, maddə 1107)

25. 20 aprel 2012-ci il tarixli [324-IVQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 12 may 2012-ci il, № 103, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, № 05, maddə 406)
26. 16 oktyabr 2012-ci il tarixli [448-IVQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 29 noyabr 2012-ci il, № 266, "Azərbaycan" qəzeti, 30 noyabr 2012-ci il, № 267, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, № 11, maddə 1056)
27. 2 noyabr 2012-ci il tarixli [456-IVQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 29 noyabr 2012-ci il, № 266, "Azərbaycan" qəzeti, 30 noyabr 2012-ci il, № 267, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, № 11, maddə 1063)
28. 13 iyun 2013-cü il tarixli [685-IVQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 7 avqust 2013-cü il, № 171, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013-cü il, № 08, maddə 889)
29. [6 oktyabr 2015-ci il tarixli 1348-IVQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 23 oktyabr 2015-ci il, № 231; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, № 10, maddə 1107)
30. [6 oktyabr 2015-ci il tarixli 1364-IVQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 14 noyabr 2015-ci il, № 250, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, № 11, maddə 1271)
31. [17 may 2016-cı il tarixli 237-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 30 iyun 2016-cı il, № 139, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 6, maddə 981)
32. [31 may 2016-cı il tarixli 263-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 30 iyun 2016-cı il, № 139, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 6, maddə 1000)
33. [31 may 2017-ci il tarixli 704-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 4 iyul 2017-ci il, № 140, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 6, maddə 1058)
34. [1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268)
35. [1 may 2018-ci il tarixli 1115-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 31 may 2018-ci il, № 121, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, №5, maddə 881)
36. [29 iyun 2018-ci il tarixli 1206-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 15 iyul 2018-ci il, № 155, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 7, I kitab, maddə 1422)
37. [12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971)
38. [12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1281-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 oktyabr 2018-ci il, № 237, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1978)
39. [30 oktyabr 2018-ci il tarixli 1315-VQD](#) nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 25 noyabr 2018-ci il, № 266, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 11, maddə 2225)

40. [19 fevral 2019-cu il tarixli 1507-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 17 aprel 2019-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, № 4, maddə 570)
41. [5 mart 2019-cu il tarixli 1520-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 10 aprel 2019-cu il, № 76, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, №4, maddə 579)
42. [29 mart 2019-cu il tarixli 1551-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 26 may 2019-cu il, № 115, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, № 5, maddə 796)
43. [3 may 2019-cu il tarixli 1575-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 26 may 2019-cu il, № 115, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, № 5, maddə 812)

MƏCƏLLƏYƏ EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

^[1] 14 iyul 2000-ci il tarixli 908-IQ nömrəli "Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2000-ci il, № 8, Maddə 586) ilə təsdiq edilmişdir.

^[2] 18 iyun 2010-cu il tarixli 1034-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 17 iyul 2010-cu il, № 152, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 07, maddə 591) ilə Məcəllənin mətnində ismin müvafiq hallarında verilmiş "məhkəmə icraçısı" sözləri ismin müvafiq hallarında "icra məmuru" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

18 iyun 2010-cu il tarixli 1034-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 17 iyul 2010-cu il, № 152, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 07, maddə 591) ilə Məcəllənin mətnində ismin müvafiq hallarında verilmiş "məhkəmə icraçıları" sözləri ismin müvafiq hallarında "icra məmurları" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[3] [12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971) ilə 1-ci və 2.2-ci maddələrə "çəkilməsi" sözündən sonra ", habelə cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirlərin tətbiqi" sözləri əlavə edilmişdir.

^[4] 02 noyabr 2012-ci il tarixli 456-IVQD Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 29 noyabr 2012-ci il, № 266, "Azərbaycan" qəzeti, 30 noyabr 2012-ci il, № 267, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, № 11, maddə 1063) ilə 3.3-cü maddəsində "işgəncələrə, digər qeyri-insani hərəkətlərə və şəxsiyyətin" sözləri "işgəncə və ya digər qəddar, qeyri-insani hərəkətlərə və yaxud ləyaqətin" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[5] [12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971) ilə 6-cı maddədən "məhkumlara" sözü və "məhkəmənin bu hökmü dəyişən" sözləri çıxarılmışdır.

^[6] [12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VOD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971) ilə 7-ci maddəyə birinci halda "məhkumların"

sözündən sonra “və barəsində cinayət-hüquqi tədbirlər tətbiq edilən hüquqi şəxslərin” sözləri əlavə edilmişdir.

[\[71\]](#) 21 dekabr 2010-cu il tarixli 38-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Respublika” qəzeti, 18 fevral 2011-ci il, № 38, “Azərbaycan” qəzeti, 20 fevral 2011-ci il, № 40, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 71) ilə 8.2.5-ci maddədə “peşə təhsili” sözləri “ilk peşə-ixtisas təhsili” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[\[72\]](#) 29 mart 2019-cu il tarixli 1551-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Azərbaycan” qəzeti, 26 may 2019-cu il, № 115, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, № 5, maddə 796) ilə 8.2.5-ci maddədə, XII fəslin və 100-cü maddənin adında, 100.1, 100.2, 100.3-cü maddələrdə, 100.4-cü maddənin birinci cümləsində, 100.5-ci və 100.6-cı maddələrdə, 119.3-cü maddənin birinci cümləsində və 130.2-ci maddədə “ilk peşə-ixtisas” sözləri “peşə” sözü ilə əvəz edilmişdir.

[\[73\]](#) 5 mart 2010-cu il tarixli 971-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Azərbaycan” qəzeti, 18 aprel 2010-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 04, maddə 275) ilə Məcəlləyə 10.2.2-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[74\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə yeni məzmununda 10.2.7-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[75\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə yeni məzmununda 10.2.9-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[76\]](#) 5 mart 2019-cu il tarixli 1520-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Azərbaycan” qəzeti, 10 aprel 2019-cu il, № 76, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, №4, maddə 579) ilə yeni məzmununda 11.6-cı maddə əlavə edilmişdir.

[\[77\]](#) 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Azərbaycan” qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473)ilə 12.2-ci maddədə “Azadlığın məhdudlaşdırılması, müəyyən” sözləri “Müəyyən” sözü ilə əvəz edilsin və “xüsusi müəssisənin və ya” sözləri çıxarılmışdır.

[\[78\]](#) 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Azərbaycan” qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473)ilə 12.3-cü maddədə “xüsusi müəssisənin və ya” sözləri çıxarılmışdır.

[\[79\]](#) 19 aprel 2002-ci il tarixli 306-IIQD nömrəli “Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi ilə əlaqədar “Azərbaycan SSR-in inzibati ərazi quruluşu məsələlərinin həlli qaydası haqqında” Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyəti Fərmanının qüvvədən düşmüş hesab edilməsi və Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 237) ilə 13.2-ci maddədə “yerin inzibati ərazi” sözləri “inzibati ərazi vahidi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (“Azərbaycan” qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə 13.2-ci maddədə “müəssisələri və xüsusi müəssisələrdə” sözləri “müəssisələrində” sözü ilə əvəz edilmişdir.

[\[80\]](#) 2 iyul 2001-ci il tarixli 172-IIQD nömrəli “Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan

Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 455) ilə 14.2-ci maddədə "10.4-cü" rəqəmi "10.2.12-ci" rəqəmi ilə əvəz edilmişdir.

[\[16\] 12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971) ilə III fəslin və 15-ci maddənin adına "Cəzanı" sözündən sonra "və cinayət-hüquqi xarakterli digər tədbirləri" sözləri əlavə edilmişdir.

[\[17\] 12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971) ilə 15.1-ci maddədə "və əmlak müsadirəsi növündə cəzalar" sözləri "növündə cəza və xüsusi müsadirə növündə cinayət-hüquqi tədbiri" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[\[18\] 12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1271-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 oktyabr 2018-ci il, № 235, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1971) ilə yeni məzmununda 15.1-1-ci və 15.1-2-ci maddələr əlavə edilmişdir.

[\[19\] 1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268) ilə yeni məzmununda 15.5-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[20\] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473)ilə 15.6-cı maddə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~15.6. Azadlığın məhdudlaşdırılması, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaların icrasını müvafiq olaraq penitensiar müəssisələr (xüsusi müəssisələr və cəzaçəkmə müəssisələri) həyata keçirirlər.~~

[\[21\] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473)ilə 15.10-cu maddədə "Azadlığın məhdudlaşdırılması, intizam" sözləri "İntizam" sözü ilə əvəz edilmişdir.

[\[22\] 1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268) ilə yeni məzmununda 15-1 və 15-2-ci maddələr əlavə edilmişdir.

[\[23\] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 16.1-ci maddədə "orqanın vəzifəli şəxsləri məhkumun" sözlərindən sonra - "razılığı ilə onun" sözləri, "birinə" sözündən sonra ", yaxud məhkumun göstərdiyi şəxsə" sözləri əlavə olunmuşdur.

[\[24\] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 16.2-ci maddədə "şəxslər" sözü "şəxslərin razılığı ilə onlar" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[\[25\] 6 oktyabr 2015-ci il tarixli 1364-IVQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 14 noyabr 2015-ci il, № 250, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015-ci il, № 11, maddə 1271) ilə yeni məzmununda 17-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[26\] 30 oktyabr 2018-ci il tarixli 1315-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 25 noyabr 2018-ci il, № 266, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik

Toplusu, 2018-ci il, № 11, maddə 2225) ilə 17-1.4-cü maddəsində **“tibbi rəyi”** sözləri **“rəyi”** sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[27] 2 iyul 2002-ci il tarixli 356-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə "Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 8, maddə 463**) ilə 22.1-ci maddəyə ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

20 aprel 2012-ci il tarixli **324-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti, 12 may 2012-ci il, № 103, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, № 05, maddə 406**) ilə 22.1-ci maddənin ikinci cümləsi çıxarılmışdır.

^[28] 20 aprel 2012-ci il tarixli **324-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti, 12 may 2012-ci il, № 103, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012-ci il, № 05, maddə 406**) ilə 22.1-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

^[29] 18 iyun 2010-cu il tarixli **1034-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti, 17 iyul 2010-cu il, № 152, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 07, maddə 591**) ilə 23.2-ci maddədə **“və ya”** sözlərindən sonra **“müddəti göstərməklə”** sözləri əlavə edilmişdir.

^[30] **1 may 2018-ci il tarixli 1115-VQD nömrəli** Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti, 31 may 2018-ci il, № 121, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, №5, maddə 881**) ilə 26-cı maddəyə **“islah işləri”** sözlərindən sonra **“, azadlığın məhdudlaşdırılması”** sözləri əlavə edilmişdir.

^[31] 31 may 2011-ci il tarixli **138-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473**) ilə 28.3-cü maddə çıxarılmışdır.

^[32] 15 noyabr 2011-ci il tarixli **252-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Respublika” qəzeti, 25 dekabr 2011-ci il, № 280, “Azərbaycan” qəzeti 29 dekabr 2011-ci il, № 289, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 12, maddə 1107**) ilə 28.4-cü maddəsində **“müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılarsa və ya”** və **“müvafiq hərbi komissarlığa və ya”** sözləri çıxarılmışdır.

^[33] **31 may 2016-cı il tarixli 263-VQD nömrəli** Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti, 30 iyun 2016-cı il, № 139, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 6, maddə 1000**) ilə 32-ci maddənin mətni yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

Müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəza ictimai işlərə, islah işlərinə, habelə şərti məhkum etməyə əlavə cəza kimi təyin edildiyi hallarda, əlavə cəzanın müddəti hökmün qanuni qüvvəyə mindiyi andan hesablanır. Bu cəza növü intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzalara əlavə cəza kimi təyin edildiyi hallarda, əlavə cəza əsas cəzanın çəkildiyi bütün müddətə və bundan əlavə hökmdə bu cəza növü üçün müəyyən edilmiş müddətə şamil olunur.

^[34] **1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli** Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**“Azərbaycan” qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268**) ilə 34.1-ci maddəyə yeni məzmununda ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

[\[35\] 1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268) ilə yeni məzmununda 34.1-1 və 34.1-2-ci maddələr əlavə edilmişdir.

[\[36\] 1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268) ilə 34.3-cü maddədə "aparır" sözündən sonra " , ayda iki dəfədən az olmayaraq şəxsin ictimai işləri yerinə yetirməli olduğu vaxtlarda həmin işlərin görüldüyü yerlərə baş çəkməklə protokol tərtib edir, cəzanın bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilməsi üçün digər tədbirləri görür" sözləri əlavə edilmişdir və həmin maddədən "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə ictimai işlərin həyata keçiriləcəyi yerlərin siyahısını razılaşıdır," sözləri çıxarılmışdır.

[\[37\] 1 fevral 2010-cu il tarixli 951-IIIQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 mart 2010-cu il, № 62, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 03, maddə 171) ilə 36.2-ci maddənin ikinci cümləsində "istirahət günləri" sözləri "istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri, ümumxalq hüzn günü" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[\[38\] 1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268) ilə 37-ci maddənin mətni yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~İctimai işlər növündə cəzanın icrası zamanı işəgötürən məhkumlar üçün müəyyən edilmiş işin yerinə yetirilməsinə nəzarət edir, onların işlədikləri saatların uçuşunu aparır və ictimai işlərin yerinə yetirilməsindən böyün qaçırma halları barədə icra məmurlarına məlumat verir.~~

[\[39\] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə 38.2-ci maddədə "azadlığın məhdudlaşdırılması və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəza növləri" sözləri "müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[1 may 2018-ci il tarixli 1115-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 31 may 2018-ci il, № 121, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, №5, maddə 881) ilə 38.2-ci maddəyə "uyğun olaraq cəzanın" sözlərindən sonra "azadlığın məhdudlaşdırılması və ya" sözləri əlavə edilmişdir.

[\[40\] 1 fevral 2010-cu il tarixli 951-IIIQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 mart 2010-cu il, № 62, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 03, maddə 171) ilə 46.2-ci maddənin ikinci cümləsində "yerindəki" sözü "yerlərindəki" sözü ilə əvəz edilmişdir.

[\[41\] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə 51.4-cü maddədən "azadlığın məhdudlaşdırılması və ya" sözləri çıxarılmışdır.

[1 may 2018-ci il tarixli 1115-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 31 may 2018-ci il, № 121, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, №5, maddə 881) ilə 51.4-cü maddədə "qəsdən" sözü "qərəzli" sözü ilə əvəz edilmişdir, həmin maddəyə "hissəsinin" sözündən sonra "azadlığın məhdudlaşdırılması və ya" sözləri əlavə edilmişdir.

[\[42\] 1 dekabr 2017-ci il tarixli 915-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 dekabr 2017-ci il, № 282, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017-ci il, № 12, I kitab, maddə 2268) ilə yeni məzmununda VII-I fəsil əlavə edilmişdir.

^[43] 29 iyun 2018-ci il tarixli 1206-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 15 iyul 2018-ci il, № 155, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 7, I kitab, maddə 1422) ilə 51-1.2-ci və 172.4-cü maddələrinin ikinci cümlələrində, 172.6-cı maddəsində, 178.2-ci maddəsinin birinci və ikinci cümlələrində, 178.4-cü və 180.4-cü maddələrinin ikinci cümlələrində ismin müvafiq hallarında "icra qurumu" sözləri ismin müvafiq hallarında "probasiya qurumu" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[44] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə VIII fəsil çıxarılmışdır.

^[45] 19 aprel 2002-ci il tarixli 306-IIQD nömrəli "Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan SSR-in inzibati ərazi quruluşu məsələlərinin həlli qaydası haqqında" Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyəti Fərmanının qüvvədən düşmüş hesab edilməsi və Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 237) ilə 55-6-cı maddədə "inzibati ərazi" sözləri "inzibati ərazi vahidində" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[46] 2 iyul 2001-ci il tarixli 172-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 455) ilə 56-1-ci maddədə "işləyə bilərlər" sözləri "işləməlidirlər" sözü ilə əvəz edilmişdir.

19 aprel 2002-ci il tarixli 306-IIQD nömrəli "Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi ilə əlaqədar "Azərbaycan SSR-in inzibati ərazi quruluşu məsələlərinin həlli qaydası haqqında" Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyəti Fərmanının qüvvədən düşmüş hesab edilməsi və Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 237) ilə 56-1-cı maddədə "inzibati ərazi" sözləri "inzibati ərazi vahidi" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[47] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 66.1-ci maddənin ikinci cümləsində "istintaq təcridxanaları" sözlərindən sonra "penitensiar müəssisə olmaqla" sözləri əlavə edilmişdir.

^[48] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 66.3-cü maddədə "stasionar şəraitdə" sözlərindən sonra "müayinə və" sözləri əlavə edilmişdir.

^[49] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 68.1-ci maddədə ikinci cümlə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərilən məhkum cəzanın icrası yerinə çatdıqdan sonra müşayiətdən dərhal azad olunur.~~

yeni məzmununda üçüncü cümlə əlavə edilmişdir.

^[50] 12 oktyabr 2018-ci il tarixli 1281-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 21 oktyabr 2018-ci il, № 237, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018-ci il, № 10, maddə 1978) ilə 68.1-ci maddənin üçüncü cümləsinə "müvafiq" sözündən sonra "ərazi üzrə ibtidai araşdırma prosessual rəhbərliyi həyata keçirən" sözləri əlavə edilmişdir.

^[50] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 69.1-ci maddədən "müstəsna hallarda" sözləri çıxarılmışdır və yeni məzmununda ikinci cümlə əlavə edilmişdir.

^[51] 2 iyul 2001-ci il tarixli 172-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 455) ilə Məcəlləyə 69-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

^[52] 27 dekabr 2001-ci il tarixli 240-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 1, maddə 9) ilə 70.2.2-ci maddəyə "xüsusilə" sözündən əvvəl "ağır və" sözləri əlavə edilmişdir.

31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə 70.2.2-ci maddə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~70.2.2. ümumi və ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisələrindən məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrinə cəza müddətinin ən azı üçdə birini çəkdikdə; ağır və xüsusilə ağır cinayət törətməyə görə məhkum olunan və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzadan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmiş, lakin cəzanın çəkilməmiş hissəsi dövründə yeni cinayət törədən şəxslər cəza müddətinin ən azı üçdə ikisini çəkdikdə.~~

^[53] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə 70.2.3-cü, 70.2.4-cü və 70.3.4-cü maddələr əlavə edilmişdir.

^[54] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 71.3-cü maddədə "onların" sözündən sonra "ana dilində və ya bildikləri başqa dildə" sözləri əlavə edilmişdir.

^[55] 5 mart 2010-cu il tarixli 971-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 18 aprel 2010-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 04, maddə 275) ilə 74.2-ci maddədə "gündəlik qayda" sözləri "gün bölgüsü" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[56] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 74.4-cü və 74.5-ci maddələr yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~74.4. Cəzanın icrası qaydalarını təmin etmək məqsədilə, məhkumlara pul, qiymətli kağız və qiymətli əşyalar, həmçinin cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydalarında göstərilmiş başqa əşyalar saxlamaq və onlardan istifadə etmək qadağan olunur.~~

~~74.5. Məhkumlarda aşkar olunmuş pul, qiymətli kağız və qiymətli əşyalar cəzaçəkmə müəssisəsinin müdiriyyəti tərəfindən götürülüb onların cəzaçəkməkdən azad olunmasına qədər saxlanılır. Məhkumlardan götürülmüş başqa qadağan olunmuş əşyalar, ərzaq məhsulları və digər mallar ya saxlanmaq üçün anbara verilir, ya da cəzaçəkmə müəssisəsi müdiriyyətinin əsaslandırılmış qərarına əsasən məhv edilir və bu barədə müvafiq akt tərtib olunur.~~

^[57] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə yeni məzmununda 74.6-cı maddə əlavə edilmişdir.

^[58] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 75.5-ci maddədə "və cəzaçəkmə müəssisələrinin Daxili İntizam Qaydaları ilə müəyyən edilmiş siyahı üzrə qadağan olunmuş əşya və sənədləri götürmək" sözləri çıxarılmışdır.

^[59] 2 iyun 2008-ci il tarixli 618-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 6, maddə 462) ilə 80.3-cü maddədə "şərti maliyyə vahidi məbləğinin iki misli" sözləri "üç manat" sözləri ilə, "şərti maliyyə vahidi məbləğinin üç misli" sözləri "dörd manat" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 80.3-cü maddədə "üç manat" sözləri "on beş manat" sözləri ilə, "dörd manat" sözləri isə "otuz beş manat" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[60] 2 iyun 2008-ci il tarixli 618-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 6, maddə 462) ilə 80.4-cü maddədə "şərti maliyyə vahidi məbləğinin iki misli" sözləri "üç manat" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

13 iyun 2008-ci il tarixli 648-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 602) ilə 80.4-cü maddədə "əlillərə" sözündən sonra ", sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlara" sözləri əlavə edilmişdir.

24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 80.4-cü maddədə "üç manat" sözləri "on beş manat" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[61] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 80.5-ci maddədə "satışına icazə verilməyən" sözləri "ticarət şəbəkəsi vasitəsilə satışına icazə verilən" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[62] 13 iyun 2008-ci il tarixli 648-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 602) ilə 82.2-ci maddə "əlilliyi" sözündən sonra ", 18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu" sözləri əlavə edilmişdir.

^[63] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 82.5-ci maddədə ", habelə məhkumlara alınması qadağan edilən əşyaların siyahısı" sözləri çıxarılmışdır və maddəyə yeni məzmununda ikinci və üçüncü cümlələr əlavə edilmişdir.

^[64] 14 may 2004-cü il tarixli 649-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2004-ci il, № 6, maddə 399) ilə 83.2-ci maddəsi yeni redaksiyada verilmişdir. 83.2-ci maddənin əvvəlki redaksiyasında deyilirdi:

83.2. Məhkumlar tərəfindən alınan və göndərilən yazışmalar senzurdan keçirilir.

24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə birinci cümlədə "yazışmalar" sözündən sonra "hazırlanan cinayətlərin qarşısını almaq, cinayət təqibini, cəzanın çəkilməsi qaydasını və şəxslərin həyat və təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə" sözləri əlavə edilmişdir, "keçirilir" sözü "keçirilə bilər" sözləri ilə əvəz edilmişdir və yeni məzmununda üçüncü və dördüncü cümlələr əlavə edilmişdir.

^[65] 2 iyul 2002-ci il tarixli 356-IIQD nömrəli "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 8, maddə 463) ilə 83.5-ci maddəyə "orqanlara" sözündən sonra "və Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana)" sözləri əlavə edilmişdir.

24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 83.5-ci maddədə "və Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana)" sözləri ", Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana) və İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinə" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

1 fevral 2010-cu il tarixli 951-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 19 mart 2010-cu il, № 62, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2010-cu il, № 03, maddə 171) ilə 83.5-ci maddədə "istirahət və iş günü hesab edilməyən bayram günləri" sözləri "istirahət, səssvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

20 aprel 2012-ci il tarixli 324-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 12 may 2012-ci il, № 103, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2012-ci il, № 05, maddə 406) ilə 83.5-ci maddədə "(ombudsmana)" sözündən sonra ", Milli preventiv qrupa" sözləri əlavə edilmişdir.

^[66] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə . 84.1-ci maddənin birinci cümləsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Müddəti on dəqiqə olmaqla ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər ildə altı, digər məhkumlar isə ildə on iki dəfə telefonla danışmaq hüququna malikdirlər. Şəhərlərarası telefon danışqlarının haqqı məhkumun şəxsi vəsaiti hesabına və ya yaxın qohumları tərəfindən ödənilir.~~

16 oktyabr 2012-ci il tarixli 448-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 29 noyabr 2012-ci il, № 266, "Azərbaycan" qəzeti, 30 noyabr 2012-ci il, № 267, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2012-ci il, № 11, maddə 1056) ilə 84.1-ci maddədə "həftədə bir dəfə" sözləri "həftədə iki dəfə" sözləri ilə, "ayda iki dəfə" sözləri "həftədə bir dəfə" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[67] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 84.4-cü maddədə "arasında" sözündən sonra "yaxın qohumlar istisna olmaqla" sözləri əlavə edilmişdir.

^[68] 16 oktyabr 2012-ci il tarixli 448-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Respublika" qəzeti, 29 noyabr 2012-ci il, № 266, "Azərbaycan" qəzeti, 30 noyabr 2012-ci il, № 267, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2012-ci il, № 11, maddə 1056) ilə 84.5-ci maddə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~84.5. Məhkumların telefon danışqlarına cəzaçəkmə müəssisəsinin işçi heyəti tərəfindən nəzarət edilir.~~

^[69] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 86.3-cü maddədə "zorakılığı" sözündən sonra ", ekstremizmi, terroru" sözü əlavə edilmişdir, "millətlərarası və dini" sözləri "milli, dini və irqi" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[70] 4 mart 2005-ci il tarixli 856-IIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005-cı il, № 4, maddə 278) ilə 89.1-ci maddəsində "ölkə daxilində" sözlərindən sonra "və fəvqəladə vəziyyət ləğv edildikdən sonra" sözləri əlavə edilmişdir.

^[71] 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə yeni məzmununda 89.4-1-ci maddə əlavə olunmuşdur.

^[72] 19 fevral 2019-cu il tarixli 1507-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 17 aprel 2019-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, № 4, maddə 570) ilə 90-cı maddə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Maddə 90. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslərin məcburi dövlət sosial sığortası və pensiya təminatı~~

~~90.1. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş və işləyən şəxslər, dövlət məcburi sığortalanmasına cəlb edilir, qadın məhkumlar isə bundan əlavə ümumi əsaslarla hamiləliyə və ya doğuşa görə müavinətlə təmin olunurlar.~~

~~90.2. Müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəzaya məhkum olunmuş şəxslər ümumi əsaslarla qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda pensiya təminatı hüququna malikdirlər.~~

~~90.3. Məhkumların pensiyalarından qanunvericilikdə müəyyən edilmiş əsaslarla və miqdarda tutulmalar aparılır. Pensiyadan tutulmaların əsasları, növləri, həmçinin bütün tutulmalardan asılı olmayaraq məhkumun şəxsi hesabına keçirilən pensiyanın minimum məbləği bu Məcəllənin 99.3-cü maddəsi ilə müəyyən edilir.~~

^[73] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 91.3-cü maddədə "nəzərə alınmaqla" sözlərindən sonra "dövlət hesabına" sözləri əlavə edilmişdir.

^[74] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 91.4-cü maddədə "yeməklə" sözündən sonra "dövlət hesabına" sözləri əlavə edilmişdir, bu maddənin üçüncü cümləsi çıxarılmışdır.

^[75] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 91.6-cı və 91.7-ci maddələr çıxarılmışdır.

^[76] 5 mart 2010-cu il tarixli 971-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 18 aprel 2010-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 04, maddə 275) ilə 91.9-cu maddənin birinci cümləsindən "həmçinin idman paltarları" sözləri çıxarılmışdır.

^[77] 5 mart 2010-cu il tarixli 971-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 18 aprel 2010-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 04, maddə 275) ilə Məcəlləyə 91-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

^[78] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 93.2-ci maddənin birinci abzası yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlara tibbi xidmət göstərmək üçün tibb-sanitariya hissələri, həmçinin yoluxucu xəstələrin, alkoqolizm və narkomaniyaya düşər olanların, insan immuncətinə məruz qaldırıcı virusu (HIV) ilə yoluxmuş xəstələrin ambulator müalicəsi və saxlanması üçün müalicə müəssisələri təşkil edilir.~~

[79] 19 aprel 2002-ci il tarixli 310-IIQD nömrəli "Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və "Narkoloji xidmət və nəzarət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 2002-ci il, № 5, maddə 240**) ilə 93.2-ci maddəyə ikinci abzas əlavə edilmişdir.

[80] 21 dekabr 2010-cu il tarixli **37-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Azərbaycan**" qəzeti, 19 fevral 2011-ci il, № 39, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 70**) ilə 93.2-ci maddəsinə yeni məzmununda üçüncü hissə əlavə edilmişdir.

[81] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə birinci cümlədə "**Cəzaçəkmə müəssisələrində məhkumlar**" sözləri "**Məhkumlar**" sözü ilə əvəz olunmuşdur, üçüncü cümlədə "**həmin hissənin**" sözləri "**habelə müalicə müəssisəsində həmin müəssisənin tıbb**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[82] 21 dekabr 2010-cu il tarixli **38-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Respublika**" qəzeti, 18 fevral 2011-ci il, № 38, "**Azərbaycan**" qəzeti, 20 fevral 2011-ci il, № 40, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 71**) ilə 12-ci fəslin adında "**peşə təhsili**" sözləri "**ilk peşə-ixtisas təhsili**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[83] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə üçüncü cümlədə "**sahələrində və**" sözləri "**sahələrində, bu müəssisələrin normal fəaliyyətinin təmin olunması üçün nəzərdə tutulmuş təsərrüfat və məişət işlərində, habelə**" sözləri ilə əvəz edilmişdir və yeni məzmununda 5-ci və 6-cı cümlələr əlavə edilmişdir.

[84] 13 iyun 2008-ci il tarixli 648-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 602**) ilə 95.2-ci maddədə "**əlilliyi**" sözündən sonra "**, 18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu**" sözləri əlavə edilmişdir.

[85] 1 fevral 2010-cu il tarixli **951-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Azərbaycan**" qəzeti, 19 mart 2010-cu il, № 62, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2010-cu il, № 03, maddə 171**) ilə 96.2-ci maddədə "**iş günü hesab edilməyən bayram günlərində**" sözləri "**səsvərmə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günündə**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[86] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə 99.2-ci maddənin birinci cümləsi yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~Məhkumların yeməyinə və onlara verilmiş paltara çəkilən xərçə gəlir vergisi, dövlət sosial müdafiə fonduna ayırmalar və digər məcburi ayırmalar tutulduqdan sonra ödənilir.~~

31 may 2017-ci il tarixli 704-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("**Azərbaycan**" qəzeti, 4 iyul 2017-ci il, № 140, **Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2017-ci il, № 6, maddə 1058**) ilə 99.2-ci maddəsində "**Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ayırmalar**" sözləri "**məcburi dövlət sosial sığorta haqqı**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[87] 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə 99.3-cü maddədə "**iyirmi beş**" sözləri "**əlli**" sözü ilə, "**əlli**" sözü "**altmış**" sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[88] 21 dekabr 2010-cu il tarixli **38-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Respublika" qəzeti, 18 fevral 2011-ci il, № 38, "Azərbaycan" qəzeti, 20 fevral 2011-ci il, № 40, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 71**) ilə 100-cü maddənin adında və mətnində ismin müvafiq hallarında **"peşə təhsili"** sözləri ismin müvafiq hallarında **"ilk peşə-ixtisas təhsili"** sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[89] 13 iyun 2008-ci il tarixli **648-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 602**) ilə 100.2-ci maddədə **"əlilliyi"** sözündən sonra **", 18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu"** sözləri əlavə edilmişdir.

^[90] **29 mart 2019-cu il tarixli 1551-VQD nömrəli** Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 26 may 2019-cu il, № 115, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019-cu il, № 5, maddə 796**) ilə 100.7-ci maddədə **"İlk peşə-ixtisas"** sözləri **"Peşə"** sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[91] 24 iyun 2008-ci il tarixli **657-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə 100.8-ci maddə çıxarılmışdır.

^[92] 5 mart 2010-cu il tarixli **971-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Azərbaycan" qəzeti, 18 aprel 2010-cu il, № 82, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010-cu il, № 04, maddə 275**) ilə 101.3-cü maddədə **"gündəlik qaydasında"** sözləri **"gün bölgüsündə"** sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[93] 24 iyun 2008-ci il tarixli **657-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə 102.4-cü maddə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~102.4. İntizam və cərimə təcrübəxanalarında, kamera tipli otaqlarda, həmçinin həbsxanalarda, təsərrüfat və məişət xidməti işi üçün saxlanılan məhkumlar istisna olmaqla, digər məhkumların kinofilmlərə və televiziya verilişlərinə baxmasına icazə verilmir.~~

^[94] 21 dekabr 2010-cu il tarixli **38-IVQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**"Respublika" qəzeti, 18 fevral 2011-ci il, № 38, "Azərbaycan" qəzeti, 20 fevral 2011-ci il, № 40, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 02, maddə 71**) ilə 104-cü maddənin adından və mətnindən **"orta"** sözü çıxarılmışdır.

^[95] 13 iyun 2008-ci il tarixli **648-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 602**) ilə 104.1-ci maddədə **"əlilliyi"** sözündən sonra **", 18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu"** sözləri əlavə edilmişdir.

^[96] 2 iyun 2008-ci il tarixli **618-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 6, maddə 462**) ilə 105.1.3-cü maddədə maddələrdə **"şərti maliyyə vahidi məbləğinin üç mislinədək"** sözləri **"dörd manatadək"** sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[97] 2 iyun 2008-ci il tarixli **618-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, № 6, maddə 462**) ilə 105.1.7-ci maddədə maddələrdə **"şərti maliyyə vahidi məbləğinin üç mislinədək"** sözləri **"dörd manatadək"** sözləri ilə əvəz edilmişdir.

24 iyun 2008-ci il tarixli **657-IIIQD** nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (**Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607**) ilə 105.1.7-ci maddədə **"dörd manatadək"** sözləri **"on beş manatadək"** sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[\[98\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 105.1.10-cu maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilmişdir və yeni məzmununda 105.1.11-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[99\]](#) 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə 107.3-cü maddə yeni redaksiyada verilmişdir.

Əvvəlki redaksiyada deyilirdi.

~~107.3. Məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində cəza çəkən məhkumlara yataqxanadan kənar da yaşamaq hüququnun ləğv edilməsi və bir aya qədər işdən sonra asudə vaxtlarda yataqxanadan kənara çıxmağın qadağan edilməsi kimi tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər.~~

[\[100\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə yeni məzmununda 107.6-cı maddə əlavə edilmişdir.

[\[101\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 108.1.1-ci maddədə "əldə etmək, saxlamaq və ya" sözləri çıxarılmışdır.

[\[102\]](#) 7 dekabr 2007-ci il tarixli 509-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007-ci il, №12, maddə 1218) ilə 108.1.2-ci maddəsində "narkotik" sözündən sonra "vasitələri" sözü əlavə edilmişdir.

[\[103\]](#) 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə yeni məzmununda 108.1-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[104\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 109.1-ci maddədə "zamanı" sözündən sonra "məhkuma öz əməlini yazılı və ya şifahi qaydada izah etmək imkanı verilir," sözləri əlavə edilmişdir.

[\[105\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 109.2-ci maddəyə yeni məzmununda ikinci, üçüncü və dördüncü cümlələr əlavə edilmişdir.

[17 may 2016-cı il tarixli 237-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 30 iyun 2016-cı il, № 139, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 6, maddə 981) ilə 109.2-ci maddənin dördüncü cümləsində "Şikayətin" sözü "Bu Məcəllənin 109.2-1-ci maddəsinə əsasən tənbeh tədbirinin icrasının dayandırılması barədə qərar qəbul edildiyi hallar istisna olmaqla, şikayətin" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

[\[106\]](#) [17 may 2016-cı il tarixli 237-VQD nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti, 30 iyun 2016-cı il, № 139, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016-cı il, № 6, maddə 981) ilə yeni məzmununda 109.2-1-ci maddə əlavə edilmişdir.

[\[107\]](#) 24 iyun 2008-ci il tarixli 657-IIIQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008-ci il, №7, maddə 607) ilə 110.4-cü

maddədə "müalicə müəssisələrinə"sözlərindən sonra "və cəzaçəkmə müəssisələrinin tibb-sanitariya hissələrinə" sözləri əlavə edilmişdir.

[\[108\]](#) 31 may 2011-ci il tarixli 138-IVQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ("Azərbaycan" qəzeti 02 iyul 2011-ci il №141, Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011-ci il, № 06, maddə 473) ilə